DIRECTORIVM
IN EXERCITIA SPIRITVALIA
B.P.N. IGNATII

ROMÆ, In Collegio Rom.
Societatis IESV
Anno Dñi
M D C V I.

DIrectorium Exercitiorum ſpiritualiũ ante aliquot annos typis excuſum eo conſilio ad Prouincias miſſum fuit, vt antequam ſuprema manus operi imponeretur, vſus atque experientia docerent, an aliquid addi, aut detrahi, vel etiam commodius dici poſſe videretur: atque in hunc finem omnes monuimus, vt ſi alicui tale quidpiam occurreret per ſuos ſuperiores ad R. P. N. Generalem Romam mitteret. cum autem quædam à nonnullis obſeruata, ac Romam tranſmiſſa fuiſſent, ijs omnibus in quinta Congregatione Generali à Deputatis Patribus ad Directorium recognoſcendum diligenter, atq. exacte

diſcuſsis, iterumq. à R.P.N. Patribuſq. Aſsiſtentibus accurate perpenſis, ad hunc tandem modum Directorium accommodari poſſe viſum eſt. Speramuſq. laborem hunc non ſolum probatum iri, ſed etiã ijs qui ſpiritualia Exercitia tradituri ſunt valde vtilem fore. Reliquum eſt, vt hac occaſione noſtri (vt plenius ad Prouinciales cõmunibus literis ſcriptum eſt) in poſterum ad Exercitia ſpiritualia frequentanda ſtudioſius incumbant, & alijs etiam maiori cum vtilitate tradere ſtudeant.

Datum Romæ Calendis Octobr. 1599.

Mandato R.P.N. Generalis

Iacobus Dominicus Secretarius.

PROOEMIVM
DE DIGNITATE
ET VTILITATE
EXERCITIORVM,
ET
DE NECESSITATE
DIRECTORII.

1 INTER alia inſtrumenta, quæ Deus pro ſua bonitate, ac clementia, Societati noſtræ, tum ad propriam, tum ad proximorum ſalutem, perfectionemq. procurandam largiri dignatus eſt, non poſtremum locum habent ſpiritualia Exercitia. Conſt. p. 4. c. 8. §. 5. p. 7 c. 4. §. 8. Inſtrumenta ſalutis.

2 Hæc enim ſunt ſpiritualia quædam documenta, quæ vt in huius libri præfatione dicitur, non tam ex libris, quã ex vnctione Spiritus ſancti, & ex interna experientia, & vſu, noſter in Chriſto Pater Ignatius compoſuit. Hæc ſunt lumina, quę ei Dominus in ipſo primo cõuerſionis feruore inſpirauit, ac deinde in omni progreſſu eius virtutis, & ſanctitatis ſemper confirmauit. Documenta ex vnctione Spiritus ſancti.

Necessaria ad bene orandum directio.

3 Quemadmodum igitur Dominus Deus ideam totam Societatis nostræ, tum exteriorē, tum etiam quæ ad interiorem virtutum formā pertineret, ei tanquam capiti, & fundatori communicauit; ita etiam cum oratio, & communicatio cum Deo sit tanti momenti, vt magna ex parte religiosa obseruantia, ac spiritualis profectus ex ea pendeat; plurimum referebat habere hanc methodum, & directionem ad orationē faciendam ab eodem Capite nostro, quam nos quoque omnes sequeremur, & prę oculis semper habere conaremur.

Vsus exerc. magnopere a B.P.N. cōmendatus.

4 Atque hæc causa est, cur ipse P.N. Ignatius in omni sermone, vt accepimus, & vero praxi ipsa tantopere nostris commendare soleret vsum horum Exercitiorum; ac in Constitutionibus quoque tam crebro eorum mentionē faciat, & præsertim parte 4. c. 8. §. 5. vbi dicitur, omnes operam dare debere, vt in hoc armorū spiritualium genere tractando, quod tantopere cōferre cernitur ad Dei obsequium, dexteritatem habeant. Extat etiam eius epistola ad Sacerdotem quendam Mionam nomine, qui Parisiis fuerat eius Confessarius, in quo satis manifeste ostendit, quid ille sentiret de his Exercitiis. Monet enim eum, atque etiam instanter rogat, vt ea faciat diligenter, & si fecerit, promittit ei magnam vtilitatem spiritualem, tum in se ipso, tum ad alios quamplurimos iuuandos, idque verbis valde grauibus, & si-

gni-

gnificantibus.

5 Idem vero teſtimonium dederunt alii,& plurimi,& quidem inſignes viri,& doctrina,& virtute, & rerum humanarum experientia, ac præcipue etiam ſpiritualium peritia, qui cum hæc Exercitia re ipſa experti eſſent,ita ea proba runt,vt illorum vſu,maiorem quam ſperare auſi eſſent, ſuarum animarum fructum ſe conſequutos eſſe tum verbo,tum ſcripto libenter prędicarent. Ab aliis eorum commendatio.

6 Sed præ omnibus eſt auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quę diligenti examine doctorum virorum præmiſſo hęc Exercitia approbauit anno M. D. XLVIII. vt pietate & ſanctitate plena (hæc enim ſunt eius verba) & ad ędificationem ſpiritualemque fidelium profectum valde vtilia. Auctoritate Pontificia approbata.

7 Poſtremo eſt etiam ipſa experientia ingentis,ac prope incredibilis vtilitatis,quę ex his Exercitiis faciēdis ſubſequi ſolet. Primum enim plurimi ex noſtris, præſertim primis temporibus,hoc modo ſpiritū vocationis acceperunt,vt vere dici poſsit,Societatē noſtrā hoc maxime medio,& initio coaluiſſe,& poſtea incremētū acceperiſſe. Deinde plurimi etiā alii relicto mūdo alios religioſos ordines ingreſſi ſunt, multi iam ingreſſi, egregie reformati ſunt, nec ſinguli tantum, ſed ſæpe integra Cœnobia. Complures etiam in ſęculo ipſo cum ita vitiis addicti eſſent, vt nullo modo neque cohortationibus, neque concionibus auelli poſſent, hoc vno ſeſe conVtilitas eorum maxima multor. experientia compro bata.

uerterunt, & ad meliorem vitam constanter ducendam reuocarunt. Denique negari non potest, quin valde magnus fructus in omni hominum genere, & statu, & cõditione effectus sit, & vbi eorum vsus magis viget, ibi etiam multo maior morum reformatio cernitur.

Exercitior. præcipui fructus.

8 Nec debet aliquis mirari, quod tanti effectus consequãtur & quidem non admodum lõgo tempore; addo etiam, non adeo magno labore. Nam cum Dei voluntas sit sanctificatio nostra, vt ait Apostolus, & ideo bonitas illa immensa semper parata sit sua dona effundere super creaturam suam, sine dubio, si ipsamet non poneret impedimentum, sed potius seipsam disponeret, facile, ac breui magnas a Deo gratias consequeretur. Hoc igitur faciunt hæc Exercitia, & sane valde efficaciter, vt animam disponant, ad hæc dona accipienda. Primum enim remouẽt eam ab omni aliarum rerum, ac negotiorum occupatione, & quasi ad solitudinẽ quãdam ducunt, vt & Deus ad eius cor loquatur, & ipsa faciat quod dicitur in Psalm. Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus. Deinde vero posito statim ante oculos vltimo hominis fine, nẽpe æterna beatitudine, ostendunt primum quantum hactenus aberrauerit, & ita peccatorum dolorem, & odium ingenerant; deinde virtutũ pulchritudinem aperiunt, & Christi Domini exemplo ad eius imitationem accẽdunt. Denique etiam modum tradunt totius vitę ex Dei re

gula

gula, ac voluntate reformandę, siue ſtatus ipſe mutandus ſit, ſiue non mutandus, verum in melius corrigendus.

9 Cum ergo horum Exercitiorum tantę ſint vtilitates, tantiq. fructus, facile apparet, quam eorum vſus noſtris omnibus commendatus eſſe debeat, ſi pręſertim illud addamus, quod cum humilitate cognoſcere poſſumus, & certe etiam debemus, hoc totum quodcunque eſt nempe pecculiarem hanc inſtructionem, ac modum meditandi, & peculiaria hæc documenta tam vtilia, tamque ſolida eſſe pręclarum quoddam donum, ac munus a Deo datum Societati noſtræ. Quare cum id Deus nobis donarit, & ideo donarit, vt vteremur, non eſt dubium quin hoc ipſum excitare omnes debeat, vt auidius vtamur, nec talem theſaurum abſconditum, & quaſi defoſſum inutiliter teneamus. Noſtris eorum vſus cõmendatur.

10 Verum quam vtilis eſt hic Exercitiorum vſus, quem dicimus, tam etiam eſt neceſſarium aliquam methodum habere in iis tradendis: tũ quia non omnes eandem peritiam, aut dexteritatem habere poſſunt, tum quia non omnia hoc Exercitiorũ ſpiritualium *libro* comprehẽdi potuerant, & ideo ſunt in eo aliqua paulo obſcuriora, quod ad praxim attinet, tum denique etiam, vt ſeruetur a noſtris omnibus vniformitas, & non ſuo quiſque ingenio, & placito exercitia interpretetur, ex qua noui, ac varii ſub Methodus neceſſaria in Exercit. tradendis.

inde

inde modi introducerentur.

Cong. 1. gener. auctoritate Direct. confectum.

11 Has igitur ob causas Cõgregatio prima generalis inter alia, quę necessaria iudicauit ad proximos iuuandos, & nostros operarios dirigendos, hoc etiam cõstituit tit. 6. decr. 28. vt conficeretur Directorium tradendorum Exercitiorum, eiusq. rei curam Generali Præposito commendauit.

Antiquiori bus patrib. discutiend. datur.

12 In quo cum aliqui Patres diligenter laborassent, vel pro sua deuotione, vel Superiorũ iussu, visum est P. N. Claudio Aquauiuæ, tum hunc eorum laborem, tum etiam quæ nonnulli alii adumbrauerant, quibusdam antiquioribus Patribus in Societate mittere, vt ea viderent, & iudicium de iis ferrent, & prẽterea si quid occurreret, quod addi posset, id scriptis mandarent. Ex quorum omnium sententiis, ac iudicijs ea, quę ad nostrum propositum accõmodatiora visa sunt, in hoc Directoriũ selecta, & suis locis digesta sunt, ad Dei Domini gloriam, & Societatis nostræ, proximorumq. spiritualem profectum.

QVO-

QVOMODO INDVCENDI *sint homines ad Exercitia.*

CAP. I.

1 DICITVR in noſtris Conſtitutionibus cum Exercitiorum ratio redditur, non ſolum id agi debere, vt aliis ſatisfiat; ſed etiã vt in aliis deſiderium excitetur, vt eiſdem iuuari velint. Ex quo apparet oportere hoc eſſe noſtris propoſitũ, vt quotquot poſſunt ad agenda Exercitia ſuauiter inducant: quoniã cũ charitas, & zelus animarũ nos mouere debeat ad deſiderandam, & procurandam earum ſalutem, & perfectionem, eadẽ etiam impellere debet ad eam rem, quæ adeo apta, & adeo efficax eſt ad illud vtrunque in eis operandum. Par. 4. c. 8. lit. E. In alijs excitandum deſiderium.

2 Eſt tamen opus prudentia, vt id diſcrete, & modeſte fiat, nempe tempore, & loco conuenienti, ſine moleſtia, aut offenſione, & nominatim cauendo, ne ſuſpicio præbeatur, quod ad religioſum ſtatum trahere velimus. Hunc autem modum prudentem, & cautum inuitandi ad Exercitia ſuggeret ſua cuiq. prudentia, & Spiritus ſancti vnctio, quæ vt in aliis, ita in hoc diriget, & iuuabit ſuos operarios. Diſcrete, & modeſte fiat.

3 Pater N. Ignatius ita ſentiebat, & monebat optimum modum eſſe in confeſſione non im- Quinã modus tenendus.

portune

portune, atque ex abrupto, ſed aliqua commode occaſione, vel e re nata, vel dextre accerſita: aut etiam extra confeſſionem, cum cernitur aliquis non adeo contentus ſtatu ſuo, ſiue propter aliquem ſcrupulum intrinſecum, ſiue propter moleſtiam extrinſecam, vt ſi non bene ei ſuccedant negotia, vel ſi non bene a ſuis tractetur, vel ob aliam ſimilem cauſam. Interdum etiam optima eſt commoditas ex ipſis vitiis, aut lapſibus alicuius, cum præſertim aliquo Dei lumine afflatus ea cognoſcit, & dolet, & cupit emendationem Tunc enim ſæpe opportunum eſt proponere ei hoc quaſi remedium eius infirmitatis.

Exercitiorũ fructus indicandi.

4 Quæcunque vero occaſio accipiatur, indicandi ſunt magni fructus, qui ex his Exercitiis conſequi ſolent, pax, & quies animæ lumen interius, & cognitio ad bonam gubernationem totius vitæ quocunque in ſtatu.

Exẽpla qui fecerũt proponenda.

5 Iuuat etiam proponere aliqua exempla aliquorum, qui ea fecerint cum fructu, ita vt poſtea valde contenti fuerint, ipſaque morum mutatione teſtati ſint, quantum in eis profecerint: & ad hoc etiam confert indicare conſolationes ſpirituales, & guſtus, quos habuerunt, nimirum ne labore deterreantur. Verum in his exemplis commemorandis abſtinendum eſſet ab iis, qui religionem ingreſſi sũt (vel certe hoc poſtremũ tacendum) & ij potius narrandi, qui in melius mutati in ſæculo manſerunt

ſerunt, quoniam facile fieri poteſt, vt quem hortari volumus, idem ſibi timeat, & ideo refugiat Exercitia.

6 Immo vero hęc ipſa opinio eripienda eſſet hominibus, vt putent ſolis religioſis aut iis, qui religioſi fieri volunt, conuenire Exercitia. Nam cum omnes egeant gratia Dei, non ſolum religioſi, ſed etiam ſęculares propter pericula in quibus aſſidue viuunt, ideo ipſi quoque debent ea adiumenta quærere, exquibus ad hanc gratiam hauriendam quam maxime diſponantur. Omnibus neceſſaria.

7 Notandum eſt tamen ſi loquamur de integris, & plenis Exercitiis eam fuiſſe P. Ignatii ſententiam, vt non omnibus paſſim darentur, ſed ſelectis tantum, & qui habiles ad maiora viderentur. Quod ita eſſe aperte videmus ex quadam inſtructione, quę conſcripta dicitur ipſo dictante, quę ſic habet. Non mihi videtur ,, expedire quenquam hortari ad facienda Exerci ,, tia, niſi has conditiones, vel ſaltem præcipuas ,, habeat. Primo vt eiuſmodi ſit, qui ſperari poſſit ,, valde vtilis futurus domui Dei, ſi ad eius obſe- ,, quium vocatus fuerit. Secundo ſi nondum ha- ,, beat eiuſmodi talenta iam acquiſita artium, ac ,, ſcientiarum, quæ hoc prę ſeferunt, ſalutem vt ,, eius ętatis atq. ingenii ſit, vt ad ea aliquādo per ,, uenire poſſe videatur. Tertio vt liberum ſit ei ,, de ſe ipſo ſtatuere, etiam quoad ſtatum perfe- ,, ctionis amplectendum, ſi Deo placaret eum vo ,, care: Quarto vt ad ſpiritualia affectus videatur, ,, Qualis mēs B. P. N. & quibus danda exerc.

habi-

habitumque corporis honeſtum, ac decentem
" habeat. Quinto vt non ita alicui rei ſit addictus,
" vt ab ea difficulter videatur poſſe dimoueri, &
" ad eam æqualitatem perduci, quę requiritur ad
" hoc negotium animæ cum Deo recte tractan-
" dum: ac quanto magis quiſque dubius eſt de
" vitæ ſuæ rationibus, & cupidus ſciendi quid fa-
" cere debeat de ſua perſona: denique quanto ap-
" tior ad Eccleſiam iuuandam, tanto etiam ma-
" gis ſimpliciter loquendo, idoneus erit ad Exer
" citia facienda. Qui vero has conditiones non
" haberent, vel qui matrimonio iuncti fuerint,
" aut alioquin inhabiles, non debent iis tradi Exer
" citia omnia, maxime ſi alii aptiores ea peterent,
" vel noſtri aliis occupationibus diſtinerentur.
" Poſſent tamen dari eis aliquæ meditationes pri
" mæ hebdomadæ, idque ſi fieri poſsit, in ipſis
" eorum domibus, hortando eos, vt in aliqua re-
" motiori domus parte ſe colligant, vnde non niſi
" ad miſſam, & Veſperas egrediãtur, aut quan-
" do ad meditationes accipiendas veniunt, hiſque
" addi poterũt ſi ita videatur, aliqua Exercitia, vt
" triplex modus orandi, & ſimilia. Hæc Pater
Ignatius, quæ eadem licet paulo breuius ha-
bentur etiam in Conſt. p. 7. c. 4. lit. F.

QVO-

QVOMODO DISPOSITVS *esse debeat, qui ad Exercitia facienda accedit.*

CAP. II.

1 QVi ad Exercitia agenda aggreditur, primo eniti debet, vt intelligat quanta sit res, quam aggreditur, nempe quę non solum ad animam pertineat, sed ita pertineat, vt si modo ea diligēter pręstet, quę debet, iacturus sit fundamenta spiritualis sui profectus, quæ deinde tota eius vita vsui futura sint. Ex quo intelligat quantam * alacritatem, & diligentiam, & fortitudinem etiam ad tantum opus, tantumque negotium afferre debeat. Itaque statuat ipse secum viriliter agere, & omnia impedimenta diuinæ gratiæ reiicere, & omnes animi sui vires intendere, vt huic gratię cooperetur, & se ad eam recipiendam quam poterit optime disponat.

Exerci. aggressurus eorum necessitatem intelligat.

Annot. 5. ex 20.

2 * Hanc ob causam ab omnibus aliis negotiis domesticis prius se expediat, vel certe ea aliis interim committat, ac toto tempore omne sibi amicorum, ac familiarium, immo etiam nunciorum, aut litterarum commercium interdicat. hæc enim mentem implere solent variis cogitationibus, quę deinde magnopere distrahunt

Annot. 20. A curis & negotijs segregatio.

hunt, & conceptum, si quis est, feruorem restinguunt. Immo vero omnem etiam aliam cogitationem de quauis alia re excludere curet, perinde ac si nullum aliud negocium in hoc mundo haberet.

Cum spe aggrediantur.

3 Habeat deinde magnam spem in Domini bonitate, & liberalitate, qui cũ etiam errantes requirat, & fugientes sequetur, multo magis qui ad se bono animo accedunt recipiet, & complectetur. Quare confidat in illa infinita clementia, quæ cum pium illud desiderium dederit, dabit etiam gratiam, ac vires exequendi bene, ac fructuose, si quidem eius voluntas est sanctificatio nostra.

Qualis finis

4 Inter cætera vero ita etiã animo constitutus esse debet, vt libẽter & auide exercitia hęc aggrediatur non tam, vt spirituali dulcedine fruatur, quam vt Dei voluntatem de se intelligat, suum que affectum a terrenis omnibus auellat, & eum in suo Creatore collocet. Illud vero maxime necessarium, vt pręter hoc desiderium proficiendi in spiritu sit etiam bene resignatus in beneplacito Dei, in iis in quibus adhuc liber est, itaque animo paratus sit, vt quicquid a Deo cognouerit faciendum esse, omnino exequi decreuerit

Quo aggrediatur exercitia.

5 Quare non debet quisquam deliberationem aliquam secum afferre, a qua dimouere nolit. Deinde non debet etiam modum ac terminum ipse ponere Dei donis, ita vt vsque ad quosdam limites se illuminari, ac iuuari velit, non au-

tem

tem amplius. Nam præterquam quod valde indecens eſt, vt creatura hoc modo agat cum ſuo Creatore, valde etiam ſibi ipſi nocet, primum quia ſeipſum priuat illis maioribus donis, quæ Deus fortaſſe daturus erat: deinde quia illa ipſa illiberalitas, & reſtrictio, & ingratitudo in Deũ meretur, vt ne ea quidem accipiat, quę vellet accipere. Quare debet potius animi ſinum dilatare, vt quam maxime poſſit ſeſe cum Deo coniungere, & quam maxime ab eo ditari, & locupletari theſauris iſtis cęleſtibus deſideret. Atq. hæc quidem obſeruanda ſunt ei erga Deum.

Qualis ſe gerat circa dantem Exercitia.

6 Erga eum vero qui daturus eſt Exercitia, ita ſe gerere debet, vt eum accipiat, vt magiſtrũ, & ducem huius itineris dubii, & periculoſi; & ideo etiã ſi alioqui prudens ſit, vel doctus, & in rebus agendis exercitatus, tamen pro hoc tempore non confidat ſuæ prudentiæ, vel doctrinæ, ſed totum ſeſe committat huic ſuo duci, ac quemadmodum ait Apoſtolus, Stultus fiat, vt ſit ſapiens, illudque Beati Petri monitum exequatur, Sicut modo geniti infantes ſine dolo lac concupiſcite, vt in eo creſcatis in ſalutem. Itaque inſtructorem ſuum ita intueatur, tanquam Dei inſtrumentum ad hoc ſibi miſſum, vt eum dirigat, & perducat per eam viam, quæ ad vitã ducit. Quam ob cauſam cum omni reuerentia, & alacritate, & confidentia excipere debebit, quæ ei proponet.

1. Cor. 3. 1. Pet. 2.

Nihil celandum.

7 Præterea nihil eum celet, nihil diſſimu-

let, sed sincere totum cor suum ei patefaciat,& candide referat quo modo singulæ meditationes succesſerint, quæ in eis, vel extra extra eas reliquo tempore consolationes, desolationes,lumina, vel bona desideria senserit. Denique obediat ei in omnibus perfecte,neque alias meditationes, aut alium ordinem teneat quam ille præscripserit, idemque in pœnitentiis, & corporis castigationibus; & in summa hoc sibi persuadeat, quo diligentius, & exactius illius ductum sequetur, eo aptiorem fore ad Dei gratiam largius accipiendam,quia illa humilitas,& illa simplicitas valde Deo placet,& cum talibus est eius sermocinatio. Hæc igitur necessaria quidem sūt, vt plenior fructus eliciatur.

Quæ proponenda faciē ei Exercit.

8 Sed tamen si is,qui tradet Exercitia timeret,ne si omnia proponat Exercitia facturo,fortasse eum deterrerent,ac retraherent;melius esset, vel aliqua tantum horum proponere ab initio,vel non admodum exaggerare, sed si postea cum gustu spirituali eum affici viderit, magisq. capacem ad hęc portanda, tunc eum paulatim excitare ad Exercitia peragenda cum omni perfectione.

DE QVIBVS MONENdus sit Exercitia ingrediens, & de tempore meditandi.

CAP. III.

1 SVnt etiam alia, de quibus monendus est qui facit Exercitia, sed quia hęc continentur in annotationibus; vel regulis scriptis in libro Exercitiorũ, non est, quod hic repetantur. Hoc tamen de iis addendum, debere eum omnem diligentiam ponere in eis obseruandis, quoniam quo diligentior in hoc fuerit, eo citius, & vberius inueniet fructum spiritualem, qui quæritur. Exacta obseruatio.

2 Illud etiam in particulari attingi potest, non debere eum legere nisi scripta, quę ei traduntur, nec libros habere in cubiculo, vt occasio legendi præcidatur, præter Breuiarium, si Sacerdos sit, aut Officium B. Virginis. si tamen instructori videbitur, posset in prima hebdomada legere librum Gersonis de Imitatione Christi, in secunda aliquid ex Euangeliis, & Sanctorum vita, vt dicitur in annotationibus post primam meditationem secundæ hebdomadæ. Sed has vitas sanctorum oporteret esse selectas, & valde accommodatas ei, qui facit exercitia, vt si esset vxoratus, oporteret ei tradere vitam ali- Quos libros habeat & legat.

cuius, qui ſancte vixiſſet in ſęculo, ſimiliter in religioſis, & in aliis ſimilibus. Quare is labor, & diligentia eſſe deberet inſtructoris in idoneis ſeligendis.

Quæ myſteria legenda

3 Porro in Euangeliis non debet legere niſi illud myſterium, quod eadem hora, vel die eſt meditaturus, vt habetur in primo notab. poſt quin tam contempl. 2. hebdomadæ.

4 Tamen ſi poſt factam meditationem tædio affici videretur, ac potius tempus perdere, poſſet etiam, vt dictum eſt, addi aliquis alius liber, vt prima hebdomada, Dionyſius Carthuſianus de quatuor nouiſſimis, Confeſſiones ſancti Auguſtini, aut ſimiles; hoc aduertendo, vt non ſolum boni, & vtiles ſint, verum etiam apti, & opportuni ad gignendum illum affectum, qui eo tempore in Exercitiis quæritur, vt contritionem, vel timorem, vel Dei amorem. Quin etiam monendus eſt, & docendus vt ipſam lectionem dirigat ad meditationem, nimirum non legendo curſim auiditate ſciendi, & videndi noua; ſed immorando, & perpendẽdo accurate ea quæ legit, & intrando in eoſdem affectus.

Quæ ſcribenda.

5 Quod de legendo dicitur, idem de ſcribendo dicendum. Nihil enim aliud ſcribi debet prẹter ea quæ pertinent ad orationem, nempe puncta aliqua, quæ Dominus communicauerit in meditatione, vel etiam extra meditationem: quę tamen breuiſſime notanda ſunt, non diffuſe per modum ſermonis. Hæc autem punc-

ta

cta possunt esse duplicis generis, vel practica quæ pertinent ad agendum, vt sunt desideria quædam, aut firmæ deliberationes faciendi ali quid; vel quæ pertinent ad cognoscendum, vt sunt quædam veritates, aut lumina circa aliquam materiam, vt alicuius virtutis v.g. humilitatis, contemptus mundi, patientiæ &c. vel etiã in aliqua materia meditationis, vt incarnationis, vel passionis Domini, & similia eiusmodi præsertim, quæ sint quasi axiomata quædam, & viam aperiant ad bene percipiendas, & meditandas illas materias.

Lectionis, & scriptionis moderatio.

6 Sed illud cauendum ne, vel legendi, vel scribẽdi dulcedine ita se quispiam distineri sinat, vt tempus eripiatur meditationi, aut etiam præparationi ad meditationem. Semper enim aliquanto ante meditationem debet omnia relinquere, & omnino suam cogitationem conuerte re ad puncta illius Exercitii, quod iam instat. Addo etiam, cauendum hoc quoque, ne nimis legendo, aut scribendo defatigetur animus, & quasi vires eius exhauriantur: oportet enim saltem semper relinqui meditationem, & cætera omnia huic vni seruire.

Quot horis orandum. Ex 2. hebd. notab. 2. & 3. post Exercitia prima diei pag. 56 & ex 3. heb

7 Qui Exercitia exacte facere volunt, viresque idoneas habeant, iis * quinque horæ meditandi quotidie præscribi solent, prima circa mediam noctem, quod tempus propter quietem, ac profundum silentiũ valde aptum est meditationi; secunda sub auroram, tertia paulo ante

dom.post 2 contempl. notab. 2.

prandium, quarta post meridiem, quinta sub vesperam, & post vniuscuiusq. horæ meditationem quadrans etiam ad examen præcedentis meditationis.

Quibus cũ dispensandum.

8 Cum aliis, qui debilioris sunt valetudinis, vel tam exactum modum seruare non possunt, dispensari poterit de hora mediæ noctis, ita tamen vt quinque horæ maneant, aut etiam pauciores, si instructor ita expedire iudicauerit. Vt vero plures sint quam quinque, raro continget, vt expediat. Nam cum nimis continuantur hæc Exercitia mentis, ita retundi solet, ut obtusior etiam reddatur intellectus, & uoluntas minus efficax.

DE LOCO EXERCITIIS IDONEO, & de quibuſdam particularibus.

CAP. IIII.

1 LOcus ad facienda Exercitia non eſt dubium, quin debeat eſſe remotus ab hominum concurſu, & aſpectu etiam maxime familiarium. Ita enim monet Pater N. Ignatius annot. ultima, ubi etiam tres eius rei cõmemorat, utilitates. Quare ſi Exercitia ſuſcepturus alibi, tam commode, & tam fructuoſe non poteſt, & Superiori ita uidea tur, poterit excipi domi noſtræ, ſed in aliquo cubiculo, quod ſit quam maxime ſeparatum ab aliis cubiculis, & officinis domeſticis, ut quam minime uideat, uel audiat, quę a noſtris fiunt. Locus Exercitiorum.

2 Quod uero ad expenſas attinet, cum ille in domum noſtram venerit, conſulatur ſuperior: ad cuius prudentiam pertinebit, ita omnia moderari, vt neque domus nimium grauetur, neque contra occaſione domus non grauandæ minuatur numerus eorum, qui Exercitia facere poſſunt. videntur autem communiter nec recuſandę ſi offerantur præſertim a ditioribus, nec ſi non offerantur requirendæ. Abſit vero ſemper quicquid in eo genere ſordidum Expenſæ a quib. faciendæ.

aut indecorum videri possit.

Qualis is qui inseruiet exercitanti.

3 In hoc loco præter instructorem debet etiam esse qui ei inseruiat, & necessaria ad victum deferat. Huc autem oportet esse fidelem, discretum, taciturnum, quique sua modestia, & humilitatis, ac deuotionis exemplo ædificet. Nihil autem loquetur, nisi de iis, quæ ad victũ, aut cubiculum, & ministerium suum pertineant, idque paucissimis, omnia semper ad instructorem referendo, quem etiam de singulis certiorem faciet, nec rem vllam ei deferet, etiam postulatus, nisi illo consulto.

Lectum cõponet, &c.

4 Componet lectum, & cubiculum verret opportuno tempore, quod fere erit tempore missæ. Cætera etiam quæ opus erit, munda, & apta afferet, præseferendo semper magnam charitatem, & diligentiam: atque inter alia meminerit etiam pro ipso orare quotidie.

Interdũ notus deputandus.

5 Aliquando etiam profuit huic ministerio eum deputare, qui notus, aut familiaris esset exercitanti, idque iuuat non solum ad consolationem quandam ipsius, sed etiam ad profectũ spiritualem, quoniam aliqui interdum confidentius se aperiunt amicis huiusmodi, quam ipsi Instructori, si eum nunquam antea norant. Sed hoc totum pendere debet ex iudicio eius, qui tradit *Exercitia*, vt videat quatenus hic progredi debeat, quid loqui, & quomodo. Debet enim vti eo tamquam instrumento suo iuxta id quod intelliget conuenire ad maiorem vtilitatem

tem exercitantis.

6 Quod ad victum attinet, quærendum eſt ab eo quid ſibi parari velit, idq. ei afferendum, quod ille petierit. De Victu.

7 Præter hunc qui ei miniſtrat, vt plurimũ non debet ab aliis viſitari. Nam de ſæcularibus quidem nulla eſt dubitatio, niſi aliqua neceſſitas vrgeret. Ex noſtris autem aliquis mitti poſſet, cum vel qui facit Exercitia, id peteret ab inſtructore, vel inſtructor etiam illo non petente ita iudicaret ad eius conſolationem vel profectum. An & a quibus viſitandus.

8 Quicumque autem eat, cauere debet, vt nullus niſi vtilis ſermo habeatur, ac de rebus ſpiritualibus, nulla tamen ſignificatione quod eum ad hunc, vel illum vitæ ſtatum impellere velit, præſertim vero ad Societatem. Nam præterquam quod vocatio debet eſſe libera, & a Deo venire, ipſi etiam qui in hac deliberatione verſantur, ſi id intelligant, aut ſuſpicentur, eo magis retrahi ſolent: & contra, vt experientia ſæpe oſtendit, eo magis incitari, cum in noſtris nullam talem cupiditatem animaduertunt. Qui ſermones miſcendi.

QVALIS ESSE, ET QVID FACERE debeat qui Exercitia tradit.

CAP. V.

Qualis sit Exercitiorũ magister.

1 QVod ad illum attinet, qui Exercitia traditurus est, illud primum a P. N. Ignatio 4. par. ca. 8. §. 5. præcipitur, vt prius ea in se ipso sit expertus, vt rationem eorum reddere possit, & dexteritatem in iis tradendis habere. Quod vt facilius assequatur (vt ibidem dicitur in declaratione) prius quibusdam tradere deberet, in quibus minor esset iactura, si quid erretur, vt verbi gratia, Iunioribus, aut ijs, qui non ingressuri sunt electionem de vitæ statu. Deinde etiam prodesit conferre suum modum procedendi cum aliquo magis exercitato, bene adnotando quid magis vel minus conuenire deprehenderit. Itaque hoc primum & præcipuum esse debet, vt sit bene versatus in rebus spiritualibus, & nominatim in his Exercitiis.

Eius partes. Annot. 7. ex 20.

2 Præterea sit prudens, & discretus, pareus, & moderatus, consideratus in sermone. * Sit etiã suauis potius, quam austerus, maxime cum iis, qui tentationes, vel etiam desolationes, aut aliditates, & tædia patiuntur, quos consolari, animare, & erigere debet opportunis consiliis, &

precibus

precibus tum ſuis, tum aliorum. Expedit etiam vt gratus ei ſit, qui facit Exercitia, quoniam hoc modo magis ei confidet, ſeque magis aperiet.

3 Porro in agendo cum ipſo meminerit auctoritatem quandam ſemper retinere, ſeruata quadam maturitate, & grauitate, eoque etiam magis, quo is qui in Exercitiis verſatur, maior ipſe fuerit. Hoc enim valde expedit ad eius ſpiritualem profectum, vt locum, & perſonam Magiſtri, vt vere eſt, tueatur. Et ſi hæc auctoritas temperata eſſe debet humilitate religioſa, quæ eluceat in omnibus eius dictis, & factis; ita vt ne veſtigium quidem vllius vanitatis conſpiciatur, ſed in hoc Chriſtum imitari debet, qui cum forma eſſet omnis modeſtiæ, tamen, ſicut ſcriptum eſt. Loquebatur tamquam poteſtatem habens. Itaque cum omni libertate officium ſuum exequi debebit, tum docendo, tum monendo, tum dirigendo, vbi quippiam curuum, aut diſtortum eſſe uiderit. Auctoritas cum maturitate ſeruanda.

4 Caueat, cum bonum aliquem effectum uiderit in iis, qui ſe exercent, quicquam ſuę induſtriæ, aut peritiæ tribuere, cum hi omnes effectus gratiæ ſint a ſolo Deo; & conſilia extrinſecus adhibita prętercquã quod ſi bona ſunt, ab eodem Deo ſunt, tantam uim habeant, & tantum operentur, quantum concurrit, & cooperatur Deus. Ex altera tamen parte multum confidat in Domino, & ab eo ſperet certum auxilium Deo referẽdum, ſi quid fructus.

xilium tum ſibi, tum ei qui facit Exercitia.

5 Illud autem ualde obſeruandum, vt nihil de ſuo apponat, ſed cum eiuſmodi conſilia debent ex diuina inſpiratione ſuſcipi, caueat ne indiſcreto zelo conetur aliquid ei ſuadere, ſed ſinat Deum, de ſua creatura diſponere iuxta placitum bonitatis ſuæ. * Quod ut melius, & facilius in opere præſtet, ſeruet ſe in animo plane indifferentem, & in nihil aliud eius uoluntas feratur, niſi ut ſanctiſsimum Dei beneplacitū in anima illa plene, & perfecte compleatur, & ipſe tantum in eo laboret, vt qui ſe exercet, id inueſtigare ſciat, & ſciat ſe a dęmonis deceptionibus expedire, quibus homines retardare ſolet.

Annot. 15. ex. 20.

Perſpecta ſit conditio exerc. facié tis.

6 Curet etiam perſpectum habere eum, qui facit Exercitia non tantum quo ad ſtatum, & conditionem, ſi nobilis ſit, uel plebeus, doctus uel indoctus &c. ſed etiam quoad peculiares quaſdam partes, ut ſi ſimplex, uel prudens ſit, prouectus in rebus ſpiritualibus, an adhuc rudis, ac nouus, ſi intelligens, & capax, an uero hebetior, & tardior. Nam cum diuerſis diuerſo modo agēdum eſt, ut rudioribus ſunt res explicatius proponendæ, aliis autem breuius &c.

Perſpectum habeat lib. Exercit.

7 Illud autem in primis neceſſarium, ut qui Exercitia traditurus eſt totum librum Exercitiorum perlegerit, eumque præ manibus habeat, & præſertim annotationes & regulas. Neque ſufficit curſim ea uidere, ſed omnia accurate,

immo

immo ſingulas pene uoces expendere oportet, quoniam quædam ſunt in iis breuiſsime dicta, quæ magnum pondus habent, & ignorata, aut præterita damnum afferunt. Itaque tum antea accurate ea uidiſſe oportebit, tum uero in dandis exercitiis relegenda erunt accuratius, præſertim quę pertinent ad illud tempus, in quo tum uerſatur ille, qui ſuſcipit.

8 Iuuabit etiam ut ſingula Exercitia, antequam ea tradat, aliquantulum ipſe meditetur, ſi fieri poterit, vt melius imprimat alteri. Prius ipſe meditetur.

DE VISITANDO EO qui exercetur.

CAP. VI.

Quoties visitandus.

1 COeptis Exercitijs sit diligens, in visitando suis temporibus eo qui exercetur. Videtur, autem expedire, vt quotidie semel eum adeat, neque tamen sępius, nisi aliqua occurreret necessitas, vt aliquādo accidit prima hebdomada propter rei nouitatem, aut secunda propter difficultatem electionis.

Quando nō visitandus.

2 Immo cum aliquibus hominibus grauibus, & bene introductis in spiritu, & deuotione, posset etiam aliquando esse vtilius vt aliquis dies omitteretur. De tempore autē eum visitandi, videat ipse quod sit commodius & aptius. Ex natura quidem sua videtur matutinum, quia tunc animus est magis dispositus ad res percipiendas & penetrandas. Quamquam sub vesperam solet esse maior necessitas, quia tunc interdum magis crescunt tentationes, & desolationes, quia animus est minus aptus ad contemplādum, & ideo interdum incidit in morositatem quandam, & magis est expositus tentationibus.

3 Videat

3 Videat etiam inſtructor, an aliquando ex peculiari cauſa expediat, vt ſtatim a prandio, vel a cœna ipſe vel aliquis alius maturus, & diſcretus ab eo deſignandus cum eo qui eſt in exercitiis maneat ad honeſtam recreationem.

An quis pro recreatione deſignandus.

DE EXIGENDA RATIONE meditationis.

CAP. VII.

Quo interrogandus.

1 IGitur quodcunque tempus elegerit ad eum inuisendum, cum ad ipsum venerit, interrogabit quomodo se habuerit ab ea hora, qua illum postremo vidit, & præsertim in meditatione, nimirum quem modum tenuit in meditando, quos mentis discursus, quas voluntatis motiones habuerit, quas consolationes senserit, & in quibus punctis.

Quid si consolationes abundent.

2 Si bene procedit, & consolationibus abūdat, non valde laudare oportet, ne sibi complaceat, sed primum doceat quomodo solidum fructum ex illis consolationibus elicere debeat. Nam si nihil aliud fiat, abeunte illo suaui sensu, qui fere non diu durare solet, nullus fructus remaneret. Quare instruendus est, vt eas consolationes dirigat ad morum emendationē, vitæque totius institutionem, quia vt scriptum est, Non auditores legis, sed factores iustificantur. Atque hic etiam monendus est, * vt breuiter in scripto ponat notabiliores consolationes, & lumina, desideria quoque & firmas deliberationes faciendi aliquid, quoniam proderunt mul

Annot. 20.

tum

tum alio tempore, cum ea non habebit.

3 Deinde vero præparet illum ad tempus desolationis, & ariditatis, quæ solet frequenter contingere, ne deinde cum contigerit, imparatus sit. Atque hoc tempore cum res bene succedit, non oportet diu cum ipso remanere, sed sinendum, vt creator cum creatura sua, & hæc viciſſim cum illo transigat, nisi necessarium videretur ad eũ vel dirigendum, vel etiã recreandum, si nimis absorptus esset cogitationibus illis. Disponen. pro tempore desolationis.

4 Contra vero si exercitans aridus sit, & desolatus, aut distractus in meditando, percunctari debet, quomodo se gesserit in meditatione, & nominatim quomodo obseruarit additiones, & si in aliqua remissum inuenerit, moneat, & instruat. Annot. 6. ex . Quid cum abundat desolatio.

5 Aperiat etiam ei viam ad meditationem, attingendo, & quasi indicando aliquos conceptus, quos deinde ipse cogitatione prosequatur. Viam meditationis aperiat.

6 Hortetur ad patientiam, & longanimitatem, ne se obrui sinat tædio, ac propter molestiam, & laborem auertatur ab oratione, quia si fortiter cum spe, ac fiducia perseueret pulsare ad ostium misericordiæ diuinæ, non poterit non aperire iuxta illud,* Si moram fecerit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit. Ad quæ hortandus. Annot. 13. ex 20. Habac. 2.

7 Moneat etiam optimum remedium consequendi a Deo deuotionem esse, vt humilietur sub potenti manu Dei, & se subiiciat, ac resignet eius diuinæ voluntati: sæpe enim illa disſpli- Annot. 7. ex 20. reg. 8. ad motus animi discernẽdos. Modus consequẽdi deuotionem.

centia, & amaritudo non tam venit ex feruore, quam ex tacita quadam ſuperbia, qua homo confidit in ſua diligentia, vel quia in eo etiam vellet excellere, aut ex amore proprio quia amat conſolationem. Quare hoc omnino obſeruandum eſt, vt cum fecerit quod in ſe eſt, cætera permittat diuinæ voluntati, & caritati, & confidat, quod illa ipſa ariditas ideo permittitur a Deo, quia ſibi ſic expedit. Et hic ipſe affectus humilitatis, & ſubiectionis erga Deum ſæpe magis efficax eſt, vt concedat gratiam bene orandi.

Nulla detur ſuſpicandi occaſio.

8 In primis autem caueat Inſtructor, ne vnquam det ei occaſionem ſuſpicandi, quod minus bonam opinionem de ſe habeat, etiam ſi non ita ſe bene geſſerit: ſed oſtendat illi ſemper ſe bene ſperare, & ſua ſpe etiam illi animum, ac ſpem addat.

DE PROPONENDA meditatione.

CAP. VIII.

1 IN proponendis punctis meditationum * non oportebit ea valde exaggerare, aut etiam ita enucleare, vt qui meditatur, ipse nihil noui per se inuenire possit, aut certe egre. Experientia enim docet magis omnes delectari, & moueri etiam iis, quæ per se inueniunt, & ideo satis erit, quasi digito indicare venam, quam deinde sibi quisque effodiat. Si tamen essent aliqui parum capaces, iis possent paulo magis declarari.

Annot. 2. ex . Quo proponenda puncta meditationis.

2 Ipsæ autem meditationes dari solent in scriptis, ne fatigetur memoria exercitantis, quod solet impedire deuotionem, cum vires omnes sint integræ reseruandæ intellectui, & voluntati.

Medit. dentur scriptæ.

3 Denique inter alia, quæ Instructor attendere debet, est etiam illud, ne qui exercetur caput lædat nimia attentione orandi. Est enim magnum huius periculum, tum tempore desolationis, quo anima magis conniti solet, quasi aduerso flumine, tum etiam consolationis cum se totam dat propitiis ventis. Quare non sufficit monere de moderatione seruanda: nam

Præcauēda capitis læsio.

cum ij qui Exercitia faciunt, vt plurimum sint rudes, & noui in meditando, non ita possunt cognoscere, quid sibi nociturum est; sed oportet interrogare, quem modum seruent in eleuanda mente in Deum, & in ea retinenda in Deo, & nominatim in compositione loci, ac si appereat eos sibi vim facere, docendi sunt de modo, ac ratione cogitandi suauiter de diuinis, primo quia alioquin durari non potest, & impeditur meditatio; deinde etiam quia solidus fructus consistit in cognitione illarum veritatum, & voluntatis motione, quę procedunt ex lumine intimo, non autem in hac attentione violenta, aut in coactitijs illis lachrymis, quas merito irridet Cassianus. Postremo quia hoc negotium orationis etiam si nostram quoque cooperationē exigat, maiori tamen ex parte pendet a Deo, & est donum Dei. Quare ad hoc potius se anima disponere debet per humilitatem, & puritatem, quam confidere in sua præparatione, & industria.

De quibus in vniuersū monendus Instructor.

4. Reliqua quæ in vniuersum monendus esset Instructor, fere continētur in libro Exercitiorū, partim in meditationibus ipsis, partim in annotationibus, partim etiā in regulis illis discernendi spiritus, quæ sunt valde vtiles, & quasi lucē præferunt in omni hoc itinere spirituali, tū prima hebdomada, tū omnibus sequētibus. Et ideo iterum repetendum quod supra attigimus, debere hunc librum admodum familiarem esse Instruc-

ctori, eiuſque memoriam renouandam eo tempore, quo Exercitia traduntur, quia quoties eum leget, toties nouum lumen, & intelligentiam hauriet.

5 In quo etiam admonendus eſt, etiam ſi ex vna parte omnem eius ordinem, ac methodum, & particularia documenta exacte ſeruare debeat, & * quo exactius ſeruabit, eo magis concurret Dominus: tamen ex altera parte multa permitti eius prudentiæ, pro varietate vel perſonarum, quæ faciunt Exercitia, vel ſpirituum, quibus agitantur, vt vel iſta Exercitia moderari, vel etiam aliqua alia præſenti earum neceſſitati opportuna præſcribere poſſit, vt aperte dicitur Annot. 17. & 18. ex primis, & alibi.

Quãdo mutare liceat ordinem ac methodum. Ex 5. exerc. 1. hebd. extremo.

DE VARIIS HOMINVM generibus, quibus dari possunt Exercitia.

CAP. IX.

Duæ classes exercitantium.

IVbus Exercitia dari possunt in vniuersum in duas classes diuidi posse videntur. Alii enim sunt, qui omnes illas conditiones habent, quas Cap. primo diximus requiri, vt integra Exercitia per agant, & de his nihil hic in particulari dicendũ est: ad eos enim pertinent omnia, quæ toto hoc Directorio dicentur, maxime si de totius vitæ statu deliberare velint. Alij igitur sunt, quibus non sunt tradenda plena Exercitia, vel quia iam in statu sunt, vt matrimonio vincti, & alii quibus ob alias causas non expedit dari electionem, vel quia propter negocia publica, alias ve occupationes tempus, aut locum non habent, vt sunt Magistratus, & quidam aliquando nobiles, aut patres familias, & similes; vel quia non aliam vtilitatem quærunt ex Exercitiis, quam vt generalem Confessionem faciant, & ad reliquam vitã bene dirigendam instruantur; vel quia non admodum capaces sunt, vt sunt rudes, & illiterati, qui tamen iuuandi sunt iuxta eorum captum.

3 Igitur

3 Igitur quod attinet ad religiosos (non agimus hic de nostris, quia de his separatim agemus capite sequenti) si antea nullum mentalis orationis vsum habuerũt, eadem est ratio, quod ad eos instruendos attinet, quæ alterius cuiusuis sæcularis, maxime si antea laxiorem, & liberiorem vitam duxissent. Tunc enim diligẽter exercendi essent prima hebdomada, vt habeant cognitionem, & contritionem suorum peccatorũ, tum quæ in sæculo, tum quę in religione commisissent, quia hoc est fundamentum ad reformationem, & correctionem totius vitæ. Si vero antea etiã dediti fuissent orationi mentali, & deuotioni, tunc prima hebdomada breuius percurri poterit, vt diligentius immorentur in meditatione vitæ Christi. Quo cum religiosis.

4 Illud vero in prima hebdomada, & deinceps præcipue curandum erit, vt in sua vocatione confirmentur, & sibi persuadeant hanc viam sibi constitutam esse ad beatitudinem consequendam, vt regulas sui ordinis plurimi faciant, & eas quam diligentissime obseruent, & ad suũ institutum quam maxime afficiantur, vt causas intelligant, quare adhuc minus profecerint, & ad hunc finem meditationes, & examina dirigant, quod ab initio explicandum erit, & deinde semper continuandum. Finis religiosorum in Exerci.

5 Denique etiam vt zelum concipiant iuuandi alios, siue proximos iuxta suum institutũ, Zelus proximos iuuandi.

siue etiam fratres eiusdem instituti, & exemplo & opere.

Quid de electione.

6 Electio status non est eis danda, sed tamē iuuabit tradere regulas, & instructione eius, vt possint deinde alios iuuare, vel etiam de rebus occurrentibus deliberare eodem modo, quo infra dicetur de hominibus Societatis.

An liber cō municādus.

7 Quin etiam finitis Exercitiis posset eis magno tum cum delectu, & spe fructus, nec sine facultate Prouincialis communicari liber, si ipsi cuperent, & eo bene vsuri viderentur, & deniq. doceri etiam possent de modo tradendi aliis Exercitia.

Magna vtilitas exercitiorū in religiosis.

8 Ceterum sciant nostri vix fructuosius operam poni posse, quam cum religiosis, quoniam non in ipsis tantū fructus ille residet, sed ordinarie manat ad alios, primum quidem ad eorū fratres, qui ipsorum exemplo iuuari possunt, deinde etiam ad sæculares, quorum animas illi tractant. Et ideo licet omnibus religiosis vtilia sem per sint Exercitia, tamen iis maxime, a quibus vel ratione officii, vel alterius eiusmodi causæ vtilitas in alios deriuari potest, vt sunt Magistri Nouitiorum, Superiores Baccalaurei, Concionatores, & alij eiusmodi. Quo fiet sæpe, vt vno reformato alii multi reformentur: idq. commodius est, quam vt nos ipsi id per nos præstemus, ne videamur velle esse aliarum religionum reformatores, quod solet esse odiosum.

Si

9 *Si* sint coniugati, aut patres familias, dirigenda erunt Exercitia ad eum finem, vt iuxta diuina præcepta familiam regant, liberos & seruos instruant, præterea vt redditibus, & facultatibus iuste, ac pie, & sobrie vtantur, & eleemosynas faciant pro viribus suis, neque excedant in sumptibus, aliaque similia de quibus agitur in lib. Exercitiorum in fine secundæ hebdomadæ. Hi autem effectus, quos diximus, plerumque solent in anima consequi ex meditationibus ipsis quamquam alterius materiæ: quoniam cum vere timor, vel amor Dei ingeneratus fuerit, facile etiam reliqua vita tota reformatur.* Sed tamen si Instructori videretur propriam aliquam directionem de his dare, vel extra orationem, vel in ipsa oratione per aliquam meditationem, posset etiam hoc fieri, quod idem intelligimus de aliis quoque hominum generibus, de quibus statim dicemus.

Quid si sint coniugati.

Annot. 17. ex. 20.

10 Si sint Ecclesiastici, ita erunt instituendi in Exercitiis, vt cognoscant quantam virtutem exigat ille status, eamque acquirere cupiant, & doleant, si non hactenus habuerint. Quare ita dirigendi sunt, vt vitia, & prauos affectus exuere decernant, & contrariis se virtutibus ornare, quę Ecclesiastico homini necessaria sunt, vt semper meminerint, se diuino cultui, & Ecclesiæ ministerio dicatos, & consecratos esse, ideoque munus suum implere satagant, vt etiam beneficiorum

Quid si sint Ecclesiasti.

rum prouentus recte dispensare, & in eos vsus, quos oportet, erogare studeant: denique vt etiam zelum Dei habeant, & pro animarum salute iuxta vires, & talentum, & officium elaborent.

Quid cum sunt Magnates viri.

11 Si sint Magnates, aut Magistratum aliquem gerant, ijs quoque debebunt sua præcepta, & documenta tradi, vt iustitiam administrent, vt auaritiam & superbiã fugiant, vt pauperes subleuent, vt se Dei ministros in illo opere esse sentiant, vt semper Dei timorem, atque honorem omnibus rebus proponant, & alia, quę Instructor sua prudentia per se videre poterit, & ad ea dirigere eum, quem instruit.

Quid de valde occupatis.

12 Quod si eiusmodi homines propter publica negocia, quæ gerunt, vel ob alias honestas causas non poterunt omnino vacare Exercitiis;

Annot. 19. ex

* oportebit accipere, quod possunt, vt scilicet aliquas saltem horas quotidie meditationi tribuãt. Et tunc etiam poterunt manere in domo sua, ita vt Instructor adeat ad ipsos suis temporibus, quod aliquando melius esse posset, quam vt ipsi domum nostram veniant ad Instructorem, præsertim cum sunt personæ illustriores, quia sic facilius res celatur.

Annot. Locus remotus pro Exercitiis.

13 * Illud tamen longe vtilius, si possent in aliquod prædium, aut cœnobium secedere, vt fecit P. N. Ignatius in monte Cassinate. In ipsis autem Exercitiis ita procedendum erit, vt res, ac tẽ

pus

pus poſtulabit. Nam ſi minus temporis ſpatium quotidie impendant meditationi, eo magis proroganda erit prima hebdomada, & confeſſio generalis, & reliqua. Si vero plures horas meditando inſumant, poterunt iſta omnia celerius expediri, vt magis vel minus accedatur ad conſuetam formam Exercitiorum.

14 His autem electiones non ſunt dandæ, niſi forte deliberare vellent de officio, vel dignitate aliqua ſuſcipienda, vel deponenda, aut etiã de vitæ ſtatu ij, quibus integrum eſt. Monendi autem ſunt, vt ſaltem horis illis, quibus meditationi vacant, ab omnibus aliarum rerum cogitationibus ſe expediant, quantum fieri poteſt. His quando electiones dandæ.

15 Si ſint rudes & illiterati, non erit multũ temporis cum eis inſumendum, nec tradenda ſunt eis integra Exercitia, ſed ſeruandus eſt modus, qui indicatur in annot. 18. ex viginti. De rudibus & illiteratis

16 Ad hoc autem caput pertinent etiam fœminæ, quarum aliquæ interdum expetunt Exercitia, atque ideo cum ijs idem modus ſeruari debet, qui cum rudibus, niſi eſſet aliqua tam bono iudicio, & ita capax rerum ſpiritualium, tantumque ocij domi haberet, vt exacte omnia, aut maiorem partem facere poſſit, tunc enim nihil impediret etiam hæc fieri. ſed illud obſeruari deberet, quod prudentię eſt, vt ipſæ in eccleſiam noſtram veniant ad accipiendas meditationes, & ita caute procedatur, ne vlla ſuſpicio, aut De fœmin.

ſcan-

icandalum ſequatur: quam etiam ob cauſam for taſſe expediet, vt non dentur meditationes in ſcriptis, ſed voce, ne homines exiſtimēt aliquas eſſe epiſtolas. Quod ſi ſcripto vtendum erit, fiat omnino diſcrete.

E MODO TRADENDI *noſtris Exercitia*.

CAP. X.

QVod ad noſtros attinet, primum quidem ijs, qui Societatem ingrediuntur, omnino debent dari Exercitia omnia integra, & iuxta formam in libro præſcriptam. Cum enim hoc ſit vnum experimentis, quod N.P. Ignatius requirit, re iritur etiam, vt fiant plane, vt iacent, excepta nen electione, idque ſingulas meditationes gulis pagellis deſcriptas quotidie afferendo:]. enim liber ipſe dari debet hac prima vice. Pro Societatem ingredientibus. Exam. c. 4. §. 10.

Præterea in progreſſu temporis cum conerit, vt ſe colligant ad facienda Exercitia, ebunt hæc ipſa aliquoties, vt bis, vel ter face ſi non integre, ſaltem ea quæ ſunt primæ heb nadæ, & aliquot meditationes ex ſequenti-; vt de regno Chriſti, Incarnatione, tentatio- Domini, inſtitutione ſanctiſſimi Sacramenti, ſione, & illa, quæ eſt de amore excitãdo, pro- pportunum fuerit, & tempus conceſſerit. Pro iã prouectis.

Quod propterea faciendum eſt, quia cũ nde Exercitia aliis daturi ſint, omnino opor- vt ipſi ea prius bene nota, & perſpecta ſibi rint. Quam etiam ob cauſam oportet, vt præ Cauſa nrõs exercen. in Exercitijs. Conſt. p. 4. c. 8. §. 5.

ter

ter meditationes bene intelligant, ac teneant vsum quarundam regularum, & annotationum v.g. annotationes viginti initio libri Exercitiorum positas, examina, additiones decem in fine primæ hebdomadæ, regulas electionum, discretionis spirituum & alia eiusmodi. & ideo legere debebunt librum, & bene intelligere, ac de quo dubitabunt, quærere ab eo, qui eis tradit Exercitia.

Quid post repetitiones.

4 Ceterum postquam ea, vt dictum est, aliquando fecerint, & repetierint reliquo deinde tempore, dum nondum ita exercitati erunt in vsu meditationum; et si in quotidianis meditationibus potest quisq. pro sua deuotione, vel ne cessitate ea meditari, quę Dominus suggesserit, ex Euangelio, Scripturis, vel alia (re tamen pro securiore directione, ac vtilitate maiore cũ Præfecto rerum spiritualium, aut cum Superiore cõmunicata) tamẽ cum agitur de tempore aliquo certo meditationibus, & secessioni tribuendo, quod nos communiter Exercitiorum vocabulo appellamus, quia fere expedit ab aliqua purgatione inchoare, conuenit vt aliqua exercitia purgatiua non prætermittant, vt de morte, & de peccatis, præsertim reflectendo ad ea, quæ in religione admiserint.

Ne dentur alia Exerci. scripta.

5 Neque tamen expedit dare in scriptis Exercitia ista accommodata religioso statui, vt Exercitia P.N. Ignatij integra, vt sunt, conseruentur, nulla re addita, vel transformata, ac prætere-

rea

reâ quia etiam ipſi maiorem ſine dubio guſtũ, & motum ſentient ex ijs, quæ ipſimet inuenerint, quàm quæ ab alio ita minute enucleata acceperint. Sed tamen Inſtructor poteſt aliquam inſtructionem, aut lucem dare, & tanquam in via ponere; monendo eum qui exercetur, vt ipſe ſibi applicare conſueſcat, vt v.g. in fundamento, poſtquam cogitauerit finem hominis, actuet hunc finem in eo ſtatu, in quo nunc eſt, vt quoniã iam non poteſt eſſe indifferẽs ad diuitias, & paupertatem, applicet hanc indifferentiam ad eas materias, quæ occurrunt in Societate, & ſic de aliis.

6 Notandum eſt etiam, primam hebdomadam debere in noſtris, ſi ſemel exacte Exercitia fecerint, ordinarie ſatis breui tempore expediri, ita vt etiam interdum minori ſpatio quam tridui, vel etiam aliquando bidui expediri poſſit, ſi ita videatur, vt gradus fiat ad ſecundam hebdomadam, in qua vt plurimum, diutius immorandum eſt. Quare hoc potiſsimum ex Inſtitutoris iudicio pendere debebit, qui ſi viderit aliquem maiore purgatione indigere, poterit, & debebit eum diutius in ea retinere, ante omnia conando, vt eum inducat ad deſiderandam ſui ipſius reformationem perfectam. Exerc. 1. hebdom. cum noſtris. Annot. 4. ex. 20.

7 Materia autem, circa quam hæc reformatio verſari debet, hęc fere eſt, paſsiones non bene domitę, mali habitus, peruerſæ inclinationes, vt ad honorem, & æſtimationem propriam, vel propriam Materia reformationis quæ.

priam volũtatem, ad corporis cõmoditates, &c. tentationes ab extrinseco prouenientes, præsertim vehementes, & crebrę, deinde etiam ministeria Societatis, vt concionari, audire confessiones, habere scholam; denique omnes actiones, quas aliquis componere, & ordinare velit, vt comedere, dormire, studere, agere cum externis, vel cum nostris, & alia.

Sui cognitio in primis necessaria.

8 Quare hoc primum curari debet in eo, qui facit Exercitia, vt quam maximam sui ipsius acquirat cognitionem, percurendo tempus ante actum, & occupationes, vel officia, & in iis perpendendo tum multitudinem defectuũ suorum, tum etiam grauitatem ratione status, & obligationis, tum denique etiam considerando causas, & origines, & radices eorum vitiorum.

Pro spũali reform. confess. gen. utilis.

9 Ad quam etiam reformationem valde vtile est, vt in fine primæ hebdomadæ fiat confessio generalis de toto tempore religionis, non quidem semper quoties Exercitia repetuntur, sed cum aliquis peculiariter motus a Deo vellet instituere nouam vitam, seque perfectius reformare. Hoc enim vsu compertum est magnopere multis profuisse, & valde iuuisse ad cognitionem sui, & emendationem.

Quando aliæ meditationes addendæ.

10 Quod si viderit Instructor, eum qui exercetur, hac ratione iuuandum ad eum finẽ consequendum, qui intenditur; poterit etiã aliquas meditationes statui cuiusque vel necessitati præsenti

ſenti accommodatas addere, vt de beneficio vocationis, de tribus votis, de cauſis cur vota renouãtur, & de ipſa formula votorum noſtrorũ, de diuinis beneficijs, de periculo tepiditatis, & hmõi. Interdum etiam ex Summario conſtitutionũ præſertim ex præcipuis regulis, quibus religioſa fere perfectio continetur, vt 11. & 17. & ſimiles, & in uniuerſum eæ ſint materiæ, quæ ad timorem, & amorem Dei, ad ſui ipſius odiũ, uirtutis ſtudium, rerum uiſibiliũ contemptum, æternarum deſiderium, atque charitatis ardorẽ augendum pertinent.

Modus meditandi cũ parum inſtructis.

11 Ad faciliorem etiam introductionem eorum, quibus uel non eſt facultas, uel non uacat per ſe inuenire, poterit uia aperiri ad myſteria uitæ, & paſſionis Domini, ſi nonnullæ ueritates Theologicæ proponantur. v.g. cum de Incarnatione agitur, ſi cauſæ eius, & fructus explicentur; aut cum de paſſione, ſi cauſæ acerbitatis eius: ſi etiam inſinuentur modi eam meditandi, v. g. ad compatiendum, ad imitandũ, ad admirationem, & ſic de aliis.

Quidcũ proiectionibus

12 Poſtremo qui ſunt iam proiectiores in rebus ſpiritualibus, & meditando magis exercitati, de quibus par. 6. c. 3. §. 1. ijs ſi interdum ad ſpiritum colligendum, & feruorem hauriendũ ſe recipiunt, vel ad aliquod opus aggrediendum vt miſsionem, aut aliquid eiuſmodi, cum nec eadem ſit omnium diſpoſitio, nec vna menſura, non videtur quicquam præſcribendum

circa materiam, ſed poſſunt ea meditari quæ ſibi vtilia putauerint ad eum finem conſequendum, quem intendunt. Credendum eſt enim quod ex notitia, quam ex Exercitijs Patri N. Ignatij antea iam habebant, & ex vnctione ſpiritus adiuti, inoffenſo pede, immo magna cum vtilitate per hanc viam current.

Electio noſtris minime danda.

13 Quod attinet ad electionem ſtatus, ea nō eſt noſtris danda in Exercitijs. De electione autē negocij, aut actionis alicuius conſultare non eſt proprium Exercitiorum; ſed poteſt fieri etiam extra Exercitia omni tempore, & occaſione, & ideo in hac etiam diligenter inſtruendi ſunt noſtri, vt ſciant bene vti regulis eligendi ad indagādam Dei voluntatem, & beneplacitum, vt cum Superiores debent ſtatuere de re aliqua dubia, maxime ſi non poſſint cum ſuis conſultare, vt dicitur 16. reg. Prouincialis, & denique in rebus omnibus, quas coram Deo conſtituere, ac definire oporteat, ſemper admodum iuuat illa praxis, quę in eligendo prę ſcribitur, de qua infra prolixius agemus, & inde peti poterunt, quæ noſtros iuuare poſsint ad intelligendam Dei voluntatem in omni eiuſmodi re, iuxta cuiuſque rei qualitatem.

DE PRIMA HEBDOMADA in vniuersum.

CAP. XI.

1 OMnia hæc Excrcitia a Patre Nostro Ignatio in quatuor hebdomadas distributa sunt. quæ quidem hebdomadæ non tam numero dierum, quam materiæ genere distinguuntur: & ideo non necesse est, vt septem, vel octo dierum circulus in singulis consumatur, sed sufficit vt illi affectus vel fructus inueniantur, qui in vnaquaque exquiruntur. Annot. 4. ex 20. Exerc. B.P. N. in 4. hebdom. distributa.

2 Prima continet considerationem peccatorum, vt eorum fœditatem cognoscamus, ve reque detestemur cum dolore, & satisfactione conuenienti. Secunda proponit vitam Christi ad excitandum in nobis desiderium, ac studium eam imitandi. quam imitationem, vt melius perficiamus, proponitur etiam modus eligendi vel vitæ statum, qui sit maxime ex voluntate Dei; vel si iam eligi non possit, dantur quędam monita ad eum in quo quisque sit, reformandum. Tertia continet passionem Christi, qua miseratio, dolor, confusio generatur, & illud imitationis desiderium vna cum Dei amore vehementius inflammatur. Quarta demum est de Resur- Quid singulæ hebd. cõtineant.

reſtione Chriſti, eiuſq. glorioſis apparitionibus, & de beneficiis diuinis, & ſimilibus, quę pertinent ad Dei amorem in nobis excitandum.

In 1. hebd. ſunt media animæ purgandæ.

3 Igitur in hac prima hebdomada proponuntur media, quę ad animam purgandam per contritionem, confeſsionem pertinent, & ad ueram pœnitentiam in nobis gignendam iuuare poſſunt. Quare huc omnia dirigere debet, qui facit Exercitia, ut peccati malitiam, ſuamq. abiectionem, & uilitatem agnoſcat, eamq. ex animo intime ſentiat. Quam ob cauſam expediret, ut hoc tempore ſi ſacerdos ſit, ex hoc ſpiritu humilitatis abſtineat a quotidiana celebratione (niſi deuotio, aut profectus ſpiritualis, aut aliqua obligatio ad id impellat) ut poſtea generali confeſſione peracta, maiori cum prępara tione, fiducia ac reuerentia ad ſacrificium altaris redeat.

1. Hebd. eſt baſis cæterarum nō quam omittenda.

4 Notandum etiam hanc primam hebdomadam eſſe fundamētum, ac baſim cęterarum, & ideo nunquam prætermitti debere. Vnde etiā ſi quis alia Exercitia huius hebdomadæ, aut etiā omnia integra feciſſet, & denuo ea repetere uellet, tamen hinc incipiendum eſſet, quamuis breuius expediri poſſet.

Quid ante Exerc. faciē dum.

5 Igitur poſtquam aliquis in eum locum uenerit, ubi Exercitiis uacaturus eſt, ea ipſe die debet Inſtructor ad eum adire, & priuſquam tradat fundamentum, debet ei explicare aliquas ex annotationibus, nempe primam, & quintam, & ex decima ſeptima illam admonitionem de animo

mo aperiendo, item ex vigesima id quod dicitur de vtilitate secessus in loco separato. Quod etiã opportunitatem ei dabit, vt eum moneat de iis, quæ supra cap. 2. diximus eum esse monendum, cum ea tamen dexteritate, quam ibi diximus, nempe vt non omnia simul, sed quantum prudentia dictabit.

6 Annotatio autem illa ante fundamentum, quæ incipit, In primis, expediet magis hoc tempore, vt non proponatur ita in genere, quando quis incipit Exercitia, sed in discursu Exercitiorum, si quid dubium, vel obscurum occurrat, aut ob aliquam eius, qui exercetur diffidentiam, videatur opportunum, tunc ei explicari poterit.

De 1. annotatione ante fundamẽtum.

DE FVNDAMENTO

CAP. XII.

De 1. ingressu 1. hebd.

1 PRimus ingressus in hac primam hebdomadam fit per considerationem vltimi finis, quæ cõsideratio ideo dicitur Fundamentũ, quia est basis totius ædificii moralis, & spiritualis.

Diuidi potest in tres partes.

2 Potest autem diuidi in tres partes, primo in finem propter quem homo creatus est: secũdo in media ad consequendum hunc finem: tertio in difficultatem eligendi hoc, vel illud medium, cum ignoremus quid magis aptum sit ad huius finis consecutionem, omnis autem error in hac parte non possit esse non damnosus & periculosus. Ex quo nascetur etiam quartũ, vt homo ponat se in illa omnimoda indifferentia, & æquilibrio.

Indifferẽtia magni momenti.

3 Hæc autem indifferentia est maximi momenti, & admonendus est qui se exercet quanto altius hoc fundamentum iecerit, tanto firmius futurum ędificium: idque etiam indicauit Pater N. Ignatius annot. decima quinta, & decima sexta ex viginti.

Medi. fund. ne videatur aridior, iuuanda.

4 In danda hac meditatione maxime, quia nonnullis cum nondum assueuerint orationi

vid eri

videri poteſt aridior, addi poterunt aliquæ excurſiones ad meditandum, vt in eo quod dicitur creatum eſſe hominem, poteſt ſimul cogitari a Deo eſſe creatum de nihilo, & ſimul quot, & quanta in creatione habuerit, & præterea quomodo ſemper ab illo in eſſe conſeruetur.

5 Sed horum conſideratio non tam dirigenda eſt ad gratitudinem, vt fit cum conſiderantur beneficia Dei, verum ad ſcopum huius fundamenti, nempe, quod illa omnia a Deo data ſint, vt peruenirem ad illum vltimũ finem. Vnde etiam poteſt homo in hac meditatione reflectere cogitationem ad ſeipſum, quomodo hactenus habuerit ſe ad finem, & ad media, quantum aberrauerit, quod creaturis abuſus ſit, quę illi adiumento eſſe debuerunt, vt iam quaſi in generali iaciat fundamenta ad cognoſcendam deformitatem vitæ ſuæ, quod poſtea vberius, & magis particulariter faciet in meditatione peccatorum. Quis ſcopus huius meditationis.

6 In meditatione huius fundamenti liber Exercitiorum non præſcribit certas horas, vt fit in Exercitiis ſequentibus: ſed vt facili initio inchoemus, vnuſquiſque pro viribus, & pro deuotione ſua ad id tempus ſibi aſſumat: vel ſi opus ſit, Inſtructor ei præſcribat. Tempus huius meditationis quale.

7 Debet autem curare vt cognitio huius veritatis, quæ in fundamento tractatur, quam Firmiter animo hæreat hæc meditatio.

maxime mẽti infigatur: quoniã vt fundamentũ fabricæ totam ipſam ſuſtinet, ita hæc veritas influit in omnia Exercitia, & præſertim in ipſam electionem ſtatus, quæ tota fere hinc pendet. & ideo quo melius hæc meditatio ſuc ceſſerit, eo etiam melius reliqua ſuccedunt.

DE DVPLICI EXAMINE

CAP. XIII.

1 DVm durat meditatio fundamenti, debet Instructor exercitantē aliquoties visitare, & semper ei aliquid noui in scriptis afferre, quia sic videtur quodammodo leuari tędium, & melius etiam percipi quæ singula proponuntur. Quid faciēdum Instructori tempore huius meditationis.

2 Igitur in primo congressu post datum fundamentum datur examen particulare, in quo tradendo significandum est ei, in quouis homine vnum, aut alterum vitium siue peccatum esse solere prędipuum, & quod in eo sit quasi causa, & radix aliorum. Examē particulare quando dādum.

3 Et licet in aliquo plura essent prędipua, expedire tamen, vt vnum deligatur, ad quod extirpandum toti incumbamus, vt eo superato ad aliud, & aliud deinceps peculiarem hunc conatum, & studium transferamus. Vitiorū extirpatio.

4 Huic igitur rei seruet examen particulare, cuius vsus etsi post peracta Exercitia esse debet toto vitæ tempore, nunc tamen inchoatur, tum vt aliqua eius peritia acquiratur, tum etiam quia hoc examine vti oportet circa Exercitia, & eorum additiones. Perutile examen particulare.

Est

Huius examinis vſus cõmẽdãdus

5 Eſt autem multum commendandus huius examinis vſus propter magnam eius vtilitatem, præſertim ad conſequendam animi puritatem, vt docet Caſſianus Colla. 4. & 5. Bernardus ſæpe. Itaque in fine Exercitiorum cum diſcedenti dantur præcepta vitę bene inſtituendæ, hoc in primis inculcandum eſt. Additiones autem illæ quatuor dictandæ ne ſint, an verbo tantum explicandæ, prudentiæ Inſtructoris relinquatur.

Quando, & qũo dandũ examen.

6 Deinde eadem die, & ſequenti datur examen generale, & quotidianum. Non autem datur per modum meditationis, ſed inſtructionis cuiuſdam, & vt homo incipiat aperire oculos ad cognoſcenda peccata vitę præteritæ.

Aliundæ petendæ ſpecies peccatorum.

7 Quod vero attinet ad examen generale non eſt dubium, quin aliæ etiam multę ſint peccatorum ſpecies, quæ hic non ponuntur, ſed vel hic ea tantum peccata attinguntur, quæ frequentius accidunt, reliqua autem peti poſſunt ab aliis auctoribus, qui ex profeſſo de hoc agũt, vel hoc examen pro iis tantum conſcriptum eſt, qui iam paulo magis ſpirituales ſunt, & ab aliis grauioribus peccatis abſtinent, in hæc autem freqentius incidere ſolent. Itaque non fuit mẽs P. N. Ignatii tam breui tractatione omnia peccata comprehendere, ſed tantum, vt dictum eſt, pios animos admonere de iis, quæ frequentiora ſunt.

Por-

8 Porro examen quotidianum, quod quinque puncta complectitur, dictetur prout iacet. Ad illud autem faciendum iuuat illa lux, quam præbet examen generale per illam distinctionem peccatorũ, quæ fiunt, cogitatione, locutione, & opere.

Examẽ quotidianum.

DE PRIMO EXERCITIO primæ hebdomadæ.

CAP. XIV.

Quis ordo in tradēdis Exercitijs.

1 CIrca ordinem tradendi Exercitia ſequendus eſt is, qui ponitur in ipſo libro Exercitiorum, nempe vt prima hora fiat Exercitium trium potentiarum, ſecunda autem peccatorum, tertia vero & quarta repetitiones vtriuſque: ſi autem addatur etiam quinta hora, fiat de inferno. Sin fiant tantum quatuor horę, hoc Exercitium de inferno differendum erit in diem ſequentem, quo eodem die poſſunt dari etiam alia Exercitia de morte, de iudicio, cum ſuis repetitionibus. Tertio die proponenda erit eadem materia, ſed cū aliquibus nouis punctis, vt in materia peccati, proponendo effectus, quos facit in animo, aut ali quid eiuſmodi, ſic enim tollitur tædium, & materię profundius penetrantur.

1. Exercitium trium potentiarū

2 Porro primum Exercitium illud eſt, quod appellatur trium potentiarum, non quia in aliis etiam non exerceantur hæ tres potentiæ; ſed voluit P. N. Ignatius in hoc quaſi aditu, & principio omnium Exercitiorum viam monſtrare, quæ in meditando tenenda eſt, nempe, vt per memoriā adiuuaretur ratio ad diſcurrendum, ſiue

ſiue ratiocinandum; per diſcurſum autem excitaretur voluntas, & affectus, idque actuare voluit in materia peccati, quæ prima occurrebat ad meditandum.

Quid in 1. Exerci. explicandum.

3 Itaque in hoc primo Exercitio ſunt ſigillatim explicanda Exercitia ſumenti omnia, quę in ſequentibus Exercitiis futura ſunt vſui, quis ſcilicet modus ſeruandus, vt cum attentione, & ſine capitis læſione perſeuerari poſſit, & quomodo ſe animus colligere, collectūq. tenere debeat, & quod licet adhibēdus ſit intellectus ad cogitādum, maior tamen habenda eſt cura affectus, & interioris guſtus, quam vt multi conceptus quātumuis pulchri, & acuti formentur, & alia eiuſmodi.

Prælu. quæ nam ſint declarandum.

4 Hic etiam declaranda ſunt præludia, quorum vſus præſcribitur in omnibus Exercitiis, & in primis quid ſit compoſitio loci, quæ nihil aliud eſt, quam fingere ſibi, & quaſi videre oculis imaginationis locum illum, in quo res, quam meditamur, geſta eſt, vt ſtabulum in quo Chriſtus natus eſt, aut cœnaculum grande ſtratum, in quo Apoſtolorum pedes lauit, aut montem in quo paſſus eſt.

Ad quid iuuat loci cōpoſitio.

5 Hac enim loci compoſitione valde iuuamur ad attentionem, & motionem animæ, quæ hoc modo quaſi alligata phātaſia rei illi cer tę, alligatur ipſa quoq. quodāmodo ne euagetur, aut ſi quando diuertat, habet ad manum, quo ſe facile colligat, & reuocet in ſitum illum ſuū,

in

in quo se ab initio composuit. Vnde S. Bonauẽtura in proœmio de Vita Christi, Tu inquit, si fructum ex his sumere cupis, ita te præsentem exhibeas iis, quæ per D. N. Iesum Christum dicta, & facta narrantur, ac si tuis oculis ea videres, & tuis auribus audires toto mentis affectu diligenter, delectabiliter, & morose omnibus aliis curis, & solicitudinibus tuis omissis.

In quo locũ habeat.

6 Atque hoc quidem locum habet in meditatione rerũ corporearum: nam in rebus incorporeis, vt est peccatum, & similia, alia quædam est instituenda compositio loci, de qua dicitur satis clare in lib. Exercitiorum in Exercitiorum potentiarum.

Quid in cõpositione loci vitandũ.

7 Denique in hac loci repræsentatione vitandum est dilgenter, ne nimis in ea fabricanda immoremur, vim capiti faciamus, quia non consistit in ea fructus præcipuus meditationis, sed est tantum via, & instrumentum ad ipsum fructum. Nec est dubium, quin aliqui maiorem in hac re habeant facilitatem, in quibus videlicet acrior est vis potentiæ imaginatiuæ. Alii vero, quibus hoc difficilius est, non ita laborare debent, vt caput obtundant, quo ipsam meditationem impedirent.

DE ALIIS EXERCITIJS primæ hebdomadæ.

CAP. XV.

1 IN secundo Exercitio, in primo puncto monendus est exercitãs, ne desc̃dat ad examinanda pec cata sigillatim, vt fieri solet, cũ quis se ad confessionem parat, hoc enim postea facturus est extra meditationem: sed hoc tempore in genere tantum proponat sibi sua peccata, eorumque multitudinem, & magnitudinem, vt concipiat confusionem, & dolorem. Ad hoc autem confert percurrere loca, negotia, & personas, vt hic dicitur. In 2. Exerc. de quo monẽdus exercitans.

2 Tertium, & quartũ Exercitiũ constat ex repetitione primi & secundi. Harũ autem repetitionũ vsus est valde vtilis, sæpe enim fit, vt cũ eiusmodi materiæ primũ cogitãtur, intellectus pascatur illa rerum nouitate, ac curiositate quadã, postea vero cũ speculationẽ moderamur magis aperitur via internis affectibus, in quibus potissimum consistit fructus. Quare in his repetitionibus vitandi sunt longi discursus, sed tantum proponere sibi oportet, & quasi percurrere, quæ prius meditati sumus, & in iis immorandum voluntate, & affectu: & hæc etiam Quis vsus repetitionũ Exercitiorũ

est

est causa, cur plura hic colloquia sint, quam in prioribus Exercitiis.

Intelligentia 3. Exer. 1. hebdom.

3 Quod autem dicitur in lib. Exerc. in III. Exerc. primæ hebd. repetitionem hanc faciendam de iis, in quibus antea maiorem consolationē, aut desolationē sensérimus; ita intelligendum est, vt præcipue repeti debeant ea, quæ lumen, aut feruorē attulerunt, sed etiā expedit illa puncta repetere, in quibus ariditatem sensimus, quia sæpe contingit, vt deinde in ipsis maiorem consolationis copiam sentiamus. Immo etiam bis repeti potest idem, si magna sentitur consolatio, aut alius bonus, & spiritualis affectus, & hoc potissimum in prima hebdomada.

Præter quinque alia possunt addi.

4 Præter quinq. hęc Exercitia P. N. Ignatii possunt addi alia, vt in fine quinti Exercitii dicitur, vt de aliis peccati pœnis, de morte, de iudicio, vel de aliis cruciatibus Inferni, & quidem hæc rarissime omittenda videntur, quia multum habent momenti, vt auocetur animus ab inordinato amore rerum harum visibilium, & in his meditationibus concipit anima timorem sanctum Domini, vt pariat spiritum salutis.

Quando facienda colloquia.

5 In fine cuiuslibet Exercitii semper fieri debet colloquium, vt in libro Exercitiorum præscribitur: nec tamen prohibetur, quin iuxta cuiusque deuotionem etiā in principio, & in medio alia colloquia, & petitiones fieri possint, immo etiam aliquando expedit. Proprius tamen locus est in fine, cum anima ex meditatione

ne magis eleuatam se sentit: illa enim sunt aptissima colloquia, quæ formãtur ex affectu interiori varia, vt ipse affectus varius est.

6* Interdum enim homo agit cum Deo, vt filius cum patre; interdum, vt seruus cum Domino; modo, vt amicus cum amico; modo etiam, vt reus cum Iudice; aliquando etiã petens aliquod donum; aliquãdo gratias agens de beneficijs acceptis; alias accusando se ipsum; alias communicando cum eo familiariter. Ex 1. Exer. 1. hebd. Varij modi agendi cũ Deo.

7 In quo notandum quod dicitur in tertia annotatione ex viginti, hæc colloquia, quando fiunt cum Deo, aut cum sanctis, requirere maiorem reuerentiam, quam ipsas meditationes, & speculationes. In particulari vero colloquium secundum ad Christum vt impetret a Patre, explicandum erit rudioribus, hoc intelligi, non vt est Deus, sed vt homo mediator, & aduocatus, vt interpellet pro nobis. Intelligentia 3. annot. ex 20.

8 Additiones, quæ in libro Exercitiorum ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ sunt pridie quam incipiantur Exercitia, nempe meditatio, quæ dicitur trium potentiarum, & reliquę quia in ijs agitur de multis, quæ adiuuant meditationem. Decima tamen additio posset differri in sequentem diem, quia non est adeo necessariũ vt detur illo die. Deinde sequentibus diebus dãdæ sunt reliquæ additiones, & regulæ de discernendis spiritibus, quæ conueniunt primæ hebdomadæ, & quæ conuenire videbuntur exercitan- Addit. 1. hebdo. quando dandæ.

ti. quas tamen non erit ſemper neceſſe ſcripto dare, ſed id Inſtructoris iudicio permittitur.

Addit. exacte ſeruandæ.

9 Hæ additiones curandum eſt, vt exacte ſeruentur, quia ex ipſis valde pendet fructus ſpiritualis Exercitiorum: quamquam ex altera parte caueri etiam debet omnis exceſſus, & habenda eſt ratio perſonarum, & complexionum, vt ſi qui eſſent natura melancholici, non debent nimium coarctari, immo potius dilatandus eſt eis animus, & idem de perſonis imbecillioris valetudinis, & inſuetis ad hos labores, & ideo opus eſt prudentia, & diſcretione: experientia enim oſtendit quibuſdam profuiſſe, quod eis concederetur aliqua laxitas in his regulis ſeruandis, aliis autem profuit ſeueritas, & rigor, ſemper tamen mixtus ſuauitate.

DE CONFESSIONE generali.

CAP. XVI.

1 Siue qui se exercet, versetur in primis quinque Exercitiis, siue alia adiungantur, cum iam id satis consecutus videbitur; quod in hac hebdomada vt finis proponitur, nimirum cognitionem intimam peccatorum, & veram contritionem, & ad id serio conatus, & diuinæ gratiæ coopera tus, tam per Exercitia, quam per additiones iudicabitur, moneri debet, vt se ad generalem confessionem disponat, & nisi Instructori nimium fatigatus videatur, poterit adhuc pergere in meditando per vnam, aut alteram horam aliquid quod ad compunctionem peccatorum faciat, vel si id magis expedire iudicetur, aliquid legendo ad eum finem.

Quando ad gen. confes. excitandus.

2 Vt autem hoc diligentius, & accuratius faciat, indicandum est ei quantæ sint vtilitates huius confessionis generalis, de quibus vtilitatibus agitur in ipso libro Exercitiorum post examen generale. Quod si nulla alia esset, hoc certe satis esse deberet, quod experimur homines plerumque, aut sine examine sufficienti, aut sine debito dolore, nullo vel valde infirmo melioris vitæ

Indicandæ vtilitates conf. gen.

propoſito ad confeſsionem accedere, ac propterea ad conſequendam pacem conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, qui ſi non antea, ſaltem in puncto mortis animam excruciare, & in periculum ſalutis æternę adducere ſolent, multum prodeſt, ſemel ſe ab omnibus anteactæ vitæ peccatis abluere.

Quæ diligẽtia ſeruanda in huiuſmodi conf.

3 Quam etiam ob cauſam, etſi cauendum eſt à nimia anxietate in facienda hac confeſsione, ne ſemper deinde maneant ſcrupuli, ac reliquiæ vt quibuſdam contingit; tamen ex altera parte ſtudendum, & conandum eſt, vt ita diligenter, atque accurate fiat, vt poſtea ſecura eſſe poſsit anima, ſe feciſſe quod in ſe erat: nam ſine hoc numquam frui poterit illa pace animi, & tranquillitate conſcientiæ, quam diximus. Ideo prę-ter proprium ſtudium, & diligentiam ipſius qui Exercitia ſuſcipit, iuuandus eſt etiam aliqua via, & methodo, nempe Directorio aliquo ad bene confitendum, cuiuſmodi iam multa extant bona, & apta, ſi opus fuerit, & pro cuiuſque indigentia.

Quibus Nauar. ſumma legenda.

4 Aliquando etiam, præſertim inſignioribus hominibus, proderit dare legendam Summam Nauarri, vbi agit de ſtatibus, vt attente conſiderent, quæ ad ſuum ſtatum pertinent. Sic enim melius videbunt in quibus defecerint, quæ ſi noſtri per ſe proponerent, fortaſſe non tantam ijs fidem haberent, & poſſent putare eos eſſe nimios in vrgendis conſcientiis.

Hanc

5 Hanc generalem confeſsionem, vt plurimum magis expedit non fieri ei, qui tradit Exercitia: ſi tamen qui ſuſcipit, ei confiteri mallet pro ſua deuotione, uel ſacerdotum penuria, aut aliæ cauſæ ita exigerent, nihil impediret quin etiam ipſi fieri poſſet. Cui facienda conf. generalis.

DE FINE PRIMAE hebdomadæ.

CAP. XVII.

1. Hebd. tẽ por. quãdo contrahen. aut protogan. Annot. 4. ex 20.

QVoniam, vt ſupra dictum eſt, Exercitiorum hebdomadæ * non dierum ſpatio definiuntur, ſed ex effectu, qui in eis prætenditur; ideo huius primæ hebdomadæ tempus vel contrahi, vel prorogari poterit, prout citius, vel tardius quiſque contritionem, deuotionem, vel meditandi modum aſſecutus fuerit. Alij enim celerius, alij ſerius eo perueniunt. Illud tamen notandum, eos homines, qui multum proficiunt in via ſpiritus, & qui iam ab aliquo tempore Sacramenta frequentant, aut qui multum cupiunt ſtatuere de modo vitæ ſuę, in quo magis Deo domino ſeruire poſſint, non eſſe diu detinendos in hac prima hebdomada. Immo ſi fieri poſſit, quatuor, aut quinque diebus abſoluere eam debent. Contra vero faciendum in ijs, qui non ita diſpoſiti ſunt. Hi enim vt peccata ſua defleant, & vt peccati turpitudinem, ac fœditatem agnoſcant, debent diutius in his exerceri mutando ſubinde rationem victus ſomnique, & alia genera pœnitentiæ vt habetur *in Exercitijs* notabili tertio poſt additiones primæ hebdomadæ.

Qui

2 Qui absolutis Exercitijs primæ hebdomadæ ad reliqua progressurus est, postquam generaliter confessus fuerit, & communionem sumpserit, saltem per vnum diem vacare debet ab illo labore tam intenso meditandi. Interim tamen posset in mente versare parabolam illam filij prodigi, applicando eam ad seipsum, aut aliquid eiusmodi. Porro ad communionem est ita etiam disponendus, vt ad eam accedat cum reuerentia, & fide, & gustu, & ob eam causam danda est ei aliqua meditatio ad hoc apta.

DE SECVNDA HEBDOMADA, & primo de fine; qui in ea prætenditur.

CAP. XVIII.

Scopus Exerc. 1. hebdomadæ.

1 FInis, & scopus, qui Exercitiis omnibus primæ hebdomadæ præfixus est, hic præcipue est cognoscere quod errauimus ab ea via, quæ nos ducere debebat ad vltimum illum finem, cuius causa creati sumus; & consequenter dolere de tali, & tanto errore, & concipere intensum desiderium redeundi in illam viam, & in ea semper perseuerandi.

Finis secundæ.

2 In hac autem secunda hebdomada finis est proponere sibi Christum dominum, ac Saluatorem nostrum, vt veram viam, iuxta illud, quod ipse dixit. Ego sum via, veritas, & vita, &, Nemo venit ad Patrem nisi per me.

Ioan. 14.

Ipse enim est exemplar a Patre hominibus propositum, cuius imitatione emendemus, & componamus mores nostros corruptos, & dirigamus pedes nostros in viam pacis. Quare cum Christi vita sit perfectissima, & ipsa idea virtutis, & sanctitatis; sequitur, vt quo vita nostra propius ad eam imitatione accesserit, ipsa

quoque

quoque perfectior ſit, immo & propius accedat ad vltimum finem ſuum, ideoque eo etiam felicior ſit.

3 Propter hanc cauſam hæc ſecũda hebdomada reſpõdet viæ illuminatiuæ, quia Chriſtus eſt ſol iuſtitiæ, qui illuminat omnẽ hominem venientẽ in hũc mũdũ, & ad hoc venit, vt illumina ret ſedẽtes in tenebris, & vmbra mortis: & quoniã peccata, & prauæ affectiones obtenebrant animã, eãq. impediũt, & retrahunt a Chriſti imitatione, ideo hęc prius eradicanda ex corde erant primis illis Exercitiis, & meditationibus. 2. Hebd. reſpõdet viæ illuminatiuæ.

4 Diſpoſitio quam P. N. Ignatius requirebat in iis, qui facturi eſſent Exercitia huius hebdomadæ, eſt, vt oſtendãt feruorem, ac deſideriũ progrediẽdi vlterius ad deliberandum de ſtatu vitę. Quare qui hoc nollet, vel tepide vellet etiã ſi cuperet progredi in meditationibus, melius eſſet eũ differre ad vnũ, aut alterum mẽſem. Hoc enim negocium eiuſmodi eſt, vt niſi cũ feruore ſpiritus ſuſcipiatur, non poſſit habere bonum ſucceſſum: requirit enim magnum, & fortem, & conſtantem animum, qui ex augmento deuotionis proueniat. Quænam diſpoſitio in facientibus Exer. requirebatur a N.B.P.

5 Verum eſt, quod ſi quis eſſet, a quo nihil magnum ſperari poſſet, quia non eſſet admodum capax, vel impeditus eſſet ſtatu matrimonii, poſſet pro eius captu, aliquid addi de ſequentibus hebdomadis, vt dirigatur in ſtatu, in Quãdo quis non eſt admodũ capax

quo

quo eſt, ac bene viuendum in eo.

Cum fame relinquendi

6 Cæteros autem melius eſt relinquere cũ fame, vt ſciant adhuc ſibi reſtare aliquid, quod faciant. Contingit enim ſæpe vt hac dilatione experientia ipſa apertius eis detegat ſuas neceſſitates, & infirmitates; quod facit, vt de inde ardentiores, & magis diſpoſiti redeant.

DE PRIMIS QVATVOR EXERcitijs ſecundæ hebdomadæ.

CAP. XIX.

1 PRimũ Exercitium in hac ſecũda, eſt de Regno Chriſti, quod tamẽ non cõputatur inter meditationes, quia prima eſt de Incarnatione Domini. Eſt igitur quaſi fundamentum quoddã, aut proœmium totius huius tractatus, & ſumma, ac cõpendium vitę, & operum Chriſti Domini in eo negotio, quod ei commiſerat Pater, de quo Eſaias.* Opus illius coram eo; & ipſe Dominus.* Opus quod dediſti mihi, vt facerem. Et ſtatim addit, quid nam id eſſet, Clarificaui te ſuper terrã, manifeſtaui nomen tuũ hominibus. Vocat autem omnes homines in ſocietatẽ tanti, & tam glorioſi operis, vnum quemque iuxta ſuum gradum. Ex quo iam incipit apparere diuerſitas graduum in imitatione Chriſti.

1. Exerci. a hebdo. quid ſit.

Eſai. 62.

Ioan. 17.

2 Diſpoſitio autem, quæ requiritur in anima eius, qui facit Exercitia, hæc eſt, vt quantum eſt ex ſua parte, tendat in id quod perfectius eſt, ſi Dominus dederit gratiam, & vires. Vnde aperte colligitur ex hoc iam loco, animam incipere præparari, & diſponi ad electionem ſtatus, quę poſtea ſuo loco expreſſius proponetur. Sic enim

Quæ diſpoſitio neceſſaria.

mira-

mirabili quodam artificio Spiritus ſancti hic anima excitatur ad perfectionem, vt deinde hanc eandem perfectionem eliciat, & indaget in omnibus ſequentibus meditationibus, Incarnationis, Nauitatis, & aliarum, & ita perfectionis ſemina, quæ hic ſparguntur, per illas deinde meditationes latenter creſcant, & promoueantur, donec in tẽpore electionis ſuum fructum ferant. Atque hoc bene notandum eſt Inſtructori pro ſua directione, non quod de hoc monere debeat exercitantem, ſed potius ſinat res ipſas per ſe in eius anima operari, vimque ſuam exercere.

Cui danda hæc meditatio.

3 Neq. hoc tamen impedit, quin hæc meditatio, ſicut etiã quæ deinde ſequitur de duobus vexillis, tradi poſſit etiã iis qui non ſunt facturi electionem, quoniam etiam hi ea iuuari poſsũt: ſi quidem in genere tantum agunt de iis, quę ad maiorem Dei gloriam ab vnoquoque fieri poſſunt in Dei obſequio pro cuiuſque capacitate.

Quare in 2. hebdom. vnum præludium.

4 In hac ſecunda hebdomada notandum eſt, addi hic vnum præludium. Nam cum in prima hebdomada, primum præludium ſit cõſtitutio loci, hic ante conſtitutionem loci ponitur quædam repræſentatio hiſtoriæ, ſeu myſterii quod meditandum occurrit. Hoc autem nõ ita intelligendum eſt, ut tunc immorari debeamus in meditando illo myſterio, ſic enim nihil differret præludium a meditatione; ſed ita eſt accipiendum, vt in primo illo præludio propona-

ponatur hiſtoria generatim, & quaſi tota in cõmuni, ut ſciatur materia, de qua tunc cogitãdum eſt, & anima incipiat in ea actuari, & ad eã eleuari, deinde vero in ipſa meditatione incipiat in ſingulis eius partibus immorari, eaſq. põdera re, & penetrare. Vt cũ quis coniicit oculos in tabulam aliquam pictam, in qua ſit varietas rerũ pictarum, prius vnico intuitu omnia confuſe cernit, & ſcit quid in ea tabula contineatur, poſtea vero figit oculos in ſingulis particularibus rebus, quæ ibi pictæ ſunt, eaſque ſigillatim melius, & accuratius perpendit.

5 Quod autem attinet ad puncta harum meditationum, ſumenda erunt in fine libelli Exercitiorum, vbi myſteria vitæ Chriſti ordine poſita ſunt, diſtincta fere ſingula tribus punctis, etſi ſimplicioribus, qui ea non legerint, aut legere non poſſint in Euangeliis, explicatius tradi oportebit, addita breui declaratione, vt dicitur ſecũda Annotatione ex viginti. Vnde quod in meditatione Incarnationis, & Natiuitatis etiã dicitur de contemplandis perſonis, & earum verbis, & operibus, intelligi debet, referendo ad illam, quam diximus diſtributionem, quæ in finem libri ponitur, nempe cogitando hæc in ſingulis punctis, vt occurrunt ordine ſuo, non autem quod neceſſarium ſit omnes prius perſonas totius myſterii, deinde omina verba eiuſdem, ac demum opera ſeparatim meditari; hoc enim præſertim in quibuſdam meditationibus, pare-

Vnde ſumẽda puncta harum meditationum

ret

ret confusionem.

Cur meditatio in pũctis.

6 Quare hoc tantum voluit P. Ignatius, regulam dare in singulis punctis, quo meditantis intentio ferri debeat, primum quidem in ipsas personas, quæ in illo puncto occurrant, tum ad verba, si prius verba, vel ad facta, si prius occurrant facta. Et ita absoluto vno puncto transeatur ad illud, eundem ordiem in eo seruando.

Alia præterea addi possunt pũcta.

7 Cæterum etsi hic tantum mentio fit de his tribus, non tamen prohibetur, quin possint etiam addi alia puncta, vt v. g. cogitationes, & affectus personarum interiores, tum etiam virtutes, & præterea modus, & finis mysteriorum, quæ occurrunt, causa item, & effectus, tempus, & reliquæ circunstantiæ, vt fœcundior sit meditatio, & maior eius fructus.

DE QVINTO EXERCITIO *secundæ hebdomadæ, quod est, applicatio sensuum.*

CAP. XX.

1 EXercitium quintum, quod est applicatio sensuum, est facile valde, & vtile, imaginando nos videre personas & audire verba, aut strepitum si qui fit, vel tangere, aut osculari siue loca, siue personas, quod tamen fieri debet cum omni reuerentia & modestia, ac timore. Olfactum P. N. Ignatius refert ad odorandam fragrantiam animæ ex donis Dei, & gustum ad gustandum eius dulcedinem, quod vtrunque significat præsentiam quandam rei, vel personarum, quas meditamur cum gustu & amore earum tenero. De 5. Exer. videlicet de applicatione sensuum

2 Quod autem hic dicitur facta meditatione Incarnationis, & Natiuitatis, faciendam deinde separatim hãc applicationem sensuum. intelligendum est idem deinceps fieri debere in reliquis meditationibus vitæ Christi. Quod nõ ita accipiendum est, quasi hanc applicationem debeamus habere seiunctam ab omni materia meditationis, sed vt præcipuus scopus circa mysterii considerationem fit sensuum applicatio. Intelligentia illius nõtandi potst meditat. de Incar. & Natiu. faciendam esse applic. sensuũ

Dif-

In quo differt applicatio sensuũ a meditatione.

3 Differt autem applicatio ista sensuum a meditatione, quoniam meditatio est magis intellectualis, & magis versatur in ratiocinatione, & omnio est altior: discurrit enim per causas illorũ mysteriorũ, & effecta, & in eis inuestigat attributa Dei, vt bonitatem, sapientiam, charitatem, & reliqua. At vero applicatio non discurrit, sed tantum inhæret in illis sensibilibus, vt in aspectu, & auditu, & reliquis eiusmodi, quibus fruitur, & delectatur cum profectu spirituali.

Eius duplex vtilitas.

4 Est autem eius duplex vtilitas, interdum enim cum anima non potest profundiora speculari, dum in his immoratur paulatim disponitur, & eleuatur ad illa altiora. Interdum autem contra, anima iam impinguata, feruens deuotione ex cognitione illorum mysteriorum altiorũ, descendes deinde ad hæc sensibilia, in omnibus inuenit pastum, & consolationem, & fructum ex abundantia amoris, qui facit vt minima quæque, ac vel ipsi nutus magnifiant, & materiam amoris, & consolationis præbeant.

Vnde sumẽ da Christi mysteria.

6 In mysteriis Christi tradendis debet Instructor ea desumere ex ipso libro Exercitiorum in fine, vbi, vt dictum est, descripta sunt cum suis punctis. Quare qui magis versati sunt in meditando, iis satis erit dictare, vel dare in scriptis puncta, vt ibi habentur, admonendo, vt semper eãdem formam teneant,

quam

quam prima die. Cum aliis autem minus versatis oportebit ad particularia magis descendere, accommodãdo præludia ad materiam, & introducendo eos, vt sciant sibi proponere personas cum suis circumstãtiis, tum earum verba, & facta, &c.

DE MEDITATIONVM HORIS, electione spirituali, & eo qui exercetur visitando.

CAP. XXI.

Ex notabili vnico in die secundo 2. hebdomad. Exercitati quando dan da relaxatio

1 SI qui se exercet, fatigatus videatur, immo etiam si non adeo fatigatus sit, tamen vt melius durare possit, expedit, vt detur illi aliqua relaxatio in horis meditandi, & tunc omitti poterit meditatio, quæ fit media nocte, & retineri aliæ quatuor horæ.

De lectione in 2. hebdomad.

2 Potest etiam in hac hebdomada, & sequentibus post absolutas meditationes reliquo tempore legi aliquis liber, sed eiusmodi, qui pietatem potius nutriat, quam intellectum nouitatibus exerceat, vt sunt aliqua ex operibus sancti Bernardi, vel Gerson de Imitatione Christi, vel Granata.* Si vero liber hic contineret aliquem tractatū de Christi mysteriis, non expediret, vt ea legerentur, de quibus postea faciendæ sunt meditationes, sed de quibus iam factæ sunt, vel quæ eo die sunt faciendæ.

Ex notab. 1. 2. heb. post meditat. 1. diei.

Quando visitandus.

3 Quod attinet ad visitandum eum, qui exercetur, semel saltem esset visitandus in die, excepto tempore electionis, quo tempore solent incidere frequentiores desolationes, & perplexitates, quæ crebriorem visitationem requirunt.

DE

DE ELECTIONE, QVANTI MOmenti sit, & quis ordo in hac materia seruandus.

CAP. XXII.

Electionis difficultas.

1 IN omnibus Exercitiis nullus est difficilior locus, aut qui maiorem dexteritatem, & discretionē spiritualem requirat, quam electionis, quoniam hoc tempus expositum est diuersis motibus animi, & sæpe etiam erroribus, cum homo nō solum a malo vincatur, sed plerunque etiam boni, & recti imagine fallatur.

Attenden. electionis necessitas, & grauitas.

2 In hac ergo materia illud ante omnia intelligendum videtur, & ante oculos tenendum, quanti referat eligere statum vitę. Nam si homo, vt rationalis, debet omnibus suis actionibus ponere finem congruentem rationi, Christianus autem debet omnia opera sua dirigere ad finem supernaturalem: si hæc ergo in singulis actibus fieri debent, quanto magis in capiendo statu, ex quo scilicet consequuntur fere omnia opera vitæ nostræ, ita vt, si finis ipsius status sit vitiosus, ea etiam quæ ad finem consequuntur, oportet esse vitiosa.

Indifferētia ad electionē

3 Deinde vt in corpore animantis plura sunt membra, neque omnia membra sunt ocu-

1. Cor. 12. lus, aut omnia pedes, vt ait S. Paulus, ita in hoc corpore Eccleſię oportet eſſe varios gradus, & ſtatus. Huius autem diuiſionis, & partitionis auctor eſt Spiritus ſanctus, ad quem pertinet ſingulis ſuum locum tribuere. Vnde Apoſtolus eodem loco, Diuiſiones gratiarum ſunt, idem autē ſpiritus; & diuiſiones miniſtratiorum ſunt, idem autem dominus; & diuiſiones operationū ſunt, idē vero Deus, qui operatur oīa in omnibus. Ex quo conſtat, vt famuli à ſuo domino, ſuo quiſq. operi, ac muneri deſtinantur; ſic homines à Deo: ac proinde non debere hominem impedire in ſe ipſo id, quod Deus in eo, & de eo agere vult, ſed oportere vt ei fideliter ſeruiat in quacunque re eius maieſtas voluerit.

Vtilitas talis electionis. 4 Accedit etiam propria vtilitas, eaque magna, quoniam pertinet ad ſalutem æternam. Nam etſi Deus nemini negat auxilium neceſſarium ad ſalutem, tamen non eſt dubium, quin iis multo abundantius gratiam ſuam, & lumen, atque opem communicet, qui nō ſe in aliquem vitę ſtatum ex libito ſuo intruſerunt, ſed eum elegerunt, quem præmiſſa diligenti conſideratione putarunt eſſe iuxta diuinum beneplacitū.

Dei non autem noſtra ſequenda voluntas. 5 Denique ſi nos in tanta re noſtro iudicio, ac placito gubernare velimus, facile in maximos & maxime pernicioſos errores incidemus, ſi vero Dei voluntatem excuti fuerimus, ille vt pater, & creator noſter, nihil de nobis ſtatuet, quod nobis vtile, & ſalutare non ſit, immo vero etiam

etiam aptum, & accommodatum nobis, quoniã ipſe noſcit figmentum noſtrum.

6 Hæc igitur, & alia in hanc ſententiam non ſolum Inſtructori vtilia erunt, vt in hoc negotio magnum ſtudium adhibeat, ſed multo magis ei, qui facit Exercitia, vt videat quo animo aggredi debeat rem adeo neceſſariam. Hæc omnia ſuggerẽda.

7 Igitur, vt in hoc tractando aliquis ordo ſeruetur, primo dicemus quales eſſe debeant, qui ad electionem admittuntur; ſecundo quales ij qui eos dirigunt; tertio quę ſint res, de quibus eſt electio; quarto quæ in ea regulæ ſeruandæ; quinto, quis ſit ordo, & praxis electionis faciendæ. Partitio ſequentiũ capitum.

QVALES ESSE DEBEANT QVI *ad electionem admittuntur.*

CAP. XXIII.

Quinam ad electionem admittendi

CIrca primum, apertum est non omnes esse admittendos ad electionem status. Qui enim iam tenent statum determinatum, vt coniugati, aut religiosi, non debent de hoc agere, sed tantum iuuari debent, vt in suo quisque statu ad perfectionem tendat pro mensura gratiæ, quam ei Dominus Deus concedat. Qui autem adhuc statum non habent, non tamen omnibus indifferenter dari debet electio, vt habetur in septima parte Const. cap. 4. lit. F. vbi dicitur, quod non nisi paucis, ijsque huiusmodi, vt ex eorum profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur. Igitur qui vel incapaces essent huius perfectionis (cuiusmodi sunt leues natura, & inconstantes, quos in primis explorare oportebit, nec vllo modo admittere ad electionē, aut quos constet habere passiones quasdā indomitas, aut malos habitus, qui videantur incorrigibiles) non essent admittendi, nisi tam certa signa essent peculiaris cuiusdā gratiæ, vt hæc omnia suppleret.

Necessarium est desiderium, & petitio.

2 Secundo, præter naturam, & mores aptos, requiritur etiam vt ille cui datur electio, eam ipse

ipſe deſideret, & petat. Et hoc omnino neceſſarium eſt, & nullo modo alioquin dari debet, multo autem minus ingeri & obtrudi non cupienti. Nam præterquam quod, qui ſic affectus eſt, omnia quæ ei dicentur, cum ſuſpicione accipiet, & ideo ijs iuuari non poterit; eſt etiam ea cauſa, quod in electione facienda multæ & magnæ incidunt difficultates, etiam cum voluntas bona, & feruens eſt: quare multo erunt maiores, cum voluntas languet, & ideo nunquam eas ſuperare poterit.

3 Tertio valde expedit, vt qui ingreditur electionem, ſtudeat eſſe liber ab omni affectu inordinato, & plane ad omnia indifferens, ad hoc vero vnum inclinatus, vt ſanctum Dei beneplacitum ſequatur, quodcunque illud eſſe cognouerit. Quare ſi cerneretur eum nimis propendere ad diuitias, minus autem ad paupertatem, non eſſet bene diſpoſitus, nec ſperandus eſſet bonus exitus in electione. Ille enim affectus auerſus a via perfectiori, & ad imperfectiorem conuerſus intellectum traheret ad excogitandas rationes tali affectui conſentaneas. Ac cum, vt dici ſolet, quicquid recipitur, recipiatur ad modum recipientis, facile fieret, vt exiſtimaret illam eſſe Dei voluntatem, quæ eſt ipſius voluntas. Oportet igitur vt perueniat ad tertium gradum humilitatis, qui ponitur in libro Exercitiorum, aut ſaltem ad ſecundum, cui comparando ſeruiunt meditationes de Vexillis, & de Tribus claſſibus, & a-

Electurus ſit ab omni affectu liber.

liꝫ, de quibus infra dicetur: & ideo eſſet in iis meditationibus diutius retinendus, vt paulatim diſponatur ad hoc æquilibrium animi, partim conando propria diligentia, partim id a Deo petendo feruentibus orationibus. Quod ſi ad hãc reſignationem, & indifferentiam non peruenerit, tota tractatio de modo eligendi relinquenda eſt. & tunc ſi ita expedire videbitur, procedendũ in reliquis Exercitiis faciendis, vt ſi fieri poteſt, per ea ad maiorem maturitatem perducatur, vel poſt breue tempus finis eis imponendus.

Quæ nam optima diſpoſitio ad electionem.

4 Quarto omnium optima eſt illa diſpoſitio, vt non modo non magis propendeat ad terrena retinenda, ſed quoad fieri poteſt, voluntatem ſuam ſemper inflectere conetur ad id, quod perfectius eſt. Nam licet re ipſa non id electurus ſit, quia fortaſſe Deus non eum vocet ad talem ſtatum, tamen nihil ei nocebit, immo plurimum proderit tale deſiderium; ac proinde in his Exercitiis ſemper proponitur via perfectior, tamquã magis optanda, & a Deo petenda. In quo valde notanda eſt ſententia quędã P. N. Ignatij, quę inuenta eſt in quodã eius ſcripto, vbi ita ait, Debere Inſtructorem ita diſponere eum, qui eſt in Exercitiis, vt omnino reſignatus ſit, tam ad conſilia ſequenda, quam ad præcepta, immo vero quantum in ipſo eſt magis inclinatus ſit ad conſilia, ſi id maius Dei obſequiũ fuerit: & addit, Maiora vtique ſigna requiri ad ſtatuendum, quod ea ſit Dei voluntas, ut quis in eo ſtatu maneat,

in

in quo satis sit seruare præcepta; quam vt viam consiliorum ingrediatur, quia Dominus tam aperte ad consilia exhortatus est, at uero in illo statu magna ostendit esse pericula.

5 Vltima est ea dispositio, quam idem P. Ignatius eodem loco præcipit, nempe, vt qui facit electionem, colligat se totum intra se, & toto tempore quo durat hæc deliberatio, claudat sensus, claudat animum omnibus aliis rebus, nihilq. velit uidere, aut audire, quod non deorsum sit. Quibus uerbis duo indicantur, primum, ut anima non sinat se distrahi ad alias cogitationes, sed hoc unum agat, & huic uni intenta sit, ceteris omnibus negociis a se reiectis. Alterum est, * ut in hac deliberatione non admittat rationes, quæ non sint è cælo, ideſt, nullas admittat, quę sapiant carnem, & sanguinem, aut aliquid humanum, ac terrenum, quia omnia manare debent ex uno illo principio, quod est desiderium glorię Dei, & exequendi eius uoluntatē. Hic enim est uerus ille sumptus ad ædificādum turrim, de qua est in Euangelio, & hoc magnam animę fiduciam affert, quod Deus non sinet eā decipi, quia cum eum in toto corde, & in veritate quærat, nunquam se Deus ab ea auertet, cuius scilicet tanta est bonitas, & amor in suam creaturam, ut etiam occurrat sæpe non quærentibus. Quod licet ita sit, & ea sit perfecta electio ad quam solius Dei amor impellit, tamen si præcipuus quidem esset amor Dei, sed præter illum

Vltima dispositio est N. B. P. Ignat.

Annot. 16. ex 20.

ali-

aliquid etiam accederet, quod eodem inclinaret modo non repugnans Dei legi, ac uoluntati, & ex ſua natura bonum, utputa conſolatio propria, & quies ſpiritualis, ratio ualetudinis, aut aliquid eiuſmodi, non propterea improbanda eſſet electio. Hæc tamen oporteret ſemper minus eſſe præcipua, & minus præcipue mouere, & hæc ipſa ad Dei amorem referri.

QVALIS ESSE DEBEAT *qui dirigit electurum.*

CAP. XXIV.

Circa secundum, officium eius, qui tradit Exercitia, in hoc particulari negocio, est cooperari motioni diuinæ, eamque non præire, sed sequi; & ad hoc disponere animam eius qui facit Exercitia, remouendo impedimenta, nempe errores, dolos, affectiones, atque inclinationes inordinatas. Non debet eum mouere vel ad vnam, vel ad aliam partem vt dicitur in 15. annot. ex prioribus. Etsi enim ex natura sua licitum est, ac meritorium etiam hortari ad perfectiora, tamen vt eiusmodi deliberationes solidius fiant, & sine vlla humana persuasione; multo melius est permittere, vt solus Deus cũ sua creatura tractet, nec aliquis tertius intercedat: & hoc maxime in Exercitijs, vbi se anima ad hoc ipsum disponit. Ratio huius est, quia electio tantæ rei, vt est status vitæ, non debet niti persuasione, aut inductione humana, sed sola Dei voluntate, alioqui metuendum esset illud, quod Dominus dixit, Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus cælestis, eradicabitur. Et cum in eiusmodi

Secundum officium tradentis exercitia.

Matt. 15.

modi via per se ardua, & deinde dæmonum inuidiæ exposita, sine dubio secuturæ sint multæ tentationes, ac difficultates, non potest vllum auxilium, ac subleuatio expectari ab homine, qui nos induxit, nisi leuemus oculos nostros in cœlum, & dicere possimus, Dominus solus dux meus fuit, quoniam iuxta Apostolum sperandum est, Eũ qui dedit velle, daturum etiam perficere, & confirmaturum usque in finem.

Phil. 2.

Annot. 15. ex 20. Indiff. etiã dantis exercitia.

2 Ex quo colligitur, *eum qui dirigit in hac electione, debere ipsum quoque suo modo indifferentem esse, vt fideliter peragat opus, quod ei commissum, & creditũ est; idq. tantũ respiciat, & cupiat, vt Dei voluntas, & beneplacitum cõpleatur, nihil apponens de suo spiritu proprio. hoc enim est immittere falcem in messem Dei, & præterea posset aliquando præbere materiã tentationum exercitanti, quia maneret semper aperta dæmoni hæc porta suggerendi, quod hominis instinctu ad religionem inductus esset. Persuadeat autem sibi, illud tutum fore, ac sine periculo, quod indagauerit iuxta regulas sanæ electionis. Tantum diligens sit in subleuando, ac dirigendo, quem Dominus eius curę ac fidei commisit.

Eiusdem vigilantia.

3 Vigilet in detegendis fraudibus, & paralogismis dęmonis, quoniam ex falsis principiis, qualia ille suggeret, sequetur non nisi falsa conclusio.

Ani-

4 Animaduertat etiam contingere ſæpe, vt quis ingrediatur in electionem cũ optima diſpoſitione, & tamen in ipſo articulo eligendi inſurgat in ipſo aliquis ſiniſter affectus, qui omnia perturbet, & ſuffocet bonũ ſemen: & ideo cautus ſit, & induſtrius ad hæc omnia tum prouidenda, tum præcauenda. Vt debet ingredi in electionem.

QVAE

QVAE SINT RES DE quibus est electio.

CAP. XXV.

Electio sit bona Ex introductione ad eligendarum rerum notitiam.

1 CIrca tertium, illud certum est rē omnem, * quæ sub electionem cadat oportere esse bonam, siue sit negocium aliquod particulare, siue status totius vitæ.

Versaturcirca duo.

2 Electio autem status versatur circa duo, sit ne manendum in præceptis, an progrediendum ad consilia.

Si consilia sequenda, quid agendum.

3 Si consilia sequenda, num in religione, an extra eam. Quanquam enim vix iam extra religionem seruari possunt, tamen potest esse talis natura, vt non sit valde idonea ad communitatem vitæ, & obedientiam, & tamen possit seruare paupertatem & castitatem.

Si in religionem ingrediendū, quæ nam eligenda.

4 Tertio si in religione, restat etiā in particulari quis ordo eligēdus, quia alios vocat Dominus ad maiorem solitudinem, alios ad iuuandos proximos, & ipsa naturalis complexio vel corporis, vel etiam animæ alia alii instituto aptior est.

Temporis electio.

5 Quarto electa peculiari religione, deliberatur etiam de tempore, & de modo id exequendi.

Quid cauendum in electio. relig.

6 In eligenda hac autem vel illa religione, cauendum

cauendum est primo, ne eligatur aliqua iam corrupta, vel in qua non vigeat obseruantia. secundo inter illas ipsas, in quibus viget obseruantia, præferenda est ea, cuius institutum sit perfectius: in quo diiudicando est optima doctrina sancti Thomæ 2. 2. quæst. 183. artic. 6. & habenda est maxime ratio personæ, non solum iuxta vires & propensionem, sed etiam iuxta dotes, & talenta, quæ habet propter maius Dei obsequium.

Difficultas vocationem exequendi.

7 In tempore autem exequendi diuinam vocationem est interdum peculiaris difficultas, quoniam in his, quæ repugnant sensui, solet humana infirmitas procrastinari quantum potest, & causas morarum innectere, seque ipsa decipere, quærendo rationes differendi. Quare optimum est hanc ipsam difficultatem profligare in Exercitiis, & cogitare quod ait sanctus Ambrosius, Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Imitanda est etiam promptitudo Apostolorum, relictis statim retibus, & patre: valetque illa ratio, Si aliquando, cur non modo? & si non modo, fortasse nunquam. Nunc enim recens est Dei motio, & eius auxilium, postea vero facile fieri potest, & fit quotidie, vt refrigescat hic spiritus, & ic multo difficilius erit resistere pugnę carnis, & diaboli. Et hæc de electione consiliorum.

Quid si eligat seruare præcepta.

8 Si quis vero eligat seruare præcepta, restat adhuc consultandum, in quo statu, aut in qua

qua ratione viuendi ea ſeruet quæ ſingula diſcutienda ſunt, vt eo melius, & cum maiori luce vita inſtituatur.

In aliis particularibus vtendũ ijſdem regulis

9 Denique in aliis particularibus negociis vt in ſuſcipienda aliqua re, vel non ſuſcipienda, vtendum eſt his iiſdem regulis, ſumendo ſcilicet eam partem ipſarum, quæ ſufficit pro qualitate rei. Modus autem, ſeu regula etiam in his omnibus particularibus actionibus, eſt omnia metiri ex Dei honore, nullo habito reſpectu ad proprias commoditates, maxime temporales, vt intentio ſemper in Deum recta ſit, nec inflectatur ob aliquid terrenum.

DE TEMPORE TRIPLICI ad electionem rectè faciendam.

CAP. XXVI.

CIrca quartum declaranda ſunt tã tum tempora electionis faciendæ, quæ habentur in libro Exerciciorum: nam his bene cognitis, nihil fere aliud deſiderari poſſe videtur. Tempora autem dicuntur, quia cũ tales animæ motiones ſentit, quales ibi deſcribuntur, tunc aptum eſt tempus, & opportunum electioni. Ac de primo quidem tẽpore pauca ſunt dicenda, cum ſcilicet adeo clare conſtat de Dei voluntate, vt ne dubitari quidẽ de ea poſſit, pro cuius exemplo ponitur vocatio Matthæi, & Pauli. Et quãuis iam non contingant eiuſmodi vocationes ita miraculoſæ, tamẽ & legimus, & videmus quaſdam, quæ quodãmodo ad eas videntur accedere tanta claritate, & ſatisfactione ſpiritus, tamque certa illuſtratione diuinę volũtatis, vt ne in has quidẽ videatur cadere poſſe dubitatio. Sed hęc vocatio nimis extraordinaria eſt, nec cadit ſub regulam, & ideo nec a Deo petenda, aut expectanda eſt: & ob hanc etiam cauſam, cum tam raro accidat, non multum eſt in huius primi temporis conſideratione inſiſtendum, & obiter duntaxat declaran- Tria tempora electionis.

dum ei qui facit Exercitia.

Secundum tempus magis ordinarium.

2 Secundum igitur tempus est magis ordinarium, cum scilicet animus inspirationibus & motionibus internis agitur, iisque tam efficacibus vt sine vllo intellectus discursu, aut fere nullo, voluntas feratur ad Dei seruitutem, & ad perfectionem.

Tertium tẽpus.

3 Tertium tempus est, cum intellectus ratiocinando, & ponderando rationes pro vna, & altera parte, veritatem clarius aspicit, & veluti lumen voluntati prefert, vt voluntas id demum eligat, quod omnibus perpensis melius fuerit iudicatum.

COMPARATIO SECVNDI temporis faciendæ electionis cum tertio.

CAP. XXVII.

1 ITaque etiam si hæ duę potentiæ animæ ita coniunctæ sint, vt vna sine altera in eligendo operari non possit: est tamen hæc differentia, quod in primo & secundo tempore voluntas prę-cedit, intellectus vero sequitur, & ab ea trahitur sine vllo suo discursu, aut cunctatione; in tertio autem prędcedit intellectus ipse, tamque multas rationes voluntati proponit, vt eam extimulet, & impellat in eam partem, quam iudicat meliorem. Et quidem hoc supposito, quod motio illa sit immediate a Deo, sine dubio excellentior via est, & altior, cum voluntas diuinitus illustrata prędcedit ac trahit intellectum, quia etiam Aristoteles, vt refert S. Tho. ita ait Illis qui mouentur secundum instinctum diuinũ, nõ expedire consiliari secundum rationem humanam, quia mouentur a meliori principio, quã sit humana ratio. Sed posterior via, nempe per ratiocinationem, & discursum, est securior, & tutior. Differentia voluntatis & intellectus in electione

2 Pro notitia autem primi & secundi temporis, quando scilicet vt dictum est, anima affla- Quid in 1. & 2. tempore.

tu diuino permouetur, declarandum eſt exercenti ſe, quid ſit conſolatio, & quid deſolatio, de qua vtraque agitur in tertia, & quarta regula diſcernendi ſpiritus.

Quid ſit cõſolatio.

3 Hæc autem conſolatio non eſt habitus, ſed veluti ſpiritualis paſſio data ſupernaturaliter, cuius natura eſt, vt dum præſens eſt, facile exerceantur actus virtutis, immo cum delectatione & guſtu, & cum inflammatione affectus: contra vero facit, vt opera carnis deſipiant, & inſuauia videantur. Eius partes, vel modi varii ſunt, vt pax, & quies quædam interior, gaudium ſpirituale, lumen, & clarior cognitio rerum diuinarum, lacrymæ, mentis eleuatio in Deum, ſpes in Deo fixa, ſenſus rerum æternarum, conuerſio ad cœleſtia, calor ſancti amoris, & ſi qui ſunt ſimiles alij effectus vel affectus, qui ſunt omnes a ſpiritu bono.

Quid deſolatio.

4 Deſolatio contra eſt triſtitia, perturbatio animi, ſpes in rebus, vel perſonis, amor rerum inferiorum, ariditas, depreſsio, & euagatio mentis in res huius mundi, quæ ſunt omnia ſpiritu malo.

Quæ obſeruãda in his temporibus electionem facturo.

5 Hoc igitur poſito, ad cognoſcendum, vtra ex duabus partibus, de quibus conſultatur, magis placeat Deo; debet homo in ſe ipſo notare, & animaduertere, quando ſentit conſolationẽ, ad quam partem eum inclinet conſolatio, & tranquillitas animæ, & contra deſolatio cum eam ſentit, ad quam partem eum magis incli-

clinet. Et his temporibus contrariis videat se moueri ad contrarios effectus, debet pro certo habere, nasci id ex principiis contrariis. Proprium enim est spiritus mali, inuadere animam tempore desolationis, eamque obruere pusillanimitate, & tristitia, & torpore; contra vero proprium est boni spiritus, afferre animæ lætitiam, & tempore letitiæ cum ea tractare, & in eam influere. Vterque enim dat ex eo quod habet, & quo abundat, vt constat ex regulis discretionis spirituum, præsertim quæ huic secundæ hebdomadæ conueniunt, quæ valde opportunæ sunt hoc tempore, & fine illis fere ambulabitur in tenebris.

6 Est etiam altera quędam praxis huius rei quam ponit Beatus P. Noster Ignatius illa similitudine eius, qui præsentat Principi suo genus aliquod cibi, vt exploret quam ei arrideat. Sic anima cū profunda humilitate, & feruenti amore, ac desiderio gratificādi Deo, offerat ei diuersis temporibus modo vnā modo alterā rē, obseruans quæ nam ex illis a Deo magis accipiatur, & admittatur, dicens semper, Domine quid me vis facere? Quod nō solū ore, aut leuiori mētis affectu, sed toto corde, & multis cordibus, si tot haberet, ei dicendū, & sentiendū est.

Similitudo B. P. N. Ignatii.

7 Porro inter alia iudicia diuinę voluntatis vocantis ad statum perfectiorem, illud est optimum, si anima sentit sibi promitti tantum pecuniæ spiritualis, quantum necesse sit ad ædifi-

Primum signum Dei vocantis ad perfectionem.

candam hanc turrim Euangelicæ perfectionis, ideſt, ſi ſentit labores huius vitę, qui aliis ita graues videntur, & ipſimet antea ita videri ſolebant, nunc leuiores, & faciliores reddi, ſic vt voluntaria paupertas, vel abnegatio propriæ voluntatis, caſtitatis obſeruantia, & reliquarum virtutum exercitatio, iam non adeo grauis ei videatur, vt de ſeipſo ſcribit S. Auguſt. in libris Confeſſ. Secundum eſt indicium, ſi hæ cogitationes pergunt ſemper mouere ad bonum. Satanas enim licet ab initio diſſimulet, in progreſſu tamen non poteſt diu ſe celare, quin incipiat depromere ſuum venenum.

Vbi nam agitur de ſignis boni, & mali ſpiritus.

8 Denique de eiuſmodi ſignis boni, vel mali ſpiritus optime, & valde dilucide agitur in regulis diſcretionis ſpirituum poſterioribus lib. Exercitiorum: agit etiam Gerſon in libro de probatione ſpirituum, & Bonauentura de proceſſu relig. c. 18.

Quando ad 3. tempus progrediendum.

9 Atque hæc hactenus de primo & ſecundo tempore electionis. in quo ſi ita conſtet de diuina voluntate, vt anima plane confirmetur, & ſtabiliatur, nec deſideret maiorem certitudinem, poteſt hic conquieſcere: ſin vero non ſufficiat, poterit progredi ad tertium tempus.

DE MODO PRIORE & posteriore bonæ electionis. faciendæ.

CAP. XXVIII.

1 TErtium tempus in libello Exercitiorum duobus modis distingui tur, qui vocantur modus prior & modus posterior bonę electionis; prior sex punctis, posterior quatuor regulis continetur. Si ergo in priori nō fiat electio, veniendū est ad posteriorem, qui est vltimus modus, qui in hac materia tradi possit. Quotmodis tempus 3. distinguatur.

2 Pro his autem duobus modis bene eligēdi, sicut etiam omni tenpore quo durat electio, requiritur tranquillitas animæ, quoniam tempore turbationis non est locus electionis, cum scriptum sit Eccles. 2. Ne festines in tempore obductionis. quare qui hanc tranquillitatem in se non sentiret, satius esset, vt progrediatur in meditationibus, donec tempestas deferueat, & redeat serenitas, quoniam dum turbida est aqua, nihil in ea perspici potest. Quid in his modis eligendi requiratur.

3 Suppositā ergo hac tranquillitate, proponenda sunt ex vna parte commoda, ex altera parte incommoda prouenientia ex ea re, de qua agitur, & singula bene æstimanda, & examinanda, vt videatur quæ nam præponderent. Posita animi tranquillitate quid faciendum.

Rationes vnde petendæ.

4 Tantum illud obſeruandum, & actuandum hic, quod ſupra attigimus, nempe has rationes, quæ ad deliberationem adhibentur, debere omnes proficiſci ex illo principio diuini obſequii; nec admittendos eſſe in hac conſultatione reſpectus humanos, aut terrenas cogitationes.

5 Notandum eſt etiam, quod hi duo modi quibus tertium tempus diſtinguitur, non ſolum tunc adhibendi ſunt, cum in ſecundo tempore, nihil concluſum eſt; ſed etiam ſi facta ſit electio confert ad eam magis confirmandam, & ſtabiliendam. Si enim anima certa eſſet, quod illa motio ſecundi temporis eſſet a Deo, ſine dubio nihil ei eſſet amplius requirendum: ſed quia 2.Cor.11. Angelus ſatanæ transfigurat ſe aliquando in Angelum lucis, ideo hæc generalis regula eſſe debet, valde periculoſum eſſe, cum homo vult ſe gubernare tantum per motus voluntatis, & ſenſus quoſdam interiores, non adhibendo conſiderationem debitam. Et ideo probatio & examen fieri debet per lumen, quia, vt dicit Ephes. 5. Apoſtolus, Omne quod manifeſtatur, lumen eſt. Hoc autem lumen poſt lumen fidei eſt etiam ipſa humana ratio adiuta tamen, & illuminata lumine fidei, quæ ipſa quoque a Deo eſt, & non poteſt vnum repugnare alteri, quia neceſſarium eſt, vt verum vero conſonum ſit.

Aliud ſignũ mali ſpũs.

6 Itaque hoc etiam ſignum eſt ſpiritus mali, quando refugit hoc examen, [a] quia amat tenebras,

nebras ; & non vult venire ad lucem , * vt non arguãtur opera eius. Hanc igitur ob cauſam hic modus eligendi ſecurior eſt, quia ratio fide illuminata, & Eccleſiæ catholicæ doctrina inſtructa ſuo officio fungitur, & cum totas vires ſuas, & quicquid poteſt, exponat in inquirenda Dei voluntate, fideliter facit, quod in ipſa eſt. Ioan. 3. *ex reg. 13. ad motus animi diſcernendos.

7 Si vero ad has rationes adiungatur, etiam experientia, quam quis habeat ſuæ infirmitatis, vt manifeſte ſentiat ſalutē ſuam in ſæculo exponi magno diſcrimini, non eſt dubium, quin ſecurius etiam res procedat. Experientia ſuæ infirmitatis.

8 Quod ſi præterea rationes iſtę confirmentur per aliqua ſigna ſecundi temporis, quę ſuperius diximus, nempe pacis, conſolationis, aut guſtus, tum uero anima maiorem etiam ſatisfactionem, & claritatem accipit. Maius animæ lumen.

9 Quæret aliquis, quid faciendum ſit, ſi forte contingat, vt ſecundo tempore in aliquam rem inclinemur, tertio vero tempore in alterā ei contrariam, vel diſſimilem. Reſpondemus eſſe diligenter rem examinandam per regulas diſcernendi ſpiritus, & per rectam rationem, & eſtimandum pondus rerum mouentium vtroq. modo. Quod ſi cõſtaret clare, quod ratio aſtipuletur electioni tertii tẽporis, ſecurius eſt eã ſequi, quia non eſt certum an motio illa ſecundi temporis ſit a Deo, & tunc maxime cum ratio aliud ſuadet. Contra vero ſi rationes, quæ tertio tẽ- Quid ſi 2. tẽpore fit inclinatio.

pore

pore mouent, essent debiles, motiones autem secundi temporis bene examinatæ iuxta regulas videntur esse a Deo, & recta ratio eis non repugnat, tota electio secundi temporis est præferenrenda: licet enim prius clare non constaret per eam de Dei voluntate, tamen rebus melius agitatis, & discussis, accedente rationis testimonio potest fieri vt constet.

DE PRAXI ET ORDINE electionis.

CAP. XXIX.

1 RESTat nunc vltimum, nempe tota praxis, & ordo proponendi electionē,&manuducēdi eū,qui facit Exercitia. In primis igit hoc valde notandū est,quod etiā supra indicamus, iam tum ab initiohuius secundæ hebdomadæ incipere disponi animam per meditationem illam de Regno Christi,quæ mētem erigit a terrenis & fluxis,ad Saluatoris imitationem desiderandam, quæ quidem dispositio alenda est semper deinceps in eo,qui se exercet, excitando eum, & dirigendo ad id, quod perfectius est per reliquas meditationes, vt Natiuitatis, Circuncisionis, & alias, in quibus ita instruēdus est, vt cōcipiat desideriū assimilandi se filio Dei,& præterea quam maximā possit erga eum gratitudinem,qui tanta nobis dedit, & tanta pro nobis fecit. In hac autem contemplatione de regno Christi,existimandū non est,verba illa,attestans coram infinita bonitate tua,&c. voti vim habere,cum annotatione decima quarta ex viginti sit peculiaris admonitio,ne quis vacans Exercitiis voto se facile obstringat. Praxis electionis.

2 Deinde quarto, vel quinto die inchoantur

tur meditationes electionis per illud Exercitiũ pueri IESV, cum remansit in templo, in quo vt dicitur * in libro Exercitiorum, cœpit dare exemplum huius Euangelicę perfectionis, quando patre putatiuo, & naturali matre relictis voluit occupari in iis quæ æterni patris essent.

4. vel 5. die incohenda meditatio electionis.

Prælud. circa elect. 1ta tium.

3 Igitur ad disponendam animam electioni faciendæ, post hanc meditationem datur primo Exercitium duorum vexillorum, deinde eodem die meditatio de tribus hominum classibus, quæ ad hoc tendit, vt iuxta eas qui in Exercitiis est, se examinet, & cognoscat affectum suum erga res mundanas: & si in prima, vel secũda classe se deprehenderit, conetur sibi vim facere, vt se transferat in tertiam.

Exerc. disponendi ad elect.

4 Ad maiorem autem intelligentiam harũ triũ classium, notandum est hoc in omnibus supponi, modum illum, quo pecunia illa acquisita est, non esse illicitum, ita vt obliget ad restitutionem. Nam alioquin non posset homo indifferens esse ad eam retinendam, vel relinquendam, quod tamen dicitur in tertia classe.

Pro intelligentia maiori trium classium.

5 Est ergo hic modus, vt quando v. g. aliquis ex nimio studio lucri, vel ex aliquo alio affectu humano, & vitioso negociatur. Secundo notandum primam, & secundam classem ita inter se differre, quod vtraque habet quidem voluntatem quandam infirmam, & remissam exeundi affectum ad rem illam, sed prima classis nulla vnquam adhibet media, nec cogitat de

Alia notanda.

mediis,

mediis, secunda vero aliquid amplius facit, quia adhibet quidem aliqua media, sed quæ ipsi placent, non autem iuxta Dei voluntatem, ac beneplacitum, & ideo videtur sibi parata omnia alia facere, præter illud, vt priuetur re illa quã amat. tertia porro ad hoc etiam parata est, si Deo ita placeat, idque tantum inquirit an placeat.

6 Et sic patet totam hanc meditationem eo tendere vt ostendat animæ quã turpe, & peruersum sit, si non solum exuere nolit inordinatas cupiditates, sed si velit quidem eas exuere, sed eo modo velit, quo ipsi libeat, & se non resignat in manibus Dei. Ex quo apparet, illam esse voluntatem admodum debilem, quia vere vult, & non vult. Finis meditationis 3. classium.

7 Vnde quia res hæc tanti momenti est, præsertim ad disponendam animam electioni iam vicinæ, posset etiam qui Exercitia sumit, ad maiorem claritatem, præter hanc similitudinem trium mercatorum effingere sibi alias similitudines eiusdem tenoris, vt v.g. si essent tres ægroti, qui sanari quidem omnes cupiunt, sed primus nolit adhibere medicinas vllas propter earum amaritudinem, nec abscissionem propter dolorem. Secundus velit quidem adhibere, sed quas ipse probet, ac iudicet, non eas quæ aptæ sunt eius morbo, vt v.g. si nollet abstinere à vino aut similibus. Tertius denique se totum medico permittat, vt & dietam imperet, & vrat, & secet ipsa Aliæ quoq. similitudines effingẽdæ.

sa etiam membra, si opus sit.

Postea electionem facturo proponantur tres gradus humilitatis.

8 Porro simul cum his duabus meditationibus, quas diximus, nempe de duobus vexillis, & de tribus classibus, vel si ita melius videatur sequenti die, post meditationē de transitu Christi à Nazareth, & de eius baptismo, proponuntur electionem facturo tres gradus humilitatis, vt quemadmodum dicitur in libro Exercitiorū, toto die eos animo versēt: simul tamen vnum, vel duo mysteria vitæ Christi eodem die sicut in reliquis diebus, meditanda sunt. Nam hi tres gradus non dantur pro certa hora alicuius meditationis, cum non contineant, nisi vnum punctum præcipuum, scilicet desiderium attingendi tertium illum gradum humilitatis, quod toto die mente reuoluendum est extra meditationē; immo etiam in meditatione opportuno tempore, adhibito triplici illo colloquio de vexillis, vt ibidem dicitur.

DE IPSA ELECTIONE *iuxta rationem secundi temporis.*

CAP. XXX.

1 HIs peractis accedendum iam proprius est ad electionem, & in primis declarandum præludium electionum, quod fere coincidit cum fundamento posito ante Exercitia, & ideo, qui bene illud meditatus fuerit, nullam in hoc habebit difficultatem. Prælud. electionis declarandum.

2 Interim Instructor exploret voluntatem exercentis se, an habeat indifferentiam, de cuius necessitate supra locuti sumus, & si magis propendere ad imperfectiorem statum animaduerterit, explicet ei illud notabile, quod est in Exercitiis post tres classes, vt scilicet qui sentit affectum repugnãtem paupertati reali, petat à Deo, vt ipsum potius inclinet in illam partem. Cuius ratio est, quia virga incurua flectenda est in contrariam partem, vt deinde manens in medio, fiat recta: quod præsertim locum habet in hac materia, cum illa pars sit securior, & hoc nihil impediat vel Dei voluntatem, vel libertatem nostram. Hoc ergo supposito pergendum est in meditationibus mysteriorum Christi, quæ sunt in libro Exercitiorum, & simul vacandum electioni Exploranda exercentis voluntas

ctioni, ad quam dirigendam, danda sunt tria illa tempora recte eligendi voce vel scripto, vt magis videbitur Instructori.

Quo electio peragenda.

3 Electio autem ita peragenda est, non vt electurus meditetur tria illa tempora toto tempore meditationis, sed post peractam vnamquamque meditationem, vel in aliqua eius parte, cum animus iam quietus est, tunc tempus proprium est agendi, circa rem propositam. Et ideo diligenter curandum est, vt meditationes, quemadmodum diximus, de Christi vita diligenter fiãt suo tẽpore. Nam si quis omissis suis meditationibus vellet ic totum dare cogitationi de electione status, non bene faceret, idque ei damnum afferret, quia per meditationes anima corroboratur, & illuminatur, & eleuatur a terrenis, vnde fit aptior ad Dei voluntatem & cognoscendam, & amplectendam, & ad superanda omnia impedimenta: & contra si cessaret a meditando, obscurior fieret, & infirmior.

Ex 3. temp. bonæ elect.

Miscenda elect. meditatio.

4 Quare, vt dictum est, dandum est suum tempus meditationi diuinarum rerum, quæ pro varietate mysteriorum occurrunt, & suum deinde tempus electioni, ne si anima tota occupetur in hoc negocio, hæc vna cogitatio exsugat, & exhauriat quodammodo succum & florem deuotionis, & ita reddatur languidior.

Peculiaris modus in elect. tenendus.

5 Quod si adhuc magis in particulari quæratur, quomodo hoc faciendum sit, dicendum, quod si in secundo tempore eligendi versetur,

debet

debet qui deliberat ſine vlla ſua ratiocinatione, aut diſcurſu adhibito, dum facit meditationem, aut colloquia, & in ſumma dum conſtitutus eſt ante Deum, proponere oculis mentis ſuæ viam conſiliorum, & obſeruare an ſentiat in anima ſua motus aliquos conſolationis, aut deſolationis. Deinde proponere ſibi viam mandatorum; & hoc idem circa eam obſeruare.

6 Nec eſt ad hoc neceſſaria particularis meditatio, vt paulo ante dictum eſt, ſed ſufficit hoc facere dum verſatur in meditationibus, & orationibus conſuetis. Et hoc idem faciat extra tẽpus meditationis proponendo hoc modo dicto, & obſeruando motus prædictos; nihil diſcurrendo per ſe, ſed tantum audiendo vocem Domini, & ſe ad eam audiendam, & ad motum illũ accipiendum diſponendo quantum poterit; maxime renouando ſæpe reſignationem, & deſiderium cognoſcendi diuinum beneplacitum, & hoc ſemper curando, vt ceſſet omnis propria voluntas, aut inclinatio. Non eſt neceſſaria particularis meditatio.

7 Cum autem venerit Inſtructor, exigat ab eo rationem huiuſmodi motionum, & ſi boni vel mali ſpiritus ſigna deprehendat, vtatur regulis de diſcernendis ſpiritibus, ſed iis præcipue, quæ ſecũdæ hebdomadæ cõueniunt, & declaret ei quantũ ſatis eſſe iudicabit ad ipſum dirigẽdũ vel erigẽdũ ſi opus fuerit. Et ſi bene procedere hac via videbit, alia meditatione propoſita hor- Exigenda ratio motionum exercitantis

tetur, vt eandem viam teneat circa electionem propoſitam, vt experiatur an durent eædem motiones, an aliæ contrariæ ſuccedant, quod ſi cõtrariæ occurrerint, conetur diſcernere per prædictas regulas, quæ ſint bonæ, quæ malę.

DE ELECTIONE IVXTA priorem & posteriorem modum.

CAP. XXXI.

1 SI hoc secundo tempore non conficitur electio, quia qui exercetur nullam notatu dignam motionē in se sentit, vel sentit in vtrāque partem, adhibendi sunt modi tertii temporis, prior, & posterior, qui declarandi erunt, vt cum priori modo aliquid constituerit, idem deinde expēdat posteriori: & si idem resultet ex vtroque, id bonum signum est bonæ electionis. Quid si hoc secundo tēpore non conficitur electio.

2 Hoc autem tertio tempore poterit dari vna tantum meditatio ex iis, quæ secunda hebdomada proponuntur cum sua repetitione, vt reliquum tempus impendatur electioni, idque videtur innui in libro Exercitiorum per exemplum contemplationis baptismi, quæ ponitur quinta die. Quanquam cum hoc non præcipiatur, credi potest, quod permittitur Instructori, vt vnam vel duas in die det meditationes, vt viderit exercitanti magis profuturum, pro difficultate quam sentiat, & prout indigeat tēpore ad faciendam hanc discussionem. Vna detur meditatio tertio tempore.

3 Monedus etiam erit, vt notet scripto rationes, quę se offerunt pro vtraque parte, idque Not et scripto rōnes.

ſeorſim. Nam rationes omnes cuiuſque partis ſimul collectæ magis veritatem oſtendunt, & maiorem vim habent ad mouendum. Has vero cum Inſtructore conferre debebit, vt ab eo melius dirigi poſsit.

Non obruẽdus exercitantis animus.

4 Porro illud etiam cauendum Inſtructori, ne in hoc negocio per ſe tam difficili, & laborioſo nimis obruat exercitantem, nec ſemper eũ ſtimulet, & fatiget, quin potius ſinendus eſt aliquãdo reſpirare, ne sẽper affligatur, aut abſorbeatur triſtitia, aut tædio, & deſperatione abiiciat ſe ipſum, quod tũc maxime metuendũ eſt, cum præter propriam infirmitatẽ, & repugnantiam carnis, accedunt etiam dæmonum impugnationes. difficile eſt enim releuare eiuſmodi cor, cum ſemel conciderit.

Vt ſuſtinendus qui nõ prõpte vocationi diuinæ reſpõdet.

5 Immo vero etiam ſi quis cerneretur minus prompte reſpondere diuinæ voluntati, nec ſe vincere, vt deberet, ſuſtinendus tamen patienter eſſet, & expectandum, vt paulatim, & quaſi pedetentim ſuperet obices illi oppoſitos; & in hoc etiam imitandus mos diuinæ bonitatis, cui cooperamur, quæ omnia ſuauiter diſponit, & longanimiter expectat animæ moras in veniendo ad eum.

Tempore electionis nullum votum emittendum.

6 Denique hoc etiam aduertendum, quicquid eliget ſecundo, vel tertio tempore, ne votum vllum emittat, vt dicitur annot. decima quarta, & præſertim in ſecundo tempore, Sæpe enim in illo calore, vel conſolatione fiunt vo-

ta,

ta, quæ deinde displicent, & hoc præsertim seruandum cum iis, qui natura sunt feruenti, & præcipiti, vel parum stabili. Sed tamen si electio facta esset maturo consilio, vt cum magna claritate, & indiciis haud obscuris diuinæ vocationis, præsertim si ætas, aut natura hominis non esset suspecta, & hic suã electionẽ voto firmare cuperet, vt se melius muniret contra oppugnationes carnis, & mundi, & Satanæ, non potest Instructor, nec debet eius deuotionem impedire, sicut nec ad id vlla ratione impellere.

DE ORATIONE POST FACtam electionem.

CAP. XXXII.

Quid post electionem factam per agendum.

1 VLtimum est in hac electione id, quod in libello Exercitiorum ponitur in vltimo puncto, vt homo post concluſam electionem ad orationem ſe conferat. Quo tempore ſi ſenſerit mentem ſuam confirmari in electione iam facta, ſentiendo in ſe motiones aliquas, vel illuſtrationes deſuper immiſſas, ita vt Deus approbare videatur, quod factum eſt, & promittere vires ad exequendũ, id eſt optimum indicium, & haberi debet tanquam ſigillum totius electionis.

Quid cum electio a malo ſpiritu tentatur.

2 Si vero motiones, vel affectus, vel illuſtrationes intellectus eiuſmodi eſſent, quæ infirmarent electionem factam, & examinatæ iuxta regulas ſuprapoſitas, viderẽtur a malo ſpiritu, vel ſaltem eſſent dubiæ, non eſt mutanda electio.

Quid ſi ſit a a bono ſpũ.

3 Si autem clare appareret eſſe a bono ſpiritu, ſignum eſt diſcurſum non fuiſſe bonum, & electionem denuo faciendam.

Quid ſi in oratione nihil notabile accideret.

4 Quod ſi in hac oratione nihil in vtram uis partem notabile accideret, nec in affectu, nec

in

in intellectu, & voluntas eligentis in ſuo propoſito perſeuerat; non eſt electio in dubium reuocanda, ſed ita putandum eſt voluiſſe Deum per diſcurſum rationis voluntatem ſuam inueniri.

QVID AGENDVM INSTRVCTORI cum sentit eum, qui electionem facit, hallucinari.

CAP. XXXIII.

Quid cum exercens hallucinatur.

1 CÆterum illud quoque interdum contingere solet, vt Exercitiã sumẽs hallucinetur in electione facienda, & licet Deus illum vocet ad vitam perfectiorem, ipse tamen vel propter dæmonis deceptionem, vel propter propriam infirmitatem imperfectiorem eligat, idque a Spirito sancto esse putet, nec ab eo dimoueri possit.

Erigendus est.

2 Tunc igitur prudentiæ est, vt Instructor non multum reluctetur, quod frustra faceret, sed neque ex altera parte confirmet electionem factam, ac potius ostendat sibi non valde satisfeciſſe, sed sperare, quod progressu temporis Dominus ei clarius indicabit voluntatem suam, & sic eum relinquat aliquantum dubium, & incertum de tali electione, deinde etiã instruat quomodo disponere se debeat, ne aditum claudat diuinæ luci.

Sæpe extra Exer. veritatem agnouerunt.

3 Sæpe enim experientia monstrauit quosdam, qui in ipso conflictu Exercitiorum succubuerant. deinde extra Exercitia commodius ueritatem agnouisse, idq. ex iisdem principiis,

quæ

quæ hauſerant in ipſis Exercitiis, ſiue quia dæmon acrius oppugnat in illo articulo electionis, ſiue quod natura ipſa præſertim in iis qui timidiores ſunt, & puſillanimes, vt in illa quaſi agonia quodammodo opprimitur, & ſuffocatur, ita cum deinde quodammodo reſpirat, eſt melius diſpoſita ad ratiocinandum, & percipiendum lumen Dei. ſiue denique, quia experientia deinde cognouerunt ſe non eam vitam poſſe in ſæculo tenere, quam fortaſſe in Exercitiis vel ipſi ſibi finxerant, vel eis dæmon perſuaſerat.

DE IIS QVI IAM STATum habent.

CAP. XXXIV.

Methodus reformationis vitæ.

1 POst tractationem electione deponitur a nostro Patre methodus quædam de emendatione, seu reformatione vitæ: quę doctrina maximi momenti est pro iis, qui iam sunt in statu immutabili, vel saltem quos Deus non vocat ad mutationem status. Per hanc enim reformationem tolluntur multi abusus qui etiam si non sint peccata, saltem sunt origo multorum malorum.

Fructus huius doctrinæ.

2 Hac vero doctrina id agitur, vt multi qui iam vxorem, & familiam habent, licet in sæculo maneant, suo tamen modo perfectionem sectentur, ad quam nos quoque inuitare, & perducere eos debemus ex vocatione nostra, itaque passim iubent Constitutiones nostræ. Nec est dubium, quin si proximos iuuare conaremur, ac dirigere ad hanc formulam, quę hic expressa est, valde insignis fructus sequeretur. Itaque hoc omnibus operariis Societatis valde commendatum esse deberet.

Quis modus tenendus in iuuādis firmū statum habentibus.

3 Cū his igitur hūc modū tenere oportet, vt prętęr Exercitia ordinaria de Mysteriis vitæ Christi, dentur etiam illa de duobus vexillis, & tribus

tribus hominum claſſibus, immo etiam præludium electionum. Hęc enim licet non adeo neceſſaria ſint, vt iis qui de toto vitæ ſtatu deliberaturi ſunt, non poteſt tamen dubitari quin valde ſint vtilia, vt animentur ad eam perfectionem, cuius ipſorum ſaltem ſtatus, ac conditio eſt capax.

4 Cæterum ſecundus modus eligendi non valde ad hoc negocium pertinet, ſed potius tertius modus, eiuſque membrũ vtrũque. Res autem inſtituenda ita eſt, vt ſingula puncta diſcutiantur v.g. de familia, vel de expenſis: & poſt deliberationem factam de vno puncto, tranſeatur ad aliud: in ſingulis autem maius vel minus tempus inſumatur, ut fuerit negocii grauitas, vel difficultas. Aliquando enim una hora, aut etiam plures in uno puncto inſumendæ erunt, aliquando autem plura puncta in una hora concludentur.

Tertius modus eligendis ijs vtilior.

DE TERTIA HEBDOMADA. CAP. XXXV.

In 3. hebd. ſtabilitur vitæ melioris electio.

IN tertia hebdomada ſtabilitur, & confirmatur electio uitę melioris iam facta, & uoluntas ſeruiendi Deo, propoſito tanto, & tali exemplo; nempe paſſione Domini, & Saluatoris noſtri. In ea enim omnes eius uirtutes multo inſignius, atque excellentius elucent, & efficacius nos inuitant ad ſui imitationem. Itaque magnus hic theſaurus reconditus eſt, unde uidemus ſanctos omnes in hac potiſſimum parte ſe exercuiſſe, ut apparet ex libris, quos ſcriptos reliquerunt. Et ideo in hoc etiam oportet meditantem diligenter inſtrui, quoniam hic eſſe deberet ordinarius animæ cibus.

Idē ordo harū meditationum, qui in 1. hebd.

2 Ordo & diſcurſus harum meditationum eſt idem, qui in prętcrita hebdomada, nempe intuendo perſonas, dicta, & opera. Debet tamen iis prętertim, qui non adeo ſunt exercitati aperiri uia in hac materia per illa puncta, quæ communiter tradi ſolent, quis patiatur, quid patiatur a quibus, & propter quos.

Quo in cōpoſitione loci quis ſe ſtatuat.

3 In compoſitione loci debet qui meditatur ita ſe conſtituere, quaſi præſens eſſet myſterio illi dum ageretur, & quidem ac ſi geſtum eſſet propter ſe ſolum iuxta formam illam Apoſtoli.

ſtoli. Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Itaque debet anima ita ſe reſpicere, quaſi ipſa cauſa fuerit tantorum dolorum, & ignominiarum, quas Dei filius perpeſſus eſt, deinde videre, quidquid bonorum ſpiritualium, quidquid gratię, & quod ab æternis malis liberata ſit, quod ęterna bona ſe conſecuturam ſperet, hæc omnia ex Chriſti meritis ſibi proueniſſe; immo etiam conſiderare Chriſtum dum illa pateretur, habuiſſe ante oculos & nos, & noſtra peccata in particulari omnia, & pro iis oraſſe, eorumque remiſſionem, & gratiam nobis impetraſſe.

4 Quamquam autem affectus compaſſionis eſt valde bonus, debetque & peti cum inſtãtia, & deſiderari cum humilitate, & excipi cum gratia, debent tamen ſimul etiam curari alii affectus, qui ſunt vtiliores ad profectum noſtrum ſpiritualem. Affectus curandi.

5 Primus autem eſt, quanta res ſit offendere Deum, quando ad ſatisfaciendum ei diuina ſapientia dignum putauit adhibere ipſum filii ſui ſanguinem, & vitam, ex quo etiam naſcitur ſummum odium peccati, quod præſertim ab illa iuſtitia tam ſeueris pœnis vindicetur, quia ſi hoc in viridi, quid in arido? 1. Eſt offenſio Dei.

6 Secundo cognoſcenda, & veneranda eſt bonitas, & ſapientia Dei infinita, quæ tam aptũ medium inuenit, vt hominum corda amo- 2. Cognitio bonitatis Dei.

re

re ſuo liquefacta ad ſe attraheret iuxta Apoſtolum, Commendat Deus charitatem ſuam in nobis, quoniam cum inimici eſſemus, &c.

3. Spei confirmatio.

7 Tertio, hic etiam confirmatur ſpes noſtra, quia, vt ait S. Auguſt. Qui dedit, quod plus eſt, nempe vnigeniti ſui ſanguinem, & gloriam æternam, quæ minus eſt ſine dubio. Et ideo hic Chriſti ſanguis tenendus eſt vt arrha, & pignus tum diuini amoris, tum futuræ beatitudinis.

4. Amor in Deum.

8 Quarto, & omnium maxime, inflammatur amor in Deum conſideratione tantæ bonitatis, & tanti beneficii nobis dati, & dati tali modo.

5. Inflãmatio ad imitationẽ Chriſti.

1. Pet. 2.

9 Quinto, ſic etiam animantur omnes ad perfectam imitationem, vt ait S. Petrus, * Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Turpe enim eſſet, & intolerabile, cum ille vt nos pro noſtra ipſorum ſalute doceret, non dedignatus ſit tam humilia perpeti, ſi nos quorum ſalus agitur recuſemus.

6. Zelus animarum.

10 Denique poteſt etiam & debet concipi magnus zelus animarum, quas videlicet Deus tanti æſtimauit, & tanto affectu amauit, & tam magno pretio emit.

Pro hac hebdom. quid opus ſit.

11 Iuuat etiam habere in promptu hac hebdomada aliquas ſententias ſacræ ſcripturæ ad Domini paſſionem pertinentes ex pſalmis,

vel

vel ex prophetis, & maxime ex Isaia, vel etiã ex Euangeliis, aut ex epistolis Pauli; quæ vel magnitudinem dolorum, ac cruciatum Christi Domini indicent, vel eius bonitatem, aut effectus mirabiles in hominum reparatione, quæ extra meditationem valde proderunt ad cor excitandum, & etiam ad tollendam nescio quam satietatem, quæ subrepere solet ex continuatione earundem rerum. Hæc autem loca scripturę poterit Institutor colligere, vel ab alio iam collecta suppeditare. sunt enim multa, & passim occurrunt.

Cætera quærenda ex libello Exercitior.

12 Cętera, quę ad hanc hebdomadã pertinent, scripta sunt in libro Exercitiorũ clare, & distincte in meditationibus, & additionibus. In particulari autem quæ in fine huius hebdomadę traduntur de regulis ad victum temperandum, non est, quod scripta dentur, sed verbo tantum explicentur, tum ob alias causas, tum quia non omnibus eodem modo proponendæ sunt, sed adhibita discretione pro cuiusque complexione, & viribus tam corporis, quam animi.

Quãdo proponendæ hæ regulæ.

13 Notandum etiam, quod hę regulæ non solum proponi debent hac hebdomada, sed antea etiam aliquo opportuno tempore saltem, si tamen prius factum non est, hic declarentur. Fortasse enim in hunc locum dilatæ sunt, ne prioribus hebdomadis nimis oneraretur is, qui in exercitiis versatur, tot documentis extra ipsas medi-

meditationes. In hac autem hebdomada, multo pauciora ſunt eiuſmodi documenta, & ſic magis vacabit Inſtructori ea explicare. Expedit enim vt ſemper aliquid noui afferat, cum illum cui tradit Exercitia inuiſit.

DE QVARTA HEBDOMADA.

CAP. XXXVI.

1 QVARTA hebdomada videtur respondere viæ vnitiuæ, tota enim exercetur in amore Dei, & desiderio æternitatis, cuius tamquã exemplar proponitur resurrectio Christi, eaque gaudia, quæ etiam in hoc mundo eam consecuta sunt. Possent etiam hic addi aliquæ meditationes de gloria Paradisi, & de futura iustorum felicitate, cuius pignus accepimus in hoc mysterio resurrectionis Christi: quia iuxta Apostolũ, Deus nos etiam conresuscitauit, & consedere fecit cũ illo. Quare eo magis excitari debemus ad cõtemnenda terrena, & cœlestia appetenda, iuxta illud eiusdem, Si consurrexistis cum Christo quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite, &c. Quarta hebdomada respondet viæ vnitiuæ.

2 Exercitium de amore Dei est valde aptũ ad amorem nostrum in Deum excitandum, & continet quatuor puncta fœcundissima, & quæ magnam materiam suppeditant ad meditandum. Potest autem duobus modis fieri, primo ijsdem diebus cum alijs mysterijs resurrectionis, ita vt secundo die postquam cœpta sint mysteria resurrectionis, incipiatur etiam hæc me- Exercitium de amore Dei.

ditatio de amando Deo, eique quotidie vna, aut altera hora tribuatur distincta à meditatione illorum mysteriorum. Alter modus est, vt absoluantur prius omnia illa mysteria, & deinde integer dies, aut duo dies huic vni meditationi assignentur.

Quid aduertendũ hanc meditationẽ facienti.

3 Est autem bene notandum, & declarandum hanc meditationem aggredienti, quod in eo dicitur, amorem magis pendere ex operibus, quam ex verbis, & consistere in mutua quadam facultatum, & omnium rerum communicatione. Per hoc enim intelligere debet non sufficere sibi teneriorem quendam affectum, quem in se sentiat, neque eo contentum esse debere. Verum est enim quod ait S. Gregorius, Probatio amoris, exhibitio est operis; & amor vbi est, magna operatur, & vbi operari renuit, amor non est. Nec aliud occurrit circa hanc quartam hebdomadam.

DE TRIBVS MODIS ORANDI.

CAP. XXXVII.

POst Exercitia adduntur aliqua documenta aptissima & valde vtilia profectui spirituali. Primo autem loco ponuntur tres modi orandi, non vt omnes qui tã Exercitia peregerint, in eis exerceantur, nam hoc non necessarium est: sed ponuntur ad complementum doctrinæ, & propter rudiores, & minus capaces, qui scilicet non ita possunt habere perpetuos discursus in oratione, vt diutius hæreant in vna materia. Vnde in Const. part. 7. cap. 4. lit. F. dicitur Exercitia plena non nisi paucis, primam hebdomadam cum his tribus modis orandi, pluribus communicari posse. Documenta vtilia.

2 Primus ergo modus est discurrendo circa præcepta Dei aut Ecclesiæ, & circa septem peccata capitalia, & tres potentias animæ, & quinque sensus: & hoc non tam speculatiue, quam practice, v. g. cogitando in præceptis quomodo male ea seruauerit, & proponendo in posterum melius seruare, & sic de reliquis. Primus modus discurrendi circa præcepta Dei, &c.

3 Si vero hæ materiæ paulo altius eleuandæ essẽt, & exercitãs capacior esset, hic modus Alter modus pro capacioribus.

præscribi posset. In præceptis consideretur primo præceptum ipsum in se, quam sit bonum, & iustum, & sanctum. Secundo, quam vtilis eius obseruantia. Tertio, quomodo antea obseruatũ sit, & si bene sit obseruatum, agendo gratias Deo; sin contra, dolendo, & petendo veniam. Quarto, proponendo in posterum perfectam, & exactam obseruantiam, & petendo ad hoc gratiam per colloquium. Quo finito si non expleta sit hora, transeatur ad aliud præceptum eodem ordine.

Circa peccata. 4 In peccatis primo videndo singula, quam mala sint, & quam iuste prohibita. Secundo, quantum noceant, si non fugiantur. Tertio, quomodo adhuc fugerit, vel in posterum decreuerit fugere.

Circa sensus. 5 In potentiis, & sensibus cogitari potest primo, quam nobiles, & quam nobis vtiles sint singulæ, vt v. g. intellectus, & deinceps aliæ. Secundo, ad quem finem datæ. Tertio, quomodo iis vsus sit Christus, vel Beatissima Virgo. Quarto, quomodo nos vsi simus, & dolendo quod male, &c. Et idem de aliis potentiis, & sensibus singillatim, & inter alia etiam de facultate loquendi, de virtute motiua, & similibus.

Quid aduertendum in his modis. 6 Est tamen aduertendum, dũ cogitamus, quomodo vsi simus his potentiis; vel in meditãdis præceptis, quam male ea seruauerimus, & maxime in meditandis peccatis, non ita debere institui meditationem, quasi examinare velimus

mus conſcientiam, vt ſit, cum nos præparamus ad confeſſionem, vel etiam velimus de induſtria elicere contritionem (hoc enim pertinet ad primam hebdomadam) ſed hic principalis intentio eſt cogitare ipſas materias, ex occaſione autem fit reflexio ad nos ipſos: & ideo in generali tantum debet fieri hæc reflexio, non multum deſcendendo ad particularia peccata.

7 Hoc orandi genus dicitur B.P. Franciſcus Xauerius commendare ſolitus omnibus animabus, quas tractabat, ita vt etiam pœnitentiæ loco iniungere ſoleret, vt mane & veſpere aliquod tempus huic impenderent. Hoc genus orandi a B. Xauerio cõmẽdatum.

8 Quamuis autem in libro Exercitiorum dicatur, tanto ſpatio eſſe immorandum, quo oratio dominica ter recitari poſſit; tamen ſi quis in aliquo guſtum inueniret, vel vtilitatem aliquã ſpiritualem, deberet ibi hærere diutius, etiam ſi non poſſet abſoluere omnia præcepta, iuxta id quod dicitur in quarta addit. ad finem primæ hebdomadæ. Quãdiu in morandum in his meditationibus.

9 In ſecundo modo orandi notandum eſt, cum vna vox non facit ſenſum, plures debere coniungi, vt Qui es in cælis, aut Sanctificetur nomen tuum. Aliæ ſunt voces, quæ ſolæ præbent materiam meditationis, vt Pater, vel Noſter. Quid in ſecundo modo orandi notandum.

10 Quod autem hic dicitur de his orationibus, idem intelligendum eſt de aliquibus ſcripturæ locis, ac præſertim pſalmis, e quibus aliqui eligi poſſunt, vel pſalmi toti, vel eorum Orationes iaculatoriæ

versiculi, qui vberrime pascunt & intellectum, & affectum.

Quãdiu in modis orandi persistendum.

11 Notandum est etiam, cum qui facit Exercitia, bene procedit in hoc orandi modo, ita vt eum satis tenere videatur; non esse necessarium, vt multum in eo procedat, quia sufficit, vt didicerit modum, quo deinde in posterum vti sciat. Quod idem intelligendum est de primo modo, nisi quod cum ille habeat aliquanto maiorem varietatem, vtile erit, vt faciat vnum Exercitium circa præcepta, aliud circa peccata, aliud circa potentias animæ, aliud circa sensus &c.

Tertius modus orandi.

12 Tertius modus orandi ita intelligendus est, vt in considerandis singulis vocibus alicuius orationis tantum tempus insumamus, quantũ communiter vna respiratio durare solet. Quod si quis pro sua deuotione amplius morari vellet, poterit quidem, sed tunc potius ad secundum orandi modum pertinebit, quam ad hunc tertium. Iuuat autem hic modus, vt assuescamus facere orationem vocalem cum attentione, & deuotione debita, vt seruemus illud Apostoli, 1. Cor. 14. Orabo spiritu, orabo & mente. Quare hoc Exercitium est valde vtile ijs, qui obligati sunt ad horas canonicas, vel ad alias orationes mentales.

Non excluduntur alij modi orãdi.

13 Quamuis autem hi tres modi orandi hic tradantur, non existimandum est excludi alios modos, quos Spiritus sanctus docere solet, &

quos

quos viri in ſpiritu exercitati ſecundum experientiam, & ſecundum rationem, & doctrinam ſanam habere ſolent; vel quos quiſque ſibi vtiles ad ſuum profectum ipſo vſu deprehenderit. Quod idem etiam de noſtris ipſis intelligendũ eſt, accedente tamen ſemper approbatione, & conſenſu Superioris, vel Prçfecti ſpiritualis, quibus quiſque patefacere modum debet, quem in orando tenet, eoque magis, ſi paulum diſcedat ab ordinario modo. Cæterum tres hi modi non ſolum alius alijs aptior erit pro perſonarum varietate; ſed etiam perſona eadem pro varia diſpoſitione animi, vel corporis, aptior erit modo ad vnum, modo ad alium, vt v. g. cum aliquis eſt fatigatus, vel male habet, non erit bene diſpoſitus ad longiorem meditationem, & mentis excurſum, & tunc magis iuuabitur ſecundo, vel tertio modo. Quod intelligendum eſt non ſolum in hac quarta hebdomada, ſed reliquo omni tempore.

DE REGVLIS TRADENDIS.

CAP. XXXVIII.

Cur positæ regulæ in fine Exercitiorum.

1 REgulæ quæ additæ sunt in fine Exercitiorũ, nõ ideo positæ sũt, vt omnibus proponantur; sed vt quisque eguerit, vel etiam desiderauerit pro sua deuotione.

De eleemosynarum distributione.

2 Quare illæ, quæ agunt de distributione eleemosynarum, non debebunt dari nisi iis, qui locupletes sunt, & qui solent, aut possunt eleemosynas facere. Similiter quæ agũt de scrupulis, non est cur dẽtur iis, qui nullis scrupulis agitantur.

Regulæ ad catholicam doctrinam pertinẽtes.

3 Illæ item, quæ ad catholicam doctrinam pertinent, quamuis ad omnium pietatem confirmandam & fouendã valeant; iis tamen potissimum, qui in locis vel cum personis suspectis versantur, secundo loco omnibus etiam operariis, & iis qui verbum Dei tractant, tradendę sunt; quia directe pugnãt contra sensa, & dicta hæreticorum nostri temporis.

BREVIS EXPLICATIO NONnullorum, quæ in Directorio de tribus vijs attinguntur.

CAP. XXXIX.

1 QVoniam in hoc Directorio, & in Exercitiis tradendis fit mentio viæ purgatiuæ, illuminatiuæ, & vnitiuæ, & quod his respondent ordine suo hæ quatuor, hebdomadæ; ideo visum est pro maiori notitia huius rei aliquid addere. Non enim hoc ita accipiendū est, vt intelligatur aliquis, peracta prima hebdomada, perfecte, & plene purgatus; peracta autem secunda & tertia, perfecte illuminatus; & denique absoluta etiam quarta, peruenisse ad plenam vnionem cum Deo. Hæc enim omnia indigent diuturno tempore, studio, & exercitatione in extirpādis vitiis, in passionibus edomandis, & in virtutibus acquirendis. De vijs purgatiua, illuminatiua, &c.

2 Verum hoc indicatur, primam hebdomadam porportione quadam respondere viæ purgatiuæ: quoniam in ea nihil aliud agitur, quā vt peccata præterita recogitentur & ponderentur, & concipiatur de eis quam maximus dolor & contritio, & timor æternæ pœnæ: ex quibus fiat, vt animus abstrahatur ab amore oīs rei terrenæ, & fundetur in odio, & detestatione peccati. Prima hebdomada respōdet viæ purgatiuæ.

ti. Quæ omnia pertinent ad purgationẽ animæ.

Secũda hebdomada partim purgatiuæ partim illuminatiuæ.

3 Similiter in secunda, & tertia hebdomada, considerando exemplum Domini Saluatoris tum in vita, tum in passione, & omnes virtutes, quæ in eo tanquam in idea fuerunt, nos quoque discimus, in quo consistat salus, & perfectio hominis, & quæ via sit ad æternã beatitudinem consequendam. Et præterea, cũ anima purgata fuerit, fit habilis & apta ad recipiẽdas illustrationes diuinas, & illapsum, & influxum illius interni luminis: simulque gignitur in anima vigor quidam eiiciens omnem concupiscentiam, eamque feruentem faciens ad patiendam paupertatem, contemptum, & omnem asperitatem, & excutiens omnem negligẽtiam; & disponens ad exequenda bona opera vigilanter & strenue.

Quarta hebdomada respondet vniuæ.

4 Denique in quarta hebdomada primum ob Resurrectionem & Ascensionem Domini, in qua simul etiam meditari possumus futuram nostram gloriam, quoniam vt ait Paulus, si Christus resurrexit, & nos resurgemus: deinde vero ex meditatione ad amorem in nobis excitandum, quæ multiplex est, & varia puncta ac materias complectitur, efficitur, vt anima vniatur Deo per amorem, qui concipitur meditando bonitatem Dei, & eius beneficia, & quantum nostra causa egerit, atque pertulerit; tum etiam per desiderium cœlestis gloriæ, per considerationem præsentiæ Dei in om-

ni

ni re & in omni loco, gaudendo de eius perfectionibus, & optando placere ei ſoli, idque propter ipſum ſolum, & nunc eum laudando, nunc magnificando, nunc admirando eius altitudinē, & aliis ſimilibus, quæ vt ante diximus, reſpondent vię vnitiuæ.

5 Hæc igitur eſt ratio duplex, cur dicatur has quatuor hebdomadas reſpondere his tribus viis, primum propter materias, quæ in earum quaque tractantur, pertinentes ad has vias; & quia in eis iaciuntur initia ſingularum, quæ deinde oportet proſequi cum tempore, & cum ſtudio, ſi velimus ad aliquam earum perfectionem peruenire. Deinde etiam quia diſcitur modus ac methodus, quam deinde ſeruare debemus in proſequenda vnaquaque harum viarum.

Ratio duplex cur hæ 4. hebdomadæ reſpondere dicantur tribus vijs.

6 Ex his ergo ſequitur, quod etiam ſi quis aliquem guſtum, aut ſpeciem huius viæ vnitiuę in quarta hebdomada habuit, non propterea debet aſſidue in ea hęrere, ſed debet redire ad priores vias, & ſeſe diu & ordinarie continere tum in paſſionum mortificatione, tum in virtutum exercitatione, & in aliis eiuſmodi ſtudiis conſentaneis vtrique vię: etſi nihil impedit, immo etiam ſępe euenit, vt dum aliquis verſatur in vna via, ſentiat interdum aliquos affectus pertinentes ad aliam viam; nec ſunt reiiciendi, modo vt dictum eſt, non exerceantur ordinarie ante tempus.

An sęper in vna permanendum an ad priores redeundum.

7 Hoc

Vnde pendet mensura fructus.

7 Hoc enim negocium non ex spatio temporis, sed ex mensura profectus pendet. Nam si quis temere aspirare vellet ad illam viam vnitiuam, esset magna confusio, quæ impediret omnino profectum spiritualem; & insuper etiã esset res expositа periculis & illusionibus. Faceret enim perinde ac si quis ex infima schola trãsire vellet ad primam non transeundo per medias: aut si ex infimis gradibus scalarum saltu traiicere vellet ad summos, relictis iis, qui sunt interiecti. Sic igitur antequam aliquis exerceat se ex professo in via hac, quam diximus, vnitiua, oportet vt bene purgatus sit exercitiis viæ purgatiuæ, & deinde etiam bene profecerit in via illuminatiua. Ex huius enim defectu prouenit, vt multi non ambulantes, sed saltantes in via Domini, post multum tempus, diuersosque labores vacui virtutibus inueniantur, impatientes, & iracundi, & cum aliis eiusmodi imperfectionibus.

Pendet ex electione spiritus.

8 Immo hic gradus ad altiorem viam non tam ex electione nostra, & voluntate, ac conatu pẽdet, quam ex directione Spiritus sancti, cuius mos est ascensiones istas in anima disponere, vt eat de virtute in virtutem: in quo tamen ad certiorem directionem, & ad prẽcauendos errores qui contingere possunt, consulendus est pater spiritualis, qui animam gubernat, & cum eius consilio in omnibus procedendum.

QVAE

QVAE COMMENDANDA SVNT ei, qui absoluit Exercitia.

CAP. XL.

1 VT qui ex loco calido ad locum frigidum egreditur, facile fieri potest, vt cito frigefiat, nisi diligentem curam adhibeat retinēdi calorem; ita qui Exercitiis peractis redit ad communem vitā, & conuersationem, nihil est facilius, quam vt feruorem, ac lumen conceptum breuissimo tēpore perdat, præsertim quia quicquid boni acquisiuit, nondum est confirmatum per modū habitus, sed est tanquam passio quædam, quæ facile remittitur, vel etiam tota amittitur. Quod cum contingit, omnis fructus, & omnis labor Exercitiorum euanescit. Monita cū ab exercitijs prodierit.

2 Quare hoc primum commendandum est ei, qui Exercitia absoluit, vt magni æstimet hoc principium, & quasi fundamentum vitæ bonę, & spiritualis, quod per Dei gratiam iecit in Exercitijs; idque a Deo accipiat tamquam beneficium, & quidem maximum, & omnia lumina, omnem cognitionem, quam in Exercitijs acquisiuit, credat sibi a Domino Deo donata peculiari quodam amore, & vt talia ea conseruare, & tueri studeat. Prętera timorem concipiat, Quid ei primum commendandū.

cipiat, ne ſi deinceps non vixerit, vt intellexerit eſſe viuendum, grauius a Deo puniatur ob ingratitudinem; & quia ſcienti bonum, & non facienti, maius iudicium eſt ipſi.

Quid ſecundo loco.

3 Secundo loco intelligat, ſe ad huc nihil aliud feciſſe, niſi quod bonum ſemen in eius anima a Deo ſeminatum eſt. Vnde niſi hoc ſemẽ foueatur, & excolatur, & ad maturitatem perducatur, ut dẽt fructum in tempore ſuo, per ſe quidem aut nihil, aut parum eſt. Itaque hoc primum cauere debet, ne eiuſmodi ſemen, uel a uolucribus, ideſt, a Dęmonibus rapiatur, uel a ſpinis ſuffocetur, nempe a cogitationibus, & cupiditatibus terrenis & uitioſis. ideoque non ſolum peccata, ſed etiam earum occaſiones euitet, & illa præſertim ad quæ ante Exercitia inclinatus fuit: nam contra hæc potiſsimum ſe armare debet, quia facillime recidere poteſt.

Ad quidtertio hortandus.

4 Tertio hortandus eſt ad conſeruandam, & alendam deuotionem iam conceptam piis, & ſpiritualibus exercitationibus, inter quas hęc potiſsimum commendari poterunt. Primo, ut conſeruet uſum meditandi quotidie per dimidiatã horam, aut etiam integram, ſi fieri poterit. Secundo, ut ſingulis diebus faciat examen conſcientię per quartam horę partem. Tertio, ut octauo quoque die cõfiteatur, & communicet. Quarto, eligat aliquem Confeſſarium ſtabilem, eumque accipiat ut ducem huius ſpiritualis itineris, & cum eo tractet omnia, quę ad ſuam animam

pertinent.

pertinent. Quinto, legat ſæpe pios libros, & habeat bonorũ hominum conuerſationẽ, malorũ autem fugiat ſummopere. Sexto, curet proficere quotidie in uirtutibus, prętertim in humilitate, patientia, & charitate. Et in ſumma nitatur ipſe quoque ad eam ſummam perfectionem, quã in ſuo ſtatu, & iuxta menſuram diuinę gratię ac quirere poterit.

5 Hæc autem ſunt fere generalia monita, quæ omnibus dari poterunt. Alia ſunt deinde, quæ iuxta cuiuſque profeſsionem, aut ſtatum, aut particularem indigentiam addi poterunt; immo hęc ipſa augeri, & intendi ex maiori aliquorum deuotione, & progreſſu ſpirituali; quod facile aduertet bonus, & prudens Inſtructor, adiutus gratia, & lumine domini, & Saluatoris noſtri Dei. cui ſit gloria, & honor in ſæcula. Amen.

Præter generalia monita ſunt alia peculiaria.

FINIS.

IN-

INDEX CAPITVM.

Proœmium de dignitate, & vtilitate exercitiorum, & neceſsitate Directorij. pag. 5

Quomodo inducendi ſint homines ad exercitia, cap. 1. 11

Quomodo diſpoſitus eſſe debeat qui ad exercitia facienda accedit, cap. 2. 15

De quibus monendus ſit exercitia ingrediens, & de tempore meditandi. cap. 3. 19

De loco exercitijs idoneo, & de quibuſdam particularibus. cap. 4. 23

Qualis eſſe, & quid facere debeat, qui exercitia tradit, cap. 5. 26

De viſitando eo, qui exercetur. cap. 6. 30

De exigenda ratione meditationis, cap. 7. 32

De proponenda meditatione, cap. 8. 35

De varijs hominum generibus, quibus dari poſſunt exercitia, cap. 9. 38

De modo tradendi noſtra exercitia. cap. 10. 45

De prima hebdomada in vniuerſum. cap. 11. 51

De fundamento. cap. 12. 54

De duplici examine, cap. 13. 57

De primo exercitio primæ hebdomadæ, cap. 14. 60

De alijs exercitijs primæ hebdomadæ, cap. 15. 63

INDEX

De confeſsione generali.cap.16. 67
De fine primæ hebdomadæ.cap.17. 70
De ſecunda hebdomada, & primo de fine qui in ea prætenditur.cap.18. 72
De primis quatuor exercitijs ſecundæ hebdomadæ. cap.19. 75
De quinto exercitio ſecundæ hebdomadæ,quod eſt applicatio ſenſuum.cap.20. 79
De meditationum horis, lectione ſpirituali,& eo qui exercetur viſitando.cap.21. 82
De electione quanti momenti ſit, & quis ordo in hac materia ſeruandus.cap.22. 83
Quales eſſe debeant,qui ad electionem admittuntur. cap.23. 86
Qualis eſſe debeat,qui dirigit electurum.cap.24. 91
Quæ ſint res,de quibus eſt electio.cap.25. 94
De triplici tempore ad electionem recte faciendam. cap.26. 97
Comparatio ſecundi temporis faciẽdæ electionis cum tertio, & fuſior eiuſdem ſecundi explicatio.cap. 27. 99
De modo priore,& poſteriore bonæ electionis faciendæ.cap.28. 103
De praxi,& ordine electionis.cap.29. 107
De ipſa electione iuxta rationem ſecundi temporis. cap.30. 111
De eadem electione iuxta priorem,& poſteriorem modum.cap.31. 115
De oratione poſt factam electionem.cap.32. 118
Quid agẽdum inſtructori,cum ſentit eum,qui electionem

nem facit hallucinari. cap. 33. 120
De ijs, qui iam statum habent. cap. 34. 122
De tertia hebdomada cap. 35. 124
De quarta hebdomadā. cap. 36. 129
De tribus modis orandi. cap. 37. 131
De regulis tradendis. cap. 38. 136
Breuis explicatio nonnullorum, quæ in Directorio de tribus vijs attinguntur. cap. 39. 337
Quæ commendanda sunt ei, qui absoluit exercitia. cap. 40. 141

INDEX RERVM.

Primus numerus indicat capita, ſecundus paragraphos, tertius paginas.

Additio.

Additiones omnes ſeruanda exacte. cap.3.§.1.pa.19. & ca.15,§.9.pag. 66. dentur diſcrete habita ratione complexionis.cap.15 §.9. pag.66

Additiones quæ ponuntur in fine primæ hebdomadæ, dandæ ante exercitia.15.8. 65

Additiones quatuor ad examẽ particulare, an dictandæ. cap.13.§.5. 58

Additiones de diſcernendis ſpiritibus quando, & quomodo dandæ.15.8. 65

Affectus.

Affectus maior ratio habenda, quam intellectus.14.3. 61

Affectus motio excellentior via eligendi, ſed periculoſior, quã diſcurſus.27.1. 99

Affectus motio ratione probanda, & cur.28.5. 104

Affectus qui excitandi in meditanda paſſione.35.4. 125

Amor.

Amor in meditatione paſſionis concipiendus.35.8.pag.126

In factis magis, quam in verbis conſiſtit.36.3. 130

Amoris diuini meditatio aptiſſima.36.2.129. Quomodo fiat,36.2. 129

Annotatio.

Annotationes quænam ingredienti exercitia explicandæ. 11.5. 52

Applicatio sensuum. Vide sensuum applicatio.

Ariditas.

Ariditatis tempore, quomodo inuandus, qui suscipit exercitia. 7. 4. pag. 33. Suauem se præbet instructor. ca. 5. 21. pag. 26
Ariditati præparandus, qui suscipit exercitia. 7. 3. 33

Attentio.

Attentio orandi, ne sit nimia. 8. 3. 35. & 14. 3. 61. & 14. 7. 62
Attentio violenta non est fructus orationis.

Christus Dominus.

Christus Dominus sol illuminans. 18. 3. 73. particularia peccata habuit ante oculos. 35. 3. 124
Christi Domini vita idea, & exemplum reformandi vitã. 18. 2. 72
Christum Dominum à Patre impetrare, vt homo est, rudibus explicetur. 15. 7. 75. & 19. 7. 78
Classium trium meditatio explicatur. 29. 4. 108. & quo tendat. 29. 6. 109. Aegroti similitudine illustratur. 29. 7. pag. 109

Cognitio.

Cognitio peccatorum fundamẽtum ad reformationem vitæ. 9. 3. 39
Cognitio sui, quomodo acquirenda. 10. 8. 48

Collectio.

Collectio sui præfecta explicatur. 23. 5. 89

Colloquium.

Colloquium, quam personam suscipiat. 15. 6. 65. / fieri, potest in principio, etiam & medio. 15. 5. 64
Colloquij proprius locus in fine cuiuslibet exercitij. 15. 5. pag. 64
Colloquia cum Deo, & Sanctis maiorem requirunt reverentiam, quam meditatio. 15. 7. 65. Aptissima quæ varia fiunt pro vario affectu. 15. 5. 64. Plura in repetitionibus fiunt, quia maior affectus. 15. 2. 63

Communio.

Ad Communionem, quomodo quis post Confessionem gene-

gralem disponendus. 17.2.71
Communionis vsus post exercitia octauo quoque die habendus. 40.4. 142

Compositio loci.

Quid sit. 14.4.61. & 35,3.124
iuuat attentionem, & motionem animi. 14.5. 61
reuocat imaginationē, si euagetur, 14.5. 61
Commendatur à S. Bonauentura. 14.5. 61
non diutius fabricanda, nec vis imaginationis facienda. 14.7. 62
in rebus incorporeis qualis sit. 14.6. 62

Confessarius.

Stabilis post exercitia, quasi dux eligendus. 40.4. 142

Confessio.

Confessio generalis, valde confert ad reformationem vitæ. 10.9.48. *eius gratia, quidā exercitia suscipiunt.* 9.2. 38
Eius vtilitates. 16. 2. 67
Ad eam quasi adhibenda diligentia. 16.3. 68
Eam facturus non omnē intermittat meditationē. 16.1.67.
fere non expedit fieri cū eo, qui tradit exercitia. 16,5. 69.
facienda in fine primæ hebdomadæ 10.9.67. & 16.1. 48
Iuuanda aliquo directorio. 16 3,68. *quandoque summa Nauarri.* 16.4.68. *postea parabola filij prodigi versanda* 17.2.71. *vno die vacetur ab intēso studio orādi.* 17.2.71
Confessionis vsus octauo quoque die post exercitia ineundus. 40.4. 142

Consilia.

Consilia euangelica seruari possunt etiā in sæculo. 25.3.94
Consiliorum via cur pauciora requirat signa diuinæ voluntatis, quàm præceptorum. 23.4. 88
Consilio patris spiritualis in omnibus procedendū. 39.8.146

Consolatio.

Consolatio spiritualis, quid sit ei qui se exercet, declarandū. 27.2.99. *eius effectus, & modi.* 27.3. 100
Consolatione præsente facile uiri tutis actus exercentur. 27.3. pag. 100
Cōsolatio si affluat bis, id quod afficit, repeti potest. 15.3. 64
Consolationes spirituales ad morum emendationem dirigendæ.

da.7.2. 32
Consolatio quomodo notanda pro electione.27.5. 100
Consolationes spirituales scribenda.7.2. 32

Contritio.

Fundamentum est ad reformationem vitæ.9.3. 39

Dæmon.

Valdè oppugnat electionem.33.2.1.20. tempore desolationis inuadit.27.5. 100

Desolatio.

Desolatio, quid sit exercenti se declarandum.27.2. 99
quomodo animaduertenda tempore electionis.27.5. 100
Desolationis tempore dæmon inuadit.27.5.100. longanimitas necessaria.7.6.33. amaritudo quæ sentitur, interdū oritur ex amore proprio.7.7. pag. 33
Desolationis remedia.7.4. 33

Deuotio.

Deuotio nutrienda.40.4. 142
Deuotionis flos ne lãgueat, quid agendum.30.4. 112
Deuotioni deditis percurri poterit prima hebdomada.9.3. pag. 39

Dilatio.

Sæpe desiderium acuit.18.6.74
Procrastinari solet sensus in exequutione diuinæ vocationis.25.7. 95

Discretio.

Requiritur in adhibendis additionibus prima hebdomada.15.9.66. & in electione tractanda.22.1. 83

Dispositio.

Dispositio facturæ exercitia.2. per totum.15. quæ esse debeat erga Deum.2.1.15. & 2.5.16. & 19.2. 75
quæ erga instructorẽ.2.6. 17
desiderium proficiẽdi habeat.2.4. 16
deliberationem fixam non affe rat ad exercitia.2.5. 16
omnibus negotijs, & cogitationibus se expediat.cap.2.§.3. pag. 16
fortitudinem afferat.2.1. 15
prudentiæ suæ, non innitatur.2.6. 17
Dispositio ad exercitia secunda hebdomada est feruor ex augmento deuotionis.18.4. 73

Diſpoſitiones ad electionem faciendam. 23.1.86. *cum ipſa ſecunda hebdomada incipiunt.* 29.1. 107

Matutino tempore animus magis diſpoſitus ad orationem. 6.2.*pag.* 30. *veſpere creſcunt tentationes, & animus minus aptus contemplationi* 6.2. 30

Domus.

Domi noſtræ excipi poſſunt qui exercitia ſumunt. 4. 1. 23. *maneant ſeparati ab aliis cubiculis.* 4.1. 23

Domi ſuæ poterit, quis facere exercitia. 9.12. 42

Eccleſiaſtici.

Quomodo per exercitia dirigendi. 9.10. 41

Electio.

Electio difficilis locus, & diſcretione indigens. 22.1.83. *quanti momenti ſit.* 22. 2. *pag.* 83. *pertinet ad ſalutem æternam.* 22.4. 84. *dicitur plantatio patris cæleſtis.* 24. 1. 91

Electio ſtatus verſatur circa conſilia, & præcepta. 25.2. *pag.* 94. *& circa tempus, ac modum exequendæ vocationis* 25.7. 95. *non danda religioſis.* 9.6. 40

Electio magnum ſtudium requirit, tam inſtructoris, quã eius qui inſtruitur. 22. 6. *pag.* 85

Electio quibus danda. 23. 1. 86. *paucis, unde magnus fructus ſperetur.* 23.1. *pag.* 86. *Ingeri, & obtrudi non debet non cupienti.* 23.2.86. *requirit indifferentiam.* 23. 3. *pag.* 87. *quæ niſi adſit potius relinquatur.* 23. 3. 87. *ideo inclinandus animus, ad id quod perfectius, & difficilius.* 23. 3. 87. *&* 30. 2. *pag.* 111

Electio tuta, quæ ſit iuxta præſcriptas regulas. 24. 2. *pag.* 92. *quomodo peragenda.* 30. 3. 112. *non noſtro placito facienda, ſed Dei.* 22. 5. 84. *nihil attendat, quod deſurſum non ſit.* 23. 5. 89. *non humana perſuaſione, ſed divina voluntate nitatur.* 24. 1. 91

Electio religionis particularis non ex complexione ſolum, ſed ex talentis metienda. 25. 6. 94

Electio ratione confirmetur. 23. 5. 89. *&* 28. 5. 89. *& experientia ſui* 28. 7. 105

Electio, quando in dubium re-

mocanda, & mittanda. 32.2. 118. dubia, quæ incidunt quomodo diſcutienda. 32.2. 118. & 33. per totum. pag. 120
Electionis materia, cap. 25. §. 1. pag. 94
Electionis faciendæ tria tempora. 26. 1. 97. ſecundum tempus, quomodo differat à tertio, & vtrum excellētius, aut tutius. 27. 1. 99
Electionis tempus tranquillitatem animi requirit. 28. 2. pag. 103
Electionis meditationes, quando inchoantur. 29. 2. 107
Electionis praxis. 29. 1. 107
Electionis tempore, non omittenda meditatio vitæ Chriſti. 30. 3. 112. vna tantum, aut altera detur meditatio. 31. 2. 115
Electionis modus explicatur ſimilitudine eius, qui genus cibi ſuo principi offert. 27. 6. pag. 101
Electionis articulo ſubitæ interdum perturbationes. 24. 4 pag. 93
Electionis bona ſignum, & quaſi ſigillum. 31. 1. 115. & 32. 1. 118
Electionis regulæ particularibus negotijs applicandæ. 25. 9. 96. & 34. 4. pag. 123. quod fieri debet extra exercitia. 10. 13. 50
Electionis regulas, tum maximè ſuperiores attendant cum non eſt copia conſultoris. 10. 13. 50
Electioni, quid afferat magnā fiduciam. 23. 5. 89
Electioni ſuccedat oratio. 32. 1. pag. 118
Ad electionem qui admittendi. 23. 1. 86. non leues naturæ, non habitibus malis obnoxij. 23. 1. 86
Electione diuerſa exiſtente in tertio tempore, ab electione ſecundi, quid agendum. 29. 9. 105
Electurus conferat cum inſtructore rationes electionis. 31. 3. 115. vorum non emittat, niſi caute. 31. 6. 116. reſpectus humanos deponat. 28. 4. 104. & 23. 5. 89
Electurum inſtructor, non moueat ad vnam potius, quàm aliam partem. 24. 1. 91

Examen.

Examen particulare, quando, & quomodo explicandum. 13. 2. 57. plurimum valet ad animi puritatem. 13. 5. 58. abſoluenti exercitia inculcandum. 13. 5. 58
Examen generale quando, & quomodo detur. 13. 6. 58.

cur

cur non omnes peccatorũ ſpecies contineat. 13. 7. 58
inuitatur ab examine quotidiano. 13. 8. 59
Examen quotidianum dictandum, vt iacet. 13 8. 59
abſoluenti exercitia omnino retinendum. 40. 4. 142

Exercitia.

Exercitia ſpiritualia, quid ſint & quo cõpoſita. proœm. §. 2. 5
quatuor hebdomadis continentur. 11. 1. 51
ſunt inſtrumẽtum ad propriã & proximorũ ſalutẽ. proœm. §. 1. 5. particulare donum à Deo Societati datũ. 5. 9. p. 9.
quem modum ſeruent, & cur tam facile ad vitam reformandam inuent. 8. 8. pag. 8
à viris inſignibus ſunt commẽdata, & à ſede Apoſtolica approbata. §. 5. & 6. pag. 9
Exercitia quibus hominum generibus danda ſint. 9. 1. 38
plena, & integra non danda omnibus. 1. 7. 13. tradenda etiam ſecularibus. 1. 6. 13
& cõiugatis, & quo fine. 9. 9. pag. 41
quomodo occupatis dẽtur. 9. 12 42
Exercitia ſunt vnum experimẽtum Societatis. 10. 1. 45
danda plena, & integra in Societatis ingreſſu. 10. 1. 45
vt ſunt conſeruentur, nec trãsformentur accommodata Religioſo ſtatui. 10. 5. 46
Exercitia traduntur aliis religioſis. 9. 3. 39
idque fructuoſe præſertim per aliquem ex ipſis. 9. 8. 40
Exercitia dũtaxat prima hebdomada quibus dãda. 1. 7. 13
eodem tradenda ordine quo ponuntur. 14. 1. 60
Exercitiorũ fructus proœ §. 7. 9
colligitur multo poſt ex ſeminibus, quæ in exercitijs iacta ſunt. 40. 3. 142
Exercitiorum vſum noſtris cõmendabat B. P. Ignatius. proœm. §. 4. 6
Exercitiorum deſideriũ in proximis excitandum, & ad ea ſuauiter adducendi. 1. 1. & 1. 3. 11
Exercitiorũ liber exactè ſeruari debet ẽ tys tradẽdis. 8. 5. 37
quoties legitur nouum lumen præbet. 8. 4. 36
facienti exercitia prima vice non datur. 10. 1. 45
communicari poteſt religioſis. 9. 7. 40
Exercitia facere, qui ſoleant. 1. 3. 11. & 1. 6. 13
Exercitia facturus poterit excipi domi noſtræ. 4. 1. 23
vel domi ſuæ manere. 9. 12. 42
victus ei paretur, vt petierit. 4. 6.

4.6.25. *quomodo diſpoſitus eſſe debeat.* 2. *per totum.* 15
vide verbo diſpoſitio.
Exercitia faciens non viſitetur à ſæcularibus. 4.7. 25
non nimis ab inſtructore laudandus. 7.2.32. *monendus de annotationum obſeruatione.* 3.1. 19
non tamen de omnibus ſimul. 11.5. 52
quid agere debeat, ſi prima hebdomada minus ſe diſpoſitum ſentiat. 17.1. 70
Exercitys tractandis dexteritate opus eſt. procem. S.4. pag. 6.
Exercitijs abſolutis, quæ commendanda. 40.2. 141

Expenſæ.

Ab exercitia facientibus nec requirenda, nec ſi à ditioribus offerantur, recuſanda. 4.2. *pag.* 23
Expenſarum cauſa non minuatur numerus eorum, qui exercitia faciunt. 4.2. 23
nec quicquam fiat ſordidum, & indecorum. 4.2. 23

Fœminæ.

Fœminis quomodo danda exercitia. 9.16. 43

Feruor, & fructus.

Feruor, & fructus exercitiorum ne detur 40. *per totū.* 141

Fundamentum.

Fundamentum quanti momenti ſit admonendus, qui exercetur. 12.3. 54
ita dicitur, quia baſis totius ædificij ſpiritualis. 12.7. 55
quot in partes diuidatur. 12. 2. 54
Fundamēti veritas cognita influit in omnia exercitia. 12. 7. 55
Fundamentum quæ annotationes præcedant. 15.5. 52
Quomodo declarandum inexpertis. 12.4. 54. *quomodo ſibi applicent noſtri.* 10.5. 46
Fundamentum non habet certas horas præſcriptas. 12. 6. *pag.* 55

Gloria.

Gloria diuina deſideriū eſt ſūptus ad turrim cuāgelicam. 23.5.58. *ſtudiū magnā affert animæ fiduciā.* 23.5.58. *intuitus vera regula electionis.* 25.9. 66
Gloria Paradiſi addi poteſt meditationibus quartæ hebdomæ

domada.35.1.63.& 39.4. pag. 138

Gradus.

Gradus tres humilitatis, quando proponantur. 29.8.100
toto vno die versantur animo.29.8. 100
Graduum in imitatione Christi diuersitas, incipit apparere in contemplatione de regno Christi. cap.19. §.1. pag. 75

Hebdomada.

Hebdomada exercitiorum, non tam numero dierum, quàm materia genere distinguuntur.11.1. 51
nec tam numero dierum, quã effectu metienda.17.1.70. & 39.7. 140
respondent tribus vijs purgatiua, illuminatiua, vnitiua. 39.1. 137
Hebdomadis quatuor omnia exercitia continentur.39.1. pag. 137
Hebdomada singula, quid contineant.11.2. 51

Hebdomada prima.

Hebdomada prima quem scopum habeat.17.1. pag.70. & 19.1. 75
proroganda, quando non sequitur fructus, & quid aliud agendum.17.1. 70
breuius transigitur ab ijs, qui suntediti rebus spiritualibus.9.3. 39
Hebdomada prima respondet vie purgatiue.10.6.pag.47. & 39.2. 137
continet considerationem peccatorum.11.2. 51
magis, vel minus in ea immorandum prout magis, vel minus necessaria purgatio.10.6 pag. 47
Hebdomada prima, tamquam basis numquam omittenda. 11.4. 52
eodem ordine tradenda quo ponitur.14.1. 60
quid agendum cum quatuor tantum horæ fiunt.14.1.60
Hebdomada prima Sacerdos exercitia faciens, posset ob reuerentiam à sacro abstinere.11.3. 52

Hebdomada secunda.

Hebdomada secunda respondet vie illuminatiue.18.3.73.
quem finem habeat 18.1.72.
quam dispositionem requirat. 18.4. 73
ipso initio ad electionem dispo nit.29.1. 107

uitam

vitam Christi Domini continet electionem. 11. 2. 51
differenda si desit feruor. 18.4. 73
quatuor horas fatigatis præscribit. 21.1. 82

Hebdomada tertia.

Hebdomada tertia 35. per totum. 124
continet passionem Christi Domini. 11.2. 51
qua meditatione stabilitur electio. 35.1. 124

Hebdomada quarta.

Hebdomada quarta respondet vitæ unitiuæ. 36.1. 129
continet resurrectionem, & beneficia ad excitandum amorem. 36.1. 129
Hebdomadæ quartæ addi possunt meditationes de gloria paradisi. 36.1. 129

Hora.

Horæ meditandi quotidie sunt quinque. 3.7. 21
præter quam forte hebdomadæ secundæ. 21.1. 82

Humilitas.

Humilitas qua quis se instruxit, subdit, valde Deo placet. 2.7. 17
Humilitas remedium consequendæ deuotionis, cum desolationem quis patitur. 7.7. 33
disponit ad orationem. 8. 3. pag. 35
Humilitatis tertius gradus necessaria dispositio ad electionem. 23.3. 87
Humilitatis tres gradus toto uno die reuoluendi. 28. 8. pag. 110
quando prorogantur. cap. 29. §. 8. pag. 110

B. P. Ignatius.

Quid senserit de exercitijs præm. §. 4. in epistola ad Patrem Mionam, magnam ab eis utilitatem promittit præm. §. 4. 6
in Cassinatem ad exercitia secedit. 9.13 42
Patris Ignatij sententia de indifferentia ad electionem necessaria. 23.4. 88

Illuminatiua via.

Illusionibus patet, nisi cautissimus, aut si festinemus. 39.7. pag. 140

Imi-

Imitatio Christi Domini.

In eius passione precipue quarenda. 35.9. 126
est reformatio vitæ nostræ. 18. 2. 72

Indifferentia.

In fundamento quanti momenti sit ex sententia B.P. Ignatij. 12.2. 54
quomodo applicanda nostris. 10.5. 46
Indifferentia qualis. 22.3. 83
necessaria ad electionem 23.3 - 87. & 30.6. 113
diligentia, & precibus acquiritur. 23.3. 87
Indifferentia confert tertius, & secundus gradus humilitatis. 23.3. 87
Indifferens debet tam eligens, quam instructor. 24.2. 92

Infernum.

Inferni meditatio, quando detur. 14.1. 60

Instructor.

Qualis esse debeat. 5. *p totũ.* 26.
non omnia initio proponat. 2. 8. 18
seligat ei, qui facit exercitia vitas Sanctorum, & libros aptos. 3.4. 20
grauitatem humilitate temperet. 5.3. 27
nihil industriæ suæ tribuat, & in Deo confidat. 5.4. 27
caueat ab indiscreto zelo, & sinat Deum disponere. 5.5. 28. & 24.1.91. & 24.2.92 19.2. 75
perspectum habeat eum, qui facit exercitia. 5.6. 28
versatus sit in libro exercitiorum. 5.7.28. & 8.4. 36
exercitia meditatur, quæ in dies tradit. 5.8. 29
visitet suis temporibus eum, quem instruit. 6.1. 30
de quibus interrogare debeat. 7.1.32. & 8.3. 35
Tempore consolationis præparet ad aridi tatem. 7.3. 33
bonam de altero præseferat opinionem. 7.8. 34
particularem directionem ad reformandam vitam dare, potest. 9.9. 41
non transformet exercitia ad religiosum statum accommodans. 10.5. 46
lucem tamen det quomodo inter meditãdum accommodari possint. 10.5. 46
excitet desiderium perfectæ reformationis. 15.6. 65
Instructor quid attẽdere debeat

in ordine ad electionem.19. 2. 75
magnum ad eam studium ad hibeat.22.6. 85
ad quam indifferentiam disponat eum, qui est electurus. 23.4. 88
motionem diuinam non praeire debet, sed sequi.24 1. 91
non debet mouere ad vnã, vel alteram partem.24.1. 91
debet remouere in electione impedimenta, & errores. 24.1.91.& 24.3. 92
Quid tẽpore electionis admonere debeat electurũ.36.2.129
motiones animi exigat, & ad regulas discretionis spirituũ pensẽt.30.7. 113
electurum non fatiget, & obruat.31.4. 116
toleret patienter, si eligens diuinæ voluntati minus respõdeat.31.5. 116
quid faciat, si aduertat eligentem decipi.33.1. 120
Instructor suppeditet loca sacræ Scripturæ, pro meditanda Passione.35.11. 124
det monita accõmodata ei, qui absoluit exercitia.40.5.143
Instructoris prudentia multa permittuntur circa præscriptum ordinem.4.5. 24
Instructori omnia aperienda, & obediendum. 2.7.17.& 2.8. 18

Intellectus.

Intellectus etiam, & non sola uoluntas in electionibus exercenda.27.1. 99
Maior habenda est ratio affectus, quam conceptuum.14. 3. 61

Iudicium.

Iudicij, & mortis meditatio rarissime omittenda.15.4. 64
auocat ab amore visibilium. 15.4. 64

Lacrimæ.

Lacrimæ quædam violenter coactæ non sunt fructus orationis.8.3. 35

Lectio.

Lectio ad meditationem dirigenda.3.4. 20
Lectionis dulcedini non nimis indulgendum.3.6. 21
Qui libri legendi prima hebdomada.3.2.19.& 3.4. 20
Legere non debet, qui se exercet nisi scripta tradita.ca.3. §.2 pag. 19
Legendus solum locus Euangelij ad præsentem meditationem.3.3. 20

legendi potius libri, qui pietatem nutriant, quam qui intellectum exerceant. 21.2. 82
legenda non sunt mysteria, de quibus postea meditationes facienda, sed de quibus iam facta sunt, aut eodem dicturi sient. 21.2. 82
Lectionis spiritualis usus. post exercitia habendus. 40. 4. *pag.* 142

Lumen.

Lumina spiritualia scribenda. 7.2. 32
Lumen acquisitum in exercitijs maximi faciendum, & nisi illi cooperemur timendum. 40.2. 141

Magistratus, & Magnates.

Quomodo dirigendi, 9. 11.42.
Quomodo faciant electionem. 9.14. 43

Matrimonio iuncti.

Ipsi etiam faciunt exercitia, cap. 1. §. 7. *pag.* 13
sed post primam hebdomadā pauca quadam. 18. 5. 73.
non enim admittendi ad electionem. 23.1. 86

Meditatio.

Meditatio suauiter facienda. cap. 8. §. 3. 35
licet cooperationem nostram desideret, maiori tamen ex parte pendet à Deo. 8. 3. *pag.* 35
In meditatione, quomodo exerceantur potentiæ animæ. 14.2. 60
Meditandi modus per personas verba, & opera, quomodo intelligendus. 19. 5. 77
nec excludit ceteras circumstantias. 19.7. 78
Meditanda mysteria Christi Domini, ac si pro singulis gesta essent. 35. 3. 124
Meditatio fecundior fit ex consideratione circumstantiarum, & quæ sint. cap. 19. §. 7. *pag.* 78
Meditationis puncta non nimis enucleanda. 8. 1. 35
dentur in scriptis, nec fatigetur memoria. 8. 3. 35
Meditationis fructus in quo consistat. 8. 3. 35
Meditatio pueri Iesu in templo tendit ad electionem consiliorum. 29.2. 107
Meditatio Passionis confirmat electionem. 35. 1. 124
est thesaurus reconditus. 35. 1 *pag.* 124

Sanctis familiaris. cap. 35. §. 1 pag. 124
ordinarius animæ cibus. 35. 1. 24
inuatur scriptura Sacra sententijs. 35. 11. 126
Meditationi passionis, qua via aperienda, 35. 2. 124
qui affectus maxime apti. 35. 4. 125
in ea odium peccatorum concipiendum. 35. 5. 125. & 39 2. 137
In Meditatione vitæ Christi, qui diutius immorari debeant. 9. 3. 39. & 10. 6. 47
Meditatio ad excitandum amorem diuinum facundissima. 36. 2. 129
quibus modis fiat. cap. 36. §. 2 pag. 129
Meditationes quotidianæ nostrorum. 10. 4. 46
Meditationum vitæ Christi pia in fine exercitiorum sumenda. 19. 5. 77
Meditandi vsus post exercitia retinendus. cap. 40. §. 4. pag. 142

Modus.

Modus prior, & posterior bona electionis quando adhibendi. cap. 31. §. 1. pag. 115. & 27. 9. 102
adhiberi possunt ad eam confirmandam. 28. 5. 104
quomodo exercendi. 28. 3. pag. 103
Modus primus orandi explicatur. 37. 2 131
Quomodo prorogari potest. 37. 8. 133
plurimum commendatus à B. P. Xaucrio, cap. 37. §. 7. pag. 133
Modus secundus orandi. 37. 9. pag. 133
Modus tertius orandi. 37. 12. pag. 134
Modi tres orandi ad quid ponuntur. 37. 1. 131
Modi orandi possunt esse plures, quos spiritus Sanctus docet. 37. 13. 134
probandi sunt iudicio patris spiritualis. 37. 13. 134
variandi pro orantis dispositione. 37. 13. 134

Mors.

Mortis meditatio rarissime omittenda. cap. 15. §. 4. pag. 64
auocat animum ab amore visibilium. cap. 15. §. 4. pag. 64

INDEX

Negotia.

Negotia, & actiones ex regulis electionis diriguntur. 10. 13. 50, *& cap.* 25. §. 9. *pag* 96
Negotijs ſe expediat exercitia facturus. cap. 2. §. 3. *pag.* 16

Noſtri.

Noſtri aliquoties etiam poſt ingreſſum faciant exercitia. 10. 2. 45
& tunc ſemper meditentur aliquid ex prima hebdomada. 10. 4. 45. *inter meditandum.*
Poterunt accommodare ſtatui religioſo. 10. 5. 46
alias poterunt facere meditationes. 10. 10. 48
bene calleant regulas, & uſum exercitiorum. 10. 3. *pag.* 45
Noſtris quomodo tradenda exercitia. cap. 10. *per totum. pag.* 45
prima uice non detur liber exercitiorum. cap. 10. §. 1. *pag.* 45
Integra dentur exercitia in Societatis ingreſſu. 10. 1. *pag.* 45
commendanda doctrina de reformatione vitæ. 34. 2. *pag.* 115

Nox.

Nox aptum tempus meditationi. 3. 7. 25
Nocte non ſurgunt debiliores. 3. 8. 22
Nocte non ſurgitur ſecunda hebdomada. 21. 1. 82

Obſeruantia.

Obſeruantiæ religioſæ maxime pendet ab oratione. Proœm. §. 3. 6
Obſeruatio annotationum conducit ad fructum exercitiorum. 3. 1. 19

Oratio.

Oratio licet etiam à noſtra cooperatione, maxime tamen pendet à Deo. cap. 8. §. 3. *pag.* 35
Orationis momentum. Proœm. §. 3. 6
Oratio fouet obſeruantiam religioſam. Proœm. §. 3. 6
Orationis methodum multum referebat habere à capite noſtro. Proœm. §. 3. 6

Matutino tempore animus magis disposítus ad orationem. 6.2. 30
Orationis ne nimia sit attentio, & conatus. 8. 3. 35. & 14.3.61. & *cap.*14.§.7. *pag.* 62
*Orationi deditis percurri poterit prima hebdomada.*9.3. *pag.* 39
*Orationi insistendum tempore desolationis. cap.*7.§.6. *pag.* 33
Orationem facturi non confidamus propriæ præparationi, & industriæ. cap. 8. §.3. *pag.* 35
Ad orationem disponunt humilitas, & puritas. 8. 3. *pag.* 35
Orandi modi tres. 7. 1. 32. & 37.7. 133
Orandi modus primus. 37. 2. *pag.* 131
Orandi modus secundus. 37. 9. 133
Orandi modus tertius. 37. 2. *pag.* 131
Orandi modi plures prout Spiritus sanctus docet. 37. 13. *pag.* 134
*iudicio patris spiritualis probandi.*37.13. 134
pro orantis dispositione variandi. 37.13. 134
*Oratio vocalis tertio orandi modo iuuatur.cap.*37.§.12. *pag.* 134

Passio.

Passio Domini. Vide meditatio passionis.
Passiones obtenebrant animam. 18.3. 73
*Passionibus obnoxij non admittendi ad electionem.*23. 1. 86

Patientia.

*Tempore desolationis necessaria.*7.6. 33

Peccata.

Peccata obtenebrant animam. 18.3. 73
*Peccata non sigillatim examinanda secundo exercitio primæ hebdomadæ.cap.*15.§.1. *pag.* 63
Peccator memoria iuuatur consideratione locorum, negotiorum, personarum. 15. 1. *pag.* 63
*Vitia quædam cuique magis familiaria, magisque oppugnanda. cap.*13.§.2. & 3. *pag.* 57

Perfectio.

Perfectionem quisque in suo statu post exercitia sequatur. 40.4. 142

Præcepta.

Præceptorum via maiora signa diuinæ voluntatis requirit, quàm consiliorum. 23.4. 88

Præceptorum viam eligenti adhuc restat multa deliberatio. 25.8. 95

Præludium.

Præludia declaranda in primo exercitio trium potentiarum. 14.4. 61

Præludium repræsentationis historia additur secunda hebdomada. 19.4. 76

Quomodo differat à meditatione. 19.4. 76

Præludium electionis declarandum electuro. 30. 1. *pag.* 111

coincidit cum fundamento. 30.1. 111

Potest tradi etiam non electuris. 34.3. 122

Præparatio.

Præparationi, & propriæ industriæ non nimis fidendum. 8.3. 35

Progressus.

Progressus cura post absolutæ exercitia habeatur. 40. 4. *pag.* 142

Puritas.

Puritas, & humilitas disponunt ad orationem. 8. 3. *pag.* 35

Quarta hebdomada. Vide Hebdomada quarta.

Ratio.

Ratio lumen est probans, an affectus motio bene sit. 28. 5. 104

Rationes etiam humanæ ad electionem conferunt. 23.5. 89. & 28.5. 104

Ratiocinatio tutior ad eligendum via, quàm motio affectus. cap. 28.5.6. *pag.* 104. & 27.1. 99

Rationes electionis scripto notandæ. 31.3. 115

Recreatio.

A prandio, & post cænam ei, qui exercetur permittetur. 6.3. 31

Reformatio.

Reformatio perfecta in prima hebdomada desideranda. 10.6. 47
In quibus versetur. 10. 6. 47
fit imitatione vitæ Christi. 18.2. 72
Iis maxime convenit, qui in statu sunt immutabili. 34. 1. 122
Reformationis doctrina Societatis operarijs commendata sit. 34. 2. 122
Reformationis peculiarem formam dare potest instructor. 9.9. 41

Regni Iesu Christi contemplatio.

Non numeratur inter meditationes. 19. 1. 75
est proœmium, & fundamentum vitæ Christi meditandæ. 19.1. 75
Ostendit diuersitatem graduum in imitatione Christi. 19.2. 75
disponit ad electionem status. 19.2. 75
Mentem exigit à terrenis. 29. 1. 107
nullum continet votum. 29. 2. 107
Tradenda etiam non electuris. 19.3. 76

Regula.

Regulæ 11. & 17. summarij, & similes quando meditandæ. 10.10. 48
Regula discretionis spirituum valde vtiles. 5.4. 27
Regula electionis particularibus negotijs applicandæ. 10. 13.50. & 25.9. 96
Regulæ ad victum temperandum verbo tantum explicandæ. 35.12. 127
cum discretione proponendæ. 35.12. 127
Ante tertiam hebdomadam dari possunt. 35.12. 127
Regulæ, quæ ponuntur post exercitia, non omnes omnibus tradendæ. 38.1. 136

Religio.

Religio alia alijs aptior. 25.4. pag. 94
eligenda, in qua vigeat observantia. 25.6. 94
præferenda, cuius institutum

eſt perfectius. 25. 9. 96
Quæ melior ex S. Thoma. 25. 6. 94
Religionis non danda ſuſpicio ei, qui ad exercitia inuitatur. 1. 2. 11. & 4. 8. 25
Religioſi ſuas regulas maximi faciant, & inſtitutum adament. 9. 4. 39
Religioſi aliorum ordinum doceri poſſunt modum dandi exercitia. 9. 7. 40
Religioſis communicari poteſt liber exercitiorum. 9. 7. 40
Quomodo tradenda exercitia. 9. 3 39
non danda electio. cap. 23. §. 1. *pag.* 86

Repetitio.

Repetitionis uſus, & utilitas in meditationibus. cap. 15. §. 2. *pag.* 63
Repetitiones affectu magis conſtant, quàm longo diſcurſu. 15. 2. 63
Affectus gratia admittunt plura colloquia. cap. 15. §. 2. *pag.* 63
Repetitio aliquibus punctis ad leuandum tædium varietur. 14. 1. 60
Repeti poteſt bis locus, qui magnam attulit conſolationem. 15. 3. 64
Repetenda lota vbi ſenſimus conſolationem, quomodo intelligendum. 15. 3. 64

Rudes.

Rudibus non integra dentur exercitia. 19. 15. 43. & 18. 5. 73
Meditationes explicanda magis. cap. 19. §. 5. *pag.* 77. & 20. 5. 80
Proponendi poſt primam hebdomadam modi orandi. 37. 1. 131
Explicetur Chriſtum Dominum impetrare à Patre, vt homo eſt. 15. 7. 65

Scribere.

Scribendo ſolum, quæ pertinent ad orationem. 3. 5. *pag.* 20
Scribendo non tempus orationi, aut præparationi eripiat, nec defatigetur qui eſt in exercitijs. 3. 6. 21
Scriptionis dulcedini non indulgendum. 3 6. 21
Scribendi notabiliores animi affectus, cap. 3. §. 5. *pag.* 20. & 7. 2. 32

Scrupulus.

Scrupulos tollit confessio generalis. 16.3. 68
*Scrupulosis tantum regulæ de scrupulis dandæ.cap.*38.§.2. *pag.* 136
Secundæ hebdomadæ. Vide hebdomada secunda.

Sensuum applicatio.

Quomodo exercendæ. 20. 1. *pag.* 79
*Quomodo differat à meditatione.*20.3. 80
Sensuum applicationis utilitas. 20. 4. 80

Seruio.

Facienti exercitia inseruiens qualis sit, & quid præstet. 4.3. 24

Signum.

Signum mali spiritus. 28. 6. *pag.* 104
Signum bonæ electionis. 31. 1. 115. & 32.1. 118
Signum diuinæ uoluntatis. 27. 7. 101

Societas Iesu.

Societatis totam ideam Deus B.P.Ignatio communicauit. Proœm.§.3. 6
Societati à Deo data exercitia, ut instrumentum ad salutem.Proœm.§.1. 5
Societatem ingredientibus integra dantur exercitia. 10.1. 45

Spes.

*Spes in Deo habenda aggredienti exercitia. cap.*2.§.3. *pag.* 16
Spes diuinæ misericordiæ excitanda tempore desolationis. 7.9. 34
*Spes nostra in passione Domini erigitur.*35.7. 126

Spiritus Sanctus.

Spiritus Sanctus auctor spirituum uariorum. 22. 3.83
*disponit ascensiones usque ad iuam illuminatiuam.*39.8. *pag.* 140

Spiritus.

*Spiritus boni, & mali proprietates.*27.5. 100

Sta-

Status.

Status duplex consiliorum, & præceptorum. 25.2. 94
Statum consequuntur omnia fere opera uitæ. 22.2. 83
Statum habentes ad electionẽ non admittendi. 23.1. 86
Statuum uariorum auctor Spiritus sanctus. 22.3. 83

Suauitas.

Suauitate rigor miscendus. 15. 9. 66
Suauiter cogitandum de diuinis. 8.3. 35

Superior.

Superiores, cùm non est consultandi facultas, regulas attendant electionis.

Tempus.

Tempus orandi quinque horæ quotidie. 3.7. 21
aut pauciores, si quis sit debilior. 3.8. 22
Tempus exercitiorum prorogandum cum pauciores quotidie horæ impenduntur; minuendum, cum plures. 9.3. 42
Tempus hebdomadis assignatum non dierum numero, sed materiæ genere definitur. 7. 1.32. & 39.7. 140
Tempora tria electionis faciendæ. 26 per totum. 97
Tempus primum electionis faciendæ, quale. 26 1. 97
Tempus secundum electionis. 26.2. 97
Tempus tertium electionis, & quomodo differat à secundo, & utrum perfectius, aut tutius. 27.1. 99
Tempus tertium electionis cum duplici modo tradi potest etiam habentibus statum immutabilem. 34.4. 123
Tertia hebdomada. Vide Hebdomada tertia.

Trium potentiarum exercitium.

Cur ita dicatur, & quale sit. 14.2. 60
Trium classium meditatio. Vide Classium meditatio.

Vexillorum meditatio.

Seruit gradibus humilitatis comparandis. 23.3. 87
perducit ad indifferentiam, & disponit ad electionem. 29.3. 108

potest dari etiam non facturis electionem.19.3. 76

Viæ.

Via purgatiua, illuminatiua, vnitiua, respondent exercitia.39. per totum. 137
Viæ tres spirituales non temere transiliendæ. cap.39.§.7. pag. 140
Viarum trium affectus nonnunquam permiscendi. 39. 6. 139

Visitatio.

Visitandus à nostris, non à sæcularibus, qui est in exercitijs.4.7.25.& 6.3. 31
Visitans eum, qui est in exercitijs sermonem habeat de rebus spiritualibus.cap.4.§.8. pag. 25
Visitandus ab institutore, quando, & quomodo sit is, qui exercetur.cap.6.§.1.pag.30. & 7.1.32.& 21.3. 82
Visitans institutor tempore consolationis parum moretur. 7.3. 33

Vita Christi Domini.

Quomodo meditanda. 20.5. pag. 80
Idea virtutum. 39.3.138.& 18.2. 72
Vita Christi imitatio est nostra reformatio.18.2. 72
non intermittenda tempore electionis.30.2. 111
Vita Christi diutius immorandum ijs, qui deuotioni dediti sunt.cap.9.§.3.39.& 10.6. 47

Vitia.

Vitia quædam cuique magis familiaria, magisque oppugnanda.13.3.57.& 40.3 pag. 142

Vnitiua via.

Præpropere suscepta patet illusionibus.39.7. 140
illi quarta hebdomada respondet.36.1. 129
illam expertus redire debet ad alias.39.6. 139

Vocatio.

Libera esse debet,& à Deo.4.8. pag. 25
Vocationis exequutio, sub electionem cadit, & velox esse debet.27.1. 99

Voluntas.

Voluntas ſine intellectu non operatur recte ad electionē. 27.1. 99
Voluntas debilis ſe non perfecte reſignans in manibus Dei. 29.6. 109
Voluntatis diuinæ indicia. 27.7. 101
Voluntatis diuinæ exequenda deſiderium. 23.5. 89

Votum.

Votum non emittitur in contemplatione regni Ieſu Chriſti. 29.1. 107

Zelus.

Zelus animarum in paſſionis meditatione concipiendus. 35.10. 126
Zelus iuuandi alios religioſi concipiant, cum faciunt exercitia. 9.1. 38